

Лукъаны Инжили

Уьчюнчю Инжилни Лукъа язгъан. Касбусуна гёре Лукъа эмчи болгъан. Ят халкъланы арасындан чыгып, Исагъа иман салгъанланы сыдраларына къошулуп, о Аллагъны ёлунда къайратлы кюйде чалышма башлай. Элчи Павелни Исаны гъакъындагъы Сююнч Хабарны билдирмек учун чыкыгъан сапарларында Лукъа кёп гезиклер ону булан бирче болгъан. Оьзюню Инжилин о Теофилге багъышлагъан. Лукъа огъар гъакъыкътда Иса Ким болгъанын, инсанлагъа О не этип гетгенин гёрсетмеге суйген. Оьзюн шо къаст бюс-бютюнлей елеген Лукъа ишине бек тындырыкълы кюйде гиришген. О Исаны бу дюньядагъы яшавуна, этип гетген ишлерине шагъат болгъанлардан сорамагъа, Ону гъакъында язылып къалгъан маълуматланы жыймагъа къасткъылгъан.

Лукъа Инжилинде оьзюне белгили болгъан маълуматланы барын да гёрсетип берген. Китабыны лап башында о Ягъия пайхаммарны ва Иса Месигъни тувмакълыгъы булан байлавлу агъвалатланы гъакъында тындырыкълы кюйде хабарлай. Мисал учун, Исаны яшлыгъы гъакъда янгыз о яза. Лукъа Исаны яшавун шо девюрдеги тарихи агъвалатлар булан байлавлу этип гёрсете. Бары да шо агъвалатланы гъакъындагъы хабар янгыз Оьзю Исаны айланасындагъылагъа тюгюл, сав дюньягъа бакъдырылгъан болгъан.

Гириши

1 ¹Арабызда болуп гетген агъвалатланы гъакъында бир хыйлылар хабарлар тизме башлагъанлар. ²Башындан тутуп шо агъвалатланы оьзлер гёргенлер ва Аллагъны каламына къуллукъ этегенлер бизге шо гъакъда англатды. ³Мен де, гъей гьюрметли Теофил, башындан тутуп тындырыкълы кюйде ахтаргъандан сонг, шоланы барын да бир ягъадан сагъа язмагъа токъташдым, ⁴сагъа уйретилен шо илмуну гъакълыгъын сен билсин деп айтып.

Ягъия пайхаммар туважакъгъы билдириле

⁵Ягъудеяны гъакими Гьиродну заманында дин къуллукъчу* Абияны бёлюгонден Закария деген бир дин къуллукъчу ва Гьарунну тухумундан Элизабет деген ону къатыны болгъан. ⁶Олар экевю де, Аллагъны алдында муьмин болуп, Раббизни бары да буйрукъларындан ва насигъатларындан тайышмай иш гёргенлер. ⁷Оланы авлети болмагъан. Элизабетден яш болмай болгъан. Ондан къайры да, экевюне де хыйлы йыллар да бола болгъан.

⁸Бир керен ибадатханада къуллукъ этмеге ону бёлюгюне гезик гелген заманда, ⁹дин къуллукъчуланы адатына гёре чёп салгъанда, анив ийисли затлар яндырмакъ** учун, Раббизни ибадатханасына гирмеге Закариягъа чёп чыгъа. ¹⁰Анив ийисли затлар яндырылып битгинче, ибадатханадан тышда токътап кёп халкъ дуа этип тура болгъан.

¹¹Шо заман Закариягъа Раббизни бир малайиги гелип гёрюне. О анив ийисли затлар яндырылагъан ерни онг янында токътай. ¹²Малайикни гёргенде, Закария адай ва бек къоркъа. ¹³Малайик буса огъар булай дей:

— Къоркъма, Закария! Сени дуанг къабул этилди. Къатынынг Элизабет сагъа бир улан табажакъ, огъар да Ягъия деп ат къояжакъсан. ¹⁴О сагъа уллу сююнч ва шатлыкъ гелтирежек ва ону тувмакълыгъына кёплер сююнежеклер. ¹⁵Ягъия Раббизни алдында уллу адам болажакъ, чагъыр ва оьзге ички ичмежек, анасындан тувгъандан тутуп онда Аллагъны Ругъуну гючю болажакъ. ¹⁶Исрайылны халкъындан кёплерин оьзлени Аллагъы болгъан Раббизге иман салдыражакъ. ¹⁷О аталарын авлетлери булан ярашдыражакъ, энгилмейгенлени муьминликни ёлуна къайта-ражакъ. Раббизни геливюне халкъны гъазирлемек учун, о Илияс пайхаммарныки йимик ругъ ва къудрат булан Ону алды булан гележек.

¹⁸Закария малайикге:

— Мен ону неден билермен? Мен чи бир къарт адамман, къатыныма да хыйлы йыллар бола, — деп сорай.

¹⁹— Мен Аллагъны алдында турагъан Жабрайылман, сени булан сёйлемек ва бу сююнчю сагъа билдирмек учун йиберилип гелгенмен. ²⁰Заманы етишгенде, гъакълыгъы билинежек мени сёзлериме инанмагъанынг саялы, сени тилинг тутулуп, бу затлар болгъунча, сёйлеп болмай туражакъсан, — деп жавап бере огъар малайик.

* ^{1:5} Дин къуллукъчу — ягъудилерде Ерусалимдеги ибадатханада этилеген къурбанны Къанунгъа къыйышывлу кюйде юртеген адам болгъан.

** ^{1:9} Анив ийисли затлар яндырыв — ибадатхананы Сыйлы Ерин Аллагъгъа макътав этмек учун анив ийислер чыгъарагъан къайда.

²¹ Къырда Закарияны чыкъмактыгын къаравуллап токътатган халкъ ону ибадатханадан чыкъмай олай узакъ къалып турагъанына тамашалыкъ эте. ²² Чыкъган заманда, Закария олагъа сёйлеп болмай. Олар да ибадатханада Закариягъа бир гёрюнюш гёрюнгенни англай. Закария олагъа ишаралар булан англата, тили тутулган кююнде къала.

²³ Ибадат гюнлери битгенден сонг, о уюне къайта. ²⁴ Бир нечакъы замандан сонг, къатыны Элизабет яшгъа токътат ва беш ай уюнден чыкъмай туруп, сонг:

²⁵ — Мени учун муну этген Раббиздир. Гъали адамланы арасында мени биябур гъалдан къутгъарды, — дей.

Исаны туважакъы билдириле

²⁶ Элизабет айлы болуп алтынчы айда Жабрайыл малайик Аллагъны ягъындан Галилеяны Назарет деп айтылагъан шагъарына ²⁷ Давутну ожагъындан болган Юсуп деген адамгъа гелешинген бир къызны янына йибериле. Къызны аты Мариям болган. ²⁸ Малайик ону янына гирип:

— Салам сагъа, гъей оъюне Аллагъ рагъмулу болган къыз. Раббиз сени буландыр, — дей.

²⁹ Къыз буса, ону гёрюп, сёзлеринден тартына ва бу сёзлер нени англатмагъа бола деп ойлаша. ³⁰ Малайик огъар булай дей:

— Къоркъма, Мариям! Аллагъ сагъа рагъмулу болду. ³¹ Айлы болуп, бир улан табажакъсан ва Огъар да Иса деп ат къояжакъсан. ³² О Аллагъны алдында уллу болажакъ, Огъар Аллагъу-Тааланы Уланы деп айтылажакъ ва Раббиз Аллагъ Огъар уллу атасы Давутну тахын бережек. ³³ О даим Якъубну халкъны устынде пача болуп туражакъ ва Ону гъакимлигини ахыры болмажакъ.

³⁴ Мариям буса малайикге:

— Бу нечик болажакъ, мен чи гъали де эрге де бармагъанман? — деп сорай.

³⁵ Огъар малайик булай жавап бере:

— Аллагъны Ругъу сени устынге гележек ва Аллагъу-Тааланы къудраты сени къуршап алажакъ. Шогъар гёре сенден туважакъ сыйлы Авлетте Аллагъны Уланы деп айтылажакъ. ³⁶ Муна сени къардаш къатынынг Элизабет, о оъю къарт буса да, уланьяшгъа токътатды. Бары да халкъ ондан яш болмай дей эди. О айлы болганлы буса гъали алты ай бола. ³⁷ Аллагъ этип болмагъан гъеч бир зат ёкъдур.

³⁸ О заман Мариям:

— Мен Раббимни къулуман. Къой, магъа да сен айтган кюйде болсун, — дей. Малайик де ону янындан гете.

Мариям Элизабетни янына бара

³⁹ Шо гюнлерде Мариям алгъасавлукъда тав бойда ерлешген Ягъудеядагы бир шагъаргъа бара. ⁴⁰ Закарияны уюне гирип, о Элизабет булан саламлаша. ⁴¹ Элизабет Мариямны саламын эшитгенде, ону къарнында яш тербенип йибере. Элизабет Аллагъны Ругъундан тола. ⁴² Гётеринки тавуш булан Элизабет булай дей:

— Къатынланы арасындан Аллагъ инг сыйлагъаны сенсен. Сени къарнынгдагы балангны да сыйлагъандыр. ⁴³ Раббимни анасы яныма гелмеклик йимик насип болмагъа мен киммен? ⁴⁴ Неге десенг, сени саламынгны сеси мени къулагъыма чалынгандокъ, къарнынгдагы балам сююнмекден тербенип гетди. ⁴⁵ Раббиз оъюне айтган сёзлер гerti болажакъына иман салган къатын насиплидир!

⁴⁶ Мариям булай дей:

— Жаным Раббизге макътав эте,

⁴⁷ Къутгъарывчум болган Аллагъ учун юрегим сююне,
⁴⁸ О Оъюню инг гиччи бир къулу болган магъа тергев берди.
Энниден сонг бары да наслулар магъа насипли деп айтажакълар.

⁴⁹ Къудратны Еси мени учун зор уллу иш этди. Ону Аты Сыйлыдыр!

⁵⁰ Аллагъны рагъмусу Оъюнден къоркъагъан бары да наслулагъа болажакъ.

⁵¹ О Оъюню къолу булан къудратын гёрсетди, оъктемлени юреклериндеги яман къастларын тозду.

⁵² Гючлюлени тахларындан тюшюрдю, гючсюлени буса гётерди.

⁵³ Ачланы ниъматлардан толтурду, байланы буса бош къайтарды.

⁵⁴ Аллагъ Оъюню къуллукъчусу болган Исрайылгъа кёмекге табуду.

⁵⁵ Бизин аталарыбызгъа сёз бергени йимик, О Ибрагъимге ва ону наслуларына даим рагъму этмеге унутмады.

⁵⁶ Элизабет булан уыч айгъа ювукъ тургъандан сонг, Мариям уюне къайта.

Ягъия пайхаммарны тувмакълыгъы

⁵⁷ Элизабетни яш тапма чагъы етишип, о улан таба. ⁵⁸ Хоншулары ва къардашлары, Раббиз Элизабетге Оъюню уллу рагъмусун гёрсетгенни эшитип, ону булан бирге сююне.

⁵⁹ Сегизинчи гюн яшны сюннет этме гелелер ва огъар, атасына йимик, Закария деп ат къоймагъа сюелер. ⁶⁰ Амма анасы:

— Тарыкъ тюгюл! Ону аты Ягъия болажакъ, — дей.

⁶¹ — Сени тухумунгда шолай аты булан бирев де ёкъ, — дейлер олар.

⁶² Яшгъа не ат къойма сюегенин атасына ишаралар булан сорамагъа башлайлар. ⁶³ Закария бир такъта гесек гелтирмекни тилей ва: «Ону аты Ягъиядыр», — деп яза. Барысы да тамаша болуп къалалар. ⁶⁴ Шо мюгълетде Закария сёйлеп болагъан бола. О Аллагъгъа макътав этмеге башлай. ⁶⁵ Оланы бары да хоншуларына къоркъув тюше. Бары да бу агъвалатланы гъакъындагъы хабар Ягъудеяны бютюн тав ерлерине яйыла. ⁶⁶ Шону эшитгенлени барысы да, бугъар тамаша болуп: «Ажайып бар, бу яш не болажакъ?» — дейлер. Гертилей де, Раббизни къудраты ону булан бола.

Закария Аллагъны атындан сёйлей

⁶⁷ Ягъияны атасы Закария Аллагъны Ругъундан тола ва шону таъсиринден адамлагъа булай сёйлей:

- ⁶⁸ — Оъз халкъына кёмеке гелген ва огъар эркинлик гелтиреген
Исрайылыны Аллагъы Раббизге макътав болсун!
- ⁶⁹⁻⁷⁰ Аллагъ бырынгъы заманлардан берли Оъзюне тапшурулгъан
пайхаммарлардан таба билдиргенине гёре,
О бизге Оъзюню къулу Давутну наслусундан къудратлы бир
Къутгъарывчуну йиберди.
- ⁷¹ О бизин душманларыбыздан ва бизин суймейгенлени
барысындан да къутгъаражакъ.
- ⁷² Шолайлыкъда, аталарыбызгъа рагъму эте ва Оъзюню айтгъан
сыйлы сёзюн унутмай.
- ⁷³⁻⁷⁵ Бютюн оъмюрюбюз Аллагъны алдында Оъзюне тапшурулуп ва
муъмин болагъан кюйде биз къоркъувсуз Оъзюне ибадат
этмек учун, душманларыбыздан къутгъараман деп, О
бизин уллу атабыз Ибрагъимге ант этди.
- ⁷⁶ Сен де, балам, Аллагъу-Тааланы пайхаммары деген атны
алажакъсан, неге тюгюл Огъар ёллар салмакъ учун,
Ону алды булан йибериележексен,
- ⁷⁷ халкъны гюнагълары гечилгенин ва къутгъарылажагъын огъар
билдирежексен.
- ⁷⁸ Аллагъыбызны юреги рагъмудан толуп, кёклерден
къутгъарывну Гюнешин* йибережек.
О къарангылыкъда ва оълум тунлугъунда турагъанлагъа
барысына да ярыкъ бережек.
- ⁷⁹ Бизге паракхатлыкъны ёлун гёрсетежек.
- ⁸⁰ Яш буса торая туруп, ругъун къуватландыра ва Исрайылыны халкъына гёрюнежек гюнге ерли дангылларда къала.

* 1:78 *Къутгъарывну Гюнеши* — мунда Исаны тувмакълыгъы гъакъында айтыла.

Исаны тувмакълыгъы

2 ¹ Шо заман Август пача бютюн Рум дюньясындагъы халкъны санавун гысапгъа алсын деп буйрукъ эте. ² Кивириний Сурияны гъакими болгъанлы, бу биринчилей оътгериленген гысап алып болгъан. ³ Гысапгъа алынмакъ учун, гъар ким оъзю тувгъан ерине гете. ⁴⁻⁵ Юсуп Давутну агълюсюнден болгъан. Гысапгъа алынмакъ учун, о Галилеядагъы Назарет шагъардан Ягъудеяда ерлешген Байтлагъам деген Давут тувгъан шагъаргъа багъып ёлгъа тюше. Юсуп булан шо вакътилерде айлы болгъан гелешмиши Мариям да бара. ⁶ Олар онда турагъан вакътиде Мариямны яш тапмагъа чагъы етише. ⁷ О оъзюню биринчи уланын таба, яшны къуннакълай. Ондагъы петерде оъзлер учун ер болмагъаны саялы, Ону отлукъгъа салып къоя.

Къойчулар ва малайиклер

⁸ Шо ерлерден бираз ариде гече авлакъда къалып оъзлени сиривлерин багъагъан бир къойчулар болгъан. ⁹ Бирден оланы алдына Раббизни малайиги гелип токътай. Раббизни сыйлы нюрю оланы юзлерин ярыкъландырып къоя. Къойчулар бек къоркъалар. ¹⁰ Амма малайик олагъа булай дей:

— Къоркъмагъыз! Мен сизге кюллю халкъны сююндюрежек бир уллу сююнч гелтиргенмен. ¹¹ Бугюн Давут тувгъан шагъарда сизге Къутгъарывчу тувду. О — Месиъ* Раббидир. ¹² Муна сизге бир белги: сиз отлукъда ятгъан, бир къуннакълангъан Яшны табажакъсыз.

¹³ Бирден бу малайик булан бирге кёкден гелген кёп башгъа малайиклер гёрюне. Олар Раббизни алгъышлап:

¹⁴ — Кёклердеги Аллагъгъа макътав ва ер юзюнде Аллагъ сюеген инсанланы арасында паракхатлыкъ болсун! — дейлер.

¹⁵ Малайиклер кёкге чыкъгъан заманда, къойчулар бир-бирине:

— Гелигиз, Байтлагъамгъа барайыкъ, онда не болгъанны, Раббиз бизге билдирген хабар не экенни билейик, — деп сёйлейлер.

¹⁶ Алгъасап гелип, къойчулар онда Мариямны, Юсупну ва отлукъгъа салынгъан Яшны табалар. ¹⁷ Яшны гёрген сонг, Ону гъакъында оъзлеге малайик айтгъан хабарны адамлагъа айталар. ¹⁸ Къойчулар айтгъанны эшитгенлер барысы да шогъар тамашалыкъ эте. ¹⁹ Мариям буса къойчуланы сёзлерин эсинде сакълай ва шоланы гъакъында ойлаша тура. ²⁰ Къойчулар, оъзлер эшитген ва гёрген бары да затлар учун Аллагъгъа алгъыш ва макътав эте туруп, гери къайталар: бары да зат олагъа малайик айтгъан кюйде болуп табула.

* 2:11 *Месиъ* — Бу сёзню маънасы «танглангъан» демекдир. Бу дюньягъа къутгъарылып гелтирмек учун, Аллагъ Иса Месиъни танглагъан. Сёзлюкте де къара.

Исаны ибадатханагъа гелтирелер

²¹Арадан сегиз гюн оьтюр, яшны сюннетлемеге заман болгъанда, ананы къарнында амалгъа гелгинчеге де малайик айтгъанда йимик, Огъар Иса деп ат къоялар.

²²Мусаны Къанунуна гёре, тазаланыв адатны заманы етишгенде, Яшны Раббизге тапшурмакъ учун, Мариям ва Юсуп Ону Ерусалимге элтелер. ²³Неге тьогюл де, Раббизге Къанунда башлап тувгъан гъар улангъаш Раббизге тапшурулма герек деп язылгъан. ²⁴Къанунгъа гёре, олар къурбан этмек учун уй ва къыр гёгюрчюнню эки бала-сын алып гелме герек болгъан.

²⁵О заман Ерусалимде Симон деген бир адам яшай болгъан. О муьмин ва динагълю, Исрайылны къутгъарылмакълыгъын гёзлейген, оьзюнде Аллагъны Ругъу булангъы гиши болгъан. ²⁶Месигъни гёрмейли, оьзю оьлмежек деп Симонгъа Аллагъны Ругъуну ягъындан алданокъ билдирилген болгъан. ²⁷Аллагъны Ругъуну таъсиринден о ибадатханагъа геле. Къанунда язылгъан адатны этмек учун, ата-анасы сабий Исаны ибадатхананы ичине алып гиргенде, ²⁸Симон, Ону къучагъына алып, Аллагъгъа макътав эте ва булай дей:

²⁹ — Я Раббим, Сен сёз бергенинг йимик, Сен къулунгу гъали паракъатлыкъда бу дюньядан гетмеге де къоярсан,

³⁰ неге тьогюл бары да халкъланы гёз алдында

³¹ ят халкъланы ярыкъландырагъан нюрюнгю

³² ва исрайыл халкъынгни гьюрметин артдырагъан

Къутгъарывчуну яратгъанынгны гёзлерим гёрдю.

³³Яшны ата-анасы Исаны гъакъында Симон айтагъан сёзлеге гъайран болуп тынглайлар. ³⁴Симон олагъа Аллагъны яхшылыгъын тилеп дуа эте. Сонг Исаны анасы Мариямгъа булай дей:

— Бу ятгъан Яш Исрайылда бир хыйлыланы ер болмакълыгъыны ва оьр болмакълыгъыны себеби болажакъ. ³⁵Бу Раббизге бир аламаты болажакъ, амма кёплер Огъар къаршы чыгъажакълар ва оьзлени юреклериндеги яшыртгъын сырланы ачыкъгъа чыгъаражакълар. Сени юрегинге де бир къылыч чанчылгъандай болажакъ.

³⁶Шонда Ашерни наслу бутагъындан болгъан Фануйылны Аллагъны атындан сёйлейген Анна деген къызы болгъан. О эрге барып, ону булан етти йыл яшагъан сонг, тул къалгъан. ³⁷Сексен дёрт яшындагъы бу тул къатын, гечеси-гюню булан ибадатханадан чыкъмай, ораза тутуп, дуа этип, ибадат этип тура. ³⁸О да шо заман гелип, Раббизге макътав эте ва Ерусалимни къутгъарылмакълыгъын гёзлейгенлени барысына да Ону гъакъында сёйлемеге башлай.

Назаретге къайтыв

³⁹Раббизге Къануну буюрагъан бары да затланы тамам этгенден сонг, Юсуп булан Мариям Галилеягъа, оьз шагъары Назаретге къайтала. ⁴⁰Яш торая туруп, ругъ якъдан гючлене ва гъакъылы арта. Аллагъны рагъмусу да Огъар бакъдырыла.

Иса ибадатханада

⁴¹Исаны ата-анасы гъар йыл ягъуди Пасха байрамда Ерусалимге бара болгъан. ⁴²Яшгъа он эки йыл битгенде, олар гъаманда йимик байрамгъа Ерусалимге баралар. ⁴³Байрамдан сонг олар уйлерине къайта, оьрюм чагъындагъы Иса буса Ерусалимде къалып къала. Яшны ата-анасы шону билмей къалалар. ⁴⁴О башгъа къайтагъан адамлар булан бирге геледир деп ойлашалар. Бир гюнлюк ёл юрюген сонг буса, къардашларындан ва танышларындан Ону ахтармагъа башлайлар. ⁴⁵Тапмагъанда, Ерусалимге къайтып, яшны онда излейлер. ⁴⁶Янгъыз уьч гюнден сонг олар Ону ибадатханада табалар. Иса, муаллимлени арасында олтуруп, олагъа тынглап, суаллар бере болгъан. ⁴⁷Исагъа тынглагъанлар барысы да Ону гъакъылына ва жавапларына тамашалыкъ этгенлер. ⁴⁸Исаны гёргенде, ата-анасы гъайран болуп къала ва анасы Огъар:

— Балам! Сен бизге этгенинг недир? Атанг да, мен де Сени излей туруп, нечик талчыкъгъанны гёресен чи, — дей.

⁴⁹Яш буса олагъа:

— Мени негер излеп айландыгъыз? Яда сиз Мен Атамны уьюнде болма герекни билмедигизми? — деп сорай. ⁵⁰Амма олар Иса айтгъан сёзлени англамайлар.

⁵¹Иса ата-анасы булан гете ва Назаретге геле, оланы изнусундан чыкъмай тура. Ону анасы буса бары да бу затланы эсде сакътай ва оланы гъакъында ойлаша тура. ⁵²Иса буса гъакъыл ва оьмюр якъдан оьсе. Йыллар гетген сайын Огъар Аллагъны ва инсанланы сюювю арта.

Ягъияны Аллагъгъа къулукъ этивю

3 ¹Тиберия Румну пачасы болгъанлы он беш йыл битгенде, Понтий Пилат Ягъудеяны гъакими, Гьирод Галилеяны гъакими, ону иниси Филип Итуреяны ва Трагъонит вилайтланы гъакими, Лисаний Абилеланы гъакими, ²Гъанна булан Кайафа баш дин къулукъчулар болуп турагъан заманда, дангылда Закарияны уланы Ягъиягъа Аллагъны каламы эшитиле. ³Ёрдан оьзенни боюндагъы бары да ерлерден айланып, о булай сёйлей:

— Товба этигиз, сувгъа чомдуртуп, оьзюгюзню Аллагъгъа тапшуртугъуз, шо заман Аллагъ сизин гюнагъларыгъызны гечежек.

⁴Шону гъакъында Ешая пайхаммарны китабында булай язылгъан:

*Дангылда биревню гючлю сеси эшитиле: Раббизге ёл
гъазирлегиз! Огъар ёланы тюз этигиз!*

⁵ *Гъар ойтан толсун, гъар тав ва тёбе алаша болсун, айланмалар
тюзленсин, ойтанлы ёллар тегишленсин.*

⁶ *Шо заман бары да инсанлар Аллагъ къутгъарагъанын гёерер.*

⁷Сувгъа чомуп, оьзлени Аллагъгъа тапшурсун деп янына гелеген халкъгъа Ягъия булай дей:

— Гъей йыланни наслулары! Аллагъны болажакъ жазасындан къутуларсыз деп сизге ким буварды? ⁸Сиз гертиден де товба этгенигизни гёрсетеген кюйде яшагъыз. Оьзюгюзге янгыз: «Атабыз Ибрагъим-дир», — деп айтмакълыкъ таманлыкъ эте деп айтмагъыз. Неге тюгюл де, сизге айтаман: Аллагъ Ибрагъимге бу ташлардан авлетлер яратмагъа да бола. ⁹Аллагъ балтаны тереклеге тюзлеп тура. Яхшы емиш бермейген гъар-бир терек гесилип, отгъа ташланар.

¹⁰Халкъ огъар:

— Биз не этмеге герекбиз? — деп сорай.

¹¹— Эки гёлеги барлар бирин гёлексизге берсинлер, ашама ашы барлар да шолай этсинлер, — дей Ягъия олагъа.

¹²Сувгъа чомуп, Ягъия оьзлени Аллагъгъа тапшурсун деп, ону янына ясакъ жыйычулар гелелер. Олар Ягъиягъа:

— Устаз, биз не этейик? — деп сорайлар.

¹³— Сиз тийишлисинден артыкъ ясакъ талап этмегиз, — деп жавап бере Ягъия олагъа.

¹⁴Бир-бир асгерлер де огъар:

— Биз не этейик? — деп сорайлар.

— Биревню де гюч булан яда къоркъутуп затын алмагъыз, алагъан алапагъызгъа рази болуп яшагъыз, — дей Ягъия олагъа.

¹⁵Халкъ Месигъни къаравуллап токътап тура. Барысы да Ягъияны гъакъында: «Бу Месигъ сама тюгюлмю экен?» — деп ойлашып турагъанда, ¹⁶о олагъа булай жавап бере:

— Мен сизин, сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшураман. Амма менден де къудратлысы гележек. Мен Ону багъынчагъына да гелмеймен. О сизин Аллагъны Ругъуна ва отгъа чомажакъ. ¹⁷Иннырын тазаламакъ, будайын жыйып, беженине тёкмек учун, Ону къолунда кюреги бар, къувугъун буса сёнмежек отда яндыражакъ. ¹⁸Шолай сёзлер булан о халкъгъа дагъы да хыйлы яхшы насигъатлар бере.

¹⁹Ягъия пайхаммар Гъирод гъаким оьзюню агъасыны къатыны Гъиродиядагъа уйленгенин ва оьзге бары да писликлени аян эте. ²⁰Оьзю этген бары да писликлеге бирдагъыны къошуп, Гъирод Ягъияны туснакъгъа салмагъа буйрукъну берген.

Сувгъа чомуп, Ягъия Исаны Аллагъгъа тапшура

²¹Бютюн халкъ йимик, Иса да, сувгъа чомдуртуп, Оьзюн Аллагъгъа тапшурта. Иса дуа этеген заманда, кёк ачыла. ²²Аллагъны Ругъу гёгюрчюндей Ону янына геле ва кёкден:

— Сен Мени сююмлю Уланымсан, Сенде Мени къуванчым! — деген бир сес чалына.

Исаны тайпа-тухуму

²³Иса Аллагъгъа этеген къуллугъун башлагъан заманда, О отуз яшында бола. Адамлар токъташдырагъанына гёре, Иса — Юсупну уланы. Юсуп буса Гъелини уланы. Ону къалгъан тайпа-тухуму: ²⁴Маттат, Левий, Малик, Яннай, Юсуп, ²⁵Маттатия, Амос, Нагъум, Гъесли, Наггай, ²⁶Маттат, Маттатия, Шимий, Ёсек, Ёда, ²⁷Ёгъан, Реса, Зерубабил, Шалтыйыл, Нери, ²⁸Малик, Адди, Косам, Элмадам, Эр, ²⁹Ешия, Элиезер, Ёрим, Маттат, Левий, ³⁰Симон, Ягъуда, Юсуп, Ёнам, Елгъаким, ³¹Малия, Минна, Маттата, Натан, Давут, ³²Есей, Обед, Боаз, Салимон, Нагъшон, ³³Аминадав, Админ, Арам, Гъесрон, Перес, Ягъуда, ³⁴Якъуб, Исгъакъ, Ибрагъим, Терагъ, Нагъор, ³⁵Саруж, Рев, Пелег, Эбер, Шелагъ, ³⁶Кайнан, Арпахшад, Сим, Нугъ, Ламегъ, ³⁷Матусалагъ, Энош, Иеред, Магъалалел, Кайнан, ³⁸Энос, Сет, Адам — Аллагъ.

Иса дангылда сынала

4 ¹Аллагъны Ругъундан толгъан Иса, Ёрдан оьзенден къайтып гелген сонг, Аллагъны Ругъу Ону дангылгъа элте. ²Онда Иса къыркъ гюнню узагъында иблисни ягъындан сыналып тура ва шо гюнлерде бир зат да ашамай. Ахырда да О ач бола.

³Иблис Исагъа:

— Эгер Сен Аллагъны Уланы бусанг, бу таш ашгъа айлансын деп буюр, — дей.

⁴— Сыйлы Язывларда: «Инсан янгыз бир аш булан яшамас», — деп язылгъан, — дей Иса огъар.

⁵Сонг Исаны бир бийикликге чыгъарып, иблис бир мюгълетни ичинде Огъар дюньяны бары да пачалыкъларын гёрсете. ⁶Иблис Огъар:

— Бары да бу пачалыкъланы бютюн къудратын ва байлыгъын Сагъа бермен, неге тюгюл шо магъа берилген, мен де, кимге сойсем, шо-гъар бермен. ⁷Сен магъа сужда этсенг, булар барысы да Сеники болажакъ, — дей.

⁸— Сыйлы Язывларда: «Раббинг Аллагъгъа сужда эт ва бир Огъар къуллукъ эт», — деп язылгъан, — дей Иса.

⁹ Сонг иблис Исаны Ерусалимге алып бара ва ибадатхананы инг би-йик къалкъысына миндирип, Огъар:

— Эгер Сен Аллагъны Уланы бусанг, мундан тюпге багъып атыл,
¹⁰ неге тююл: «О Оьзюню малайиклерине Сени сакъласын деп буй-рукъ этежек. ¹¹ Олар да, аягъынг ташгъа сюрюнемсин деп, Сени къолу-на гётерип юрюжеклер», — деп язылгъан чы, — дей.

¹² — Сыйлы Язывларда: «Раббинг Аллагъны сынама», — деп де языл-гъан, — дей Иса огъар.

¹³ Иблис бары да сынавларын битдирген сонг, онгайлы бир заман гелгинче, Ону къоюп гете.

Иса Назаретдеги синагогда

¹⁴ Иса Галилеягъа къайтгъанда, Аллагъны Ругъуну гючю Ону булан бо-ла. Исаны гъакъындагъы хабар айлана якълагъа яйыла. ¹⁵ О синагогларда адамлагъа Аллагъны каламын англата ва олар барысы да Ону макътай.

¹⁶ Иса Оьзю оьсген Назаретге геле. Оьзюню адатына гёре, сонгугюн* О синагоггъа бара ва Сыйлы Язывланы охумакъ учун, ортагъа чыгъа.

¹⁷ Исагъа Ешая пайхаммарны китабын берелер. Китапны ачып, О булай сёзлер язылгъан ерин таба:

¹⁸ — *Раббибизни Ругъу Мени уьстюмде, О Мени танглагъан.*

*О Мени пакъырлагъа Сююнч Хабарны, есирлеге азатлыкъ,
сокъурлагъа гёз ачыв гъакъда билдирмеге йиберген.*

О Мени азап чегегенлени азат этмеге,

¹⁹ *инсанлагъа Раббибизни рагъмусуну заманы этишгенни
билдирмеге йиберген.*

²⁰ Китапны ябып ва синагогну къуллукъчусуна къайтарып берип, Иса олтура. Синагогдагъыланы барысыны да гёзлери Огъар тикленип тура. ²¹ Иса олагъа:

— Мен сизге охугъан бу сёзлер эшитеген бары да халкъны алдында бугюн яшавгъа чыгып тура, — деп сёйлемге башлай.

²² Барысы да шону алив гёрелер. Ону авзундан чыкыгъан бек тизив сёзлеге гъайранлыкъ этелер ва:

— Бу Юсупну уланы тююлмю дагъы? — деп сораилар.

²³ Иса олагъа:

— Озокъда, сиз Магъа «Гъей эмчи! Сен бир башлап Оьзюнге эм эт» деген айтывну айтма боласыз. Капернагъумда болгъан деп биз эшитген затланы мунда, Сени ватанынгда да, эт деп сёйлемге боласыз, — дей.

* 4:16 *Сонгугюн* — ягъудилерде сыйлы саналагъан гюн. Мусаны Къанунуна гёре, шо гюн Аллагъгъа ибадат этмекден оьзге ишни кютмек гери урула болгъан. Сёзлюкге де къара.

²⁴ Сонг булай дей:

— Гертисин сёйлеймен сизге: оьз ватанында абурлу болгъан гъеч бир пайхаммар да ёкъдур. ²⁵ Сизге дагъы да айтаман: Илиясны заманында уьч йыл ярымны узагъында янгур явмай къургъакълыкъ болуп, бютюн уьлкеге уллу ачлыкъ къопгъан. Шо заман Исрайылда кёп тул къатын-лар да болгъан. ²⁶ Илияс оланы гъеч бирини янына йиберилмеген; ян-гыз Сайданны ювугъундагъы Сарапат шагъардагъы бир тул къатынны янына йиберилген. ²⁷ Элиса пайхаммарны заманында да Исрайылда яман гён аврувлу кёп адамлар болгъан. Олардан гъеч бириси де таза-ланмагъан. Янгыз Сурияда яшайгъан Наман тазалангъан.

²⁸ Бу сёзлени эшитгенде, синагогдагъылар барысы да бек къзап-ланалар, ²⁹ олар хозгъалыша ва Исаны шагъардан къувалай. Ону дёге-ретип ташламакъ учун, оьзлени шагъары Назарет къурулгъан тавну башына сюйреп элтелер. ³⁰ Амма Иса оланы арасындан оьтюп чы-гып гете.

Иса Капернагъумдагъы синагогда

³¹ Иса Галилеяны Капернагъум шагъарына геле ва сонгугюн халкъ-гъа Аллагъны каламын англатмагъа башлай. ³² О англатагъан затлагъа барысы да гъайранлыкъ этелер. Неге тююл де, Иса Аллагъ берген гъа-кимлиги булангъы бир адам йимик уьйрете болгъан.

³³ Синагогда жинли бир адам болгъан. О гючлю сес булан:

³⁴ — Сен бизден не сюесен, гъей назаретли Иса? Бизин дагъытма гелгенмисен? Мен Сени Ким экенингни таныйман. Аллагъны Сыйлы-сысан, — деп къычыра.

³⁵ — Тын, ону ичинден чыгып тай! — деп буюра Иса жинге.

Жин, о адамны синагогну ортасында йыгып, огъар гъеч бир зарал да этмейли, ону ичинден чыгып тая. ³⁶ Барысы да гъайран болуп:

— Бу не демекдир? О жинлеге гючю булан буйрукъ эте, олар да чы-гып тая, — деп бир-бири булан сёйлейлер. ³⁷ Ону гъакъындагъы хабар айлана якълагъа яйыла.

Иса кёп адамлары сав эте

³⁸ Синагогдан чыгып, Иса Симонну уьюне бара. Симонну къайна-насы гючлю иссиликден авруп ята болгъан. Исагъа огъар къарасын деп тилейлер. ³⁹ Аврувну башлыгъында токътап, О къатынны иссили-гин тайдыра, о да сав болуп къала. Къатын, шосагъат аякъгъа туруп, олагъа тепси къура.

⁴⁰ Гюн артагъан заманда, адамлар Ону янына гъар тюрю аврувлары булангъыланы гелтирелер. Иса да, оланы гъарисини уьстюне къолла-рын салып, сав эте. ⁴¹ Бир кёплеринден жинлер:

— Сен Аллагъны Уланысан! — деп кычыра туруп чыгып таялар. Жинлер Оъзю Месиъ экенни билегени саялы, Иса олагъа сёйлемесин деп кыатты кюйде бувар.

Иса Ягудеяда Сююнч Хабарны билдире

⁴²Эртен болгъанда, шагъардан чыгып, Иса бир янгуз ерге бара. Халкъ Исаны ахтарып айлана ва янына гелип, оъзлени кююп гетмесин деп, Ону сакъламагъа сюе. ⁴³Амма Иса олагъа:

— Аллагъны гъакимлигини гъакъындагъы Сююнч Хабарны башгъа шагъарларда да билдирмеге герекмен. Мен шону учун йиберилгенмен, — дей.

⁴⁴О Ягудеяны синагогларында Аллагъны каламын англата туруп айлана.

Исаны башлагъы якъчылары

С¹Бир керен Иса, Галилея кёлню* ягъасында токътап, айланадагъы ябурулуп жыйылгъан халкъгъа Аллагъны каламын англата болгъан. ²О кёлню ягъасында токътагъан эки къайыкъны гёре. Балыкчылар, къайыкълардан чыгып, торларын жува болгъан. ³Иса къайыкълардан бирине, Симонну къайыгына мине. О Симонгъа Оъзюн ягъадан бир аз ари элтсин деп тилей. Къайыкъда олтургъан кююнде Иса халкъгъа Аллагъны каламын англата.

⁴Англатып битген сонг, Симонгъа:

— Терен ерге багъып юз ва балыкъ тутмакъ учун торларынгни ташла, — дей.

⁵— Устаз, биз сав гечени узагъында доландыкъ, гъеч бир зат да тутмадыкъ. Амма Сен айтгъан сонг, торланы ташлажакъман, — деп жавап бере Симон Огъар.

⁶Шолай этген сонг, олар оьтесиз кёп балыкъ туталар, балыкны кёбюнден гытта торлары йыртылмагъа башлай. ⁷Гелип оъзлеге кёмек этгенни сююп, олар башгъа бир къайыкъдагъы ёлдашларына ишара этелер. Олар да гелелер, эки де къайыкъны балыкъдан толтуралар. Авурлукъдан къайыкълар сувгъа батмагъа башлай.

⁸Шону гёрюп, Петер деп де айтылагъан Симон:

— Я Раббим, менден ари тай, неге туюл мен бир гюнагълы адамман, — дей ва Исаны тизлерине къаплана.

⁹Тутулгъан шолай кёп балыкны гёрген Симон ва ону булангъы бары да адамлар, ¹⁰ону ёлдашлары болгъан Зеведейни уланлары Якъуб ва Югъан бек къоркъалар. Иса Симонгъа:

* 5:1 *Галилея кёл* — Генисарет кёлге айтылагъан башгъа ат.

— Къоркъма! Бугюнден сонг балыкны орнуна сен инсанлар тутажакъсан, — дей.

¹¹Къайыкъланы ягъагъа чыгъарып, бары да затны еринде де кююп, олар Исаны арты булан гетелер.

Яман гён аврувлу адамны сав болуву

¹²Бир керен Иса бир юртгъа бара. Ону янына яман гён аврувлу бир адам геле. Исаны гёргенде, ятып ерге де къапланып, Огъар:

— Я Раббим! Эгер сюйсенг, Сен мени сав этип болажакъ эдинг, — деп ялбара.

¹³Иса, кюлун узатып:

— Сюемен, сав бол, — деп, авруйгъан адамгъа тие.

Шосагъатына ону авруву тайып къала. ¹⁴Иса огъар:

— Шону, вёре, биревге де айтмассан. Барып дин кюллукучугъа гёрюн, аврувдан тазалангъанынг саялы, Муса буюргъан кюйде къурбан эт. Къурбан этгенинг сени кюлай болгъанынга шагъатлыкъ этеж, — дей.

¹⁵Буса да Исаны гъакъындагъы хабар бек яйыла. Огъар тынгламакъ ва оъзлени аврувларындан сав болмакъ учун, Ону янына оьтесиз кёп халкъ жыйылып гелмеге башлай. ¹⁶Оъзю Иса буса, янгуз ерлеге гетип, дуа этип тура.

Капернагъумда тербенмейген бир аврувну сав болуву

¹⁷Бир керен Иса Аллагъны каламын англатып турагъанда, Огъар тынглайгъанланы арасында Галилеяны, Ягудеяны бары да юртларындан ва Ерусалимден гелген фарисейлер* ва дин алимлер болгъан. Аллагъдан гелген гюч булан Иса аврувланы сав этип тура. ¹⁸Бир нече гиши тербенип болмай авруйгъан бир адамны ятыгдагъы кююнде гелтирип, ону уйню ичине гийирмеге ва Исаны алдына салмагъа къарайлар. ¹⁹Адамланы кёплюгюнден аврувну уйню ичине гийирмеге кюй тапмай, уйню кълкъысын тешип, ондан таба ону ятыву да булан уйню ортасына, Исаны алдына, тюшюрелер. ²⁰Аврувну гелтиргенлени иманы барын гёрюп, Иса аврувгъа:

— Балам, сени гюнагъларынгдан гечилди, — дей.

²¹Дин алимлер ва фарисейлер:

— Капир затланы сёйлейген Бу Адам Кимдир? Бир Аллагъдан башгъа гюнагъларындан гечмеге ким бола? — деп ойлашмагъа башлайлар.

²²Оланы ойларын билип, Иса булай дей:

* 5:17 *Фарисейлер* — ягудилени арасында тувулунгъан дин ва сиясат бёлюк. Сёзлюкте де къара.

— Сиз неге олай ойлашасыз? ²³Къайсы рагъатдыр: «Сени гюнагъларынгдан гечилди», — демекми, ёгъесе: «Туруп, юрюп йибер», — демекми? ²⁴Мени, Инсанны Уланыны, бу дюньяда гюнагълардан гечмеге къудратым барны сиз гъали гёрежексиз, — деп жавап бере. Авруйгъан адамгъа буса:

— Сагъа айтаман: туруп, ятивунгнун да алып, уюнге бар, — дей.

²⁵О шоссагъат бары да халкъны гёз алдында тура, ятивун да алып, Аллагъгъа шюкюр де эте туруп, уюне гете. ²⁶Барысы да гъайран болуп къалалар ва Аллагъгъа макътав этелер. Къоркъгъан гъалында:

— Бугюн биз бек гъайран ишлер гёрдюк, — дейлер.

Левийни Исаны якъчыларына къошулуву

²⁷Шондан сонг Иса ондан гете. О ясакъ жыягъан ерде олтургъан Левий деген ясакъчыны гёре ва огъар:

— Гел, Мени артыма тюш! — дей.

²⁸Левий де туруп, бары да затын да къоюп, Ону булан гете. ²⁹Левий оъзюню уюнде Иса учун бир уллу къонакълыкъ эте. Къонакъланы арасында бир хыйлы ясакъчылар ва оъзге адамлар да бола. ³⁰Фарисейлер ва дин алимлер буса Исаны якъчыларына:

— Сиз неге ясакъчылар ва гюнагълылар булан бирче олтуруп ашап-ичип турасыз? — деп сорай.

³¹— Эмчи савлагъа туююл, аврулагъа тарыкълы бола. ³²Мен муъминлени туююл, гюнагълыланы товба этмеге чакъырмакъ учун гелгенмен, — деп жавап бере Иса олагъа.

Оразаны гъакъбында

³³Олар шо заман Исагъа:

— Ягъияны якъчылары чакъда-чакъда ораза туталар ва дуа этелер. Фарисейлени якъчылары да шолай этелер, Сеникилер буса ашап-ичип туралар, — дейлер.

³⁴Иса олагъа булай жавап бере:

— Тойда гиевню янында олтургъан гиевнёгерлени ашама къоймай сакълама бажарылармы? ³⁵Амма оланы янындан гиевню алып гетеген гюн гелер, шо гюнлерде олар да ораза тутарлар.

³⁶Иса олагъа булай бир масал айта:

— Гъеч бирев, янгы опуракъдан гесек алып, эсги опуракъгъа ямав салмас. Салса, янгы опуракъ бузулар. Янгы опуракъдан алынган ямав эгисине ярашмас. ³⁷Гъеч бирев де эсги тулукълагъа янгы чагъырны тёмес. Тёмсе, янгы чагъыр тулукъланы йыртар, чагъыр да ерге тёгюлер ва тулукълар да ярахсыз болур. ³⁸Янгы чагъыр янгы тулукълагъа тёгюлме герек! ³⁹Гъеч бирев эсги чагъырны ичгенден сонг, янгысын ичмеге сюймес, неге туююл: «Эгиси яхшы бола», — дейлер.

Сонгугюнню масъаласы

6 ¹Бир керен сонгугюн Иса ашлыкъ чачылган авлакъдан оътюп бара болган. Ону якъчылары, будай башланы юлкюп, къоллары булан увуп ашамагъа башлайлар. ²Фарисейлени бирлери олагъа:

— Сонгугюн гъарам затны сиз неге этесиз? — дейлер.

³Иса олагъа булай жавап бере:

— Оъзю де, ону булангъылар да ач болган заманда, Давут этген затны гъакъбында сиз охумагъанмысыз? ⁴О Аллагъны уюне гирген ва янгыз дин къуллукъчулардан къайры дагъы биревге де ашама яратылмайган къурбан экмеклени алып ашаган ва оъзю булан бирче болганлагъа да берген, — деп жавап бере. ⁵Сонг:

— Мен, Инсанны Уланы, сонгугюнню де уъстюндеги гъакиммендир, — дей.

Къолу къуругъан адам

⁶Башгъа бир сонгугюн Иса синагогъа геле ва онда Аллагъны каламын англата. Онда онг къолу къуругъан бир адам болган. ⁷Дин алимлер булан фарисейлер, Исаны айыпламакъ учун, сонгугюн О биревню сама сав этмесми экен деп къаравуллап токътаган болган. ⁸Тек оланы хыялларын билип, Иса къолу къуругъан адамгъа:

— Туруп, ортагъа чыкъ! — дей.

О адам да, туруп, чыгъа. ⁹Шо заман Иса дин алимлер булан фарисейлеге:

— Мен сизге сорайман: сонгугюн не этме ярай? Яхшылыкъмы яда яманлыкъмы? Жанын къутгъарма герекми яда оылтюрме герекми? — дей.

¹⁰Оланы барысына да къарап, Иса о адамгъа: — Къолунгнун узат, — дей.

О да шолай эте ва ону къолу сав болуп къала. ¹¹Дин алимлер булан фарисейлер буса ачувундан бирден-бир къазаплана ва Исагъа не этме герек деп оъз арасында сёйлешелер.

Иса он эки элчисин танглай

¹²Бир керен шо гюнлерде, дуа этмек учун, Иса тавгъа чыгъа ва сав гечени Аллагъгъа дуа эте туруп оътгере. ¹³Эртен болганда, Оъзюню якъчыларын янына чакъырып ва оланы арасындан он экисин танглап, олагъа элчилер* деп ат бере. Тангланганлары булардыр: ¹⁴Иса оъзюне Петер деп ат берген Симон ва ону иниси Андрей, Якъуб, Юган, Филип,

* 6:13 *Элчи (грекче «апостолос»)* — Аллагъ сайлап йиберген адам. Огъар ихтиярланы Иса Месигъ берген. Исаны башлапгъы он эки якъчысы элчилер болуп токътаганлар.

Бартолмай, ¹⁵ Маттай, Тома, Алфайны уланы Якъуб, Элинсюер* деп айтылагъан Симон, ¹⁶ Якъубну уланы Ягъуда ва артда Исагъа хыянатлыкъ этген Ягъуда Искариет.

Яхшылыкъ ва налат

¹⁷ Олар булан бирге тюпге тюшюп, Иса бир тюз ерде токътай. Онда Ону кѣп якъчылары ва бютюн Ягъудеядан, Ерусалимден, денгиз ягъадагы Сайдандан ва Сурдан гелген кѣп халкъ жыйылгъан болгъан. ¹⁸ Халкъ Огъар тынгламакъ, оъзлени аврувларындан сав болмакъ учун гелген болгъан. Жинли адамлар да сав болгъанлар. ¹⁹ Бютюн халкъ Исагъа къолу булан бир тиймеге къаст эте, неге тююл Ону ичинден чыгъагъан гюч оланы барысын да сав эте болгъан.

²⁰ Оъзюню якъчыларына гѣз къаратып, Иса булай дей:

— Гъей пакъырлар, сиз насиплилерсиз. Аллагъны гъакимлиги сизин учундур. ²¹ Гъали ач къалгъанлар, сиз насиплилерсиз. Сизин Аллагъ тойдуражакъ. Гъали йылайгъанлар, сиз насиплилерсиз. Сиз кюлежек-сиз. ²² Инсанны Уланы учун сизин адамлар гѣрме суймейгенде, сизин къувалайгъанда, сизин сѣгюп, атыгъызны яманлайгъанда, сиз насиплилерсиз. ²³ Шо гюн къуваныгъыз ва сююнмеклигизден оърге атылыгъыз. Неге тююл де, кѣклерде сизин уллу савгъат къаравуллагъан. Пайхаммарлар булан бу адамланы ата-бабалары да шолай этген.

²⁴ Сизге буса, гъей байлар, адаршай. Сиз суйген чакъы кеп чекгенсиз. ²⁵ Сизге, гъей гъалиги токълар, адаршай. Сиз ач болажакъсыз. Сизге, гъей гъали кюлейгенлер, адаршай. Сиз яс этип йылажакъсыз. ²⁶ Бары да адамлар сизин макътайгъан болгъан заманда, сизге адаршай: бу адамланы ата-бабалары ялгъан пайхаммарланы да шолай макътагъанлар.

«Душманларыгъызны сююгюз»

²⁷ — Амма сизге, Магъа тынглайгъанлагъа, айтаман: душманларыгъызны сююгюз, сизин суймейгенлеге яхшылыкъ этигиз. ²⁸ Сизге налат берегенлеге Аллагъны яхшылыкъын ёрагъыз ва сизин хорлайгъанлар учун дуа этигиз. ²⁹ Ким сени бир яягъынга ура буса, огъар урма бириси яягъыгъны да бакъдыр. Ким сени уъст опурагъынгъны ала буса, гѣлегингни де чыгъарып алмагъа пуршав этме. ³⁰ Сенден гъар тилейгенге бер ва сеникин алгъанлардан къайтарып талап этме. ³¹ Адамлар сизин учун не этгенни сюе бусагъыз, олар учун сиз де шолай этигиз.

* 6:15 *Элинсюер* — он эки элчиден бириси болгъан Симон алда «Элинсюерлер» деген дин-жамият къурумну ортакъчысы болгъан буса ярай. Шо къурум Ягъудеяны румлуланы зулмусундан савутну гючю булан къутгъармагъа къаст эте болгъан.

³² Эгер сиз янгыз оъзюгюзню сюегенлени сююп къойсагъыз, ону учун неге макътав къаравуллайсыз? Неге тююл де, гюнагъылылар да оъзлени сюегенлени сюелер. ³³ Эгер сиз янгыз оъзюгюзге кѣмек этегенлеге кѣмек этип къоя бусагъыз, ону учун неге макътав къаравуллайсыз? Неге тююл де, гюнагъылылар да шолай этелер. ³⁴ Эгер янгыз къайтарып алмагъа умут булан борчгъа бере бусагъыз, ону учун неге макътав къаравуллайсыз? Неге тююл де, берген чакъысын къайтарып алмакъ учун, гюнагъылылар да гюнагъылага борчгъа берелер.

³⁵ Сиз буса шолай этмегиз. Сиз оъзюгюзню душманларыгъызны сююгюз, олагъа кѣмек этигиз ва къайтарар деп умутламай, борчгъа беригиз. Сизге шо заман Аллагъ разилигин гѣрсетежек ва сиз Аллагъу-Тааланы авлетлери болажакъсыз, неге тююл О яхшылыкъны билмейгенлеге де, яманлагъа да бир йимик яхшыдыр. ³⁶ Атагъыз нечик рагъмулу буса, сиз де шолай рагъмулу болугъуз.

«Башгъаны айыпламагъыз»

³⁷ — Башгъаланы кем гѣрмегиз, Аллагъ сизин де кем гѣрмес, биревню де айыпламагъыз, Аллагъ сизин де айыпламас, гечигиз, сизден де гечилер. ³⁸ Беригиз, сизге де берерлер; басылып сыкълашгъан, тѣбеси чыгъып толгъан кюйде сизин этегигизге гелип тѣгерлер. Сиз къайсы оылчев булан оылчегиз, шолай оылчев булан сизге де оылченер.

³⁹ Иса олагъа булай бир масал айта:

— Сокъур сокъурну башын тутуп юрюп болурму? Экевю де чунгургъа тюшюп гетмесми? ⁴⁰ Муталим муаллиминден оър болмас. Янгыз охувун тамамлагъан сонг, гъар муталим оъз муаллими йимик болур.

⁴¹ Къардашынгъны гѣзюндеги чѣпню сен неге гѣресен, оъзюнгню гѣзюндеги аркъалыкъны гѣрмейсен? ⁴² Яда къардашынга: «Къардашым, къайда, сени гѣзюндеги чѣпню тайдырайым», — деп нечик айтма боласан, оъзюнгню гѣзюндеги аркъалыкъны буса гѣрмейсен? Гъей экиюзлю! Башлап оъзюнгню гѣзюндеги аркъалыкъны тайдыр, къардашынгъны гѣзюндеги чѣпню нечик тайдырма гереки шо заман гѣрерсен.

Терек ва емиши

⁴³ — Яхшы терек яман емиш бермес, яман терек де яхшы емиш бермес. ⁴⁴ Терек емишине къарап танылыр. Гоган уълкюлерден инжир чѣпленмес, тегенек уълкюлерден де юзюм жыйылмас. ⁴⁵ Яхшы адам юрегини яхшы хазнасындан яхшы затлар чыгъарып. Яман адам буса юрегини яман хазнасындан яман затлар чыгъарып. Неге тююл де, юрекде бар зат тилинден таба чыгъар.

Эки башгъа кюрчю

⁴⁶ — Неге сиз Магъа: «Раббим, Раббим!» — деп айтасыз, оъзююз буса Мени айтгъанымны этмейсиз? ⁴⁷ Мени яныма гелеген, Мени сёзлериме тынглайгъан ва оланы кютеген адамны ким булан тенгледирме ярайгъанны Мен сизге гёрсестермен. ⁴⁸ Ону уый къурагъанда терен къазып кюрчюсюн ташны устьюне салагъан адам булан тенгледирмеге ярар. Оъзенлер ташып, ташгъын гелип, сув урунгъан заманда, шолай ишленген уыйню тербетмеге болмай, неге тююл о яхшы ишленген. ⁴⁹ Мени сёзлериме тынглап, оланы кютмейген адамны топуракъны устьюнде кюрчюсюз уый къургъан адам булан тенгледирмеге ярай: оъзен ташып, сув гелип урунгъан заманда, шолай уый шоссагъат чёгюп къала, олай уыйню бузулуву къоркъунч гелтире.

Юз асгерни башчысыны иманы

7 ¹ Оъзюне тынглагъан халкъгъа бары да айтагъанын айтып битгенде, Иса Капернагъумгъа гире. ² Онда бир юз асгерни башчысы болгъан. Ону кёп сюеген бир къулу бек авруп оъле тура болгъан. ³ Юз асгерни башчысы, Иса гелгенни эшитип, оъзюню къулун сав этсин деп, Огъар тилемеге ягъудилени тамазаларын* йибере. ⁴ Олар Исаны янына гелип, Огъар бек ялбарып тилеп:

— О Сен оъзюне шолай кёмек этмеге лайыкълы адам, ⁵ о бизин халкъыбызны сюе ва бизге синагогну да о къуруп берген, — дейлер.

⁶ Иса олар булан гете ва юз асгерни башчысыны уюне ювукълаша. Шо юз асгерни башчысы оъзюню янына ювукъларындан Исагъа шулай айтсын деп йибере:

— Я Раббим, авара болма! Сен мени уюмню ичине гирмеклигинге мен лайыкълы тююлмен. ⁷ Шо саялы Сени янынга гелмеге оъзюмню де лайыкълы гёрмедим, тек Сен бир сёз сёйлесенг, мени къулум сав болуп къалажакъ эди. ⁸ Мен де оъзюмню гъакимимни табилигиндеги бир адамман, мени табилигимде де асгерлер бар. Бирине: «Гет!» — деймен — гете, башгъасына: «Гел!» — деймен — геле, къулума да: «Муну эт!» — деймен — эте.

⁹ Иса бу сёзлени эшитгенде, огъар тамашалыкъ этип, Оъзюню арты булан гелеген халкъгъа булай дей:

— Сизге айтаман, гъатта Исрайылда да Мен бу къадар уллу имангъа къаршы болмадым.

¹⁰ Йиберилген адамлар уйге къайтып гелгенде, авруйгъан къулну сав болуп табалар.

* 7:3 *Тамазалар* — Исаны заманында ягъудилени арасындагъы абурлу адамлар. Олагъа бир-бир дин адатланы юрютмек ва жамият борчлар тапшурула болгъан.

Наинде бир тул къатынны уланыны тирилию

¹¹ Шондан сонг, узакъ къалмай, Иса Наин деген бир шагъаргъа гете. Иса булан бирге Ону якъчылары ва кёп халкъ да бола. ¹² Иса шагъарны къапуларына ювукълашгъан заманда, онда бир тул къатынны биргине-бир уланыны сюегин алып чыгып геле болгъан. Шагъардан бу къатын булан кёп халкъ геле болгъан. ¹³ Къатынны гёрюп, Раббини огъар языгъы чыгъа. Къатынгъа О:

— Йылама, — дей.

¹⁴ Ювукълашып, табутгъа тие ва гётерип алып барагъанлар токътайлар.

— Гьей улан, сагъа айтаман, тур! — дей Иса.

¹⁵ Оълю туруп олтура ва сёйлемеге башлай. Иса ону анасына тапшура. ¹⁶ Барысын да къоркъув къуршай ва:

— Бизин арабызда бир уллу пайхаммар белгили болду. Аллагъ Оъзюню халкъына кёмекге гелди, — дей туруп, Аллагъгъа макътавлар этелер. ¹⁷ Ону гъакъындагъы шолай хабар бютюн Ягъудеягъа ва айлана якълагъа яйылып гете.

Иса ва Ягъия пайхаммар

¹⁸ Ягъия пайхаммарны якъчылары огъар бары да бу хабарны билдире. ¹⁹ Ягъия, оъзюню якъчыларындан экевюн янына чакъырып, оланы Рабби Исаны янына:

— Гелмеге герекли Сенмисен яда биз башгъасын гёзлейикми? — деп айтмагъа йибере.

²⁰ Исаны янына гелип, олар:

— «Гелмеге герекли Сенмисен яда биз башгъасын гёзлейикми?» — деп сорамагъа Сени янынга бизин Ягъия йиберген, — дейлер.

²¹ Шо заман О кёплени аврувлардан, сыркъавлардан ва жинлерден сав этип ва бир кёп сокъурланы гёзюн ачдырып турагъан заман болгъан. ²² Иса олагъа булай дей:

— Барып, эшитген ва гёрген затларыгъызны Ягъиягъа айтыгъыз: сокъурлар гёз ача, акъсакълар юрюй, яман гён аврувлулар сав бола, сангыравлар эшите, оълюлер тириле ва пакъырлагъа Сююнч Хабар билдириле. ²³ Насиплидир Магъа шеклик этмейген.

²⁴ Ягъия йиберип гелгенлер гете. Сонг Иса халкъгъа Ягъияны гъакъында айтмагъа башлай:

— Дангылгъа не гёрмеге деп баргъан эдигиз? Ел чайкъайгъан бир къамушну гёрмегеми? ²⁵ Дагъы кимни гёрмеге баргъан эдигиз дагъы? Тизив опуракълар гийген адамны гёрмегеми? Тизив опуракълар гиегенлер, кюрлюкде яшайгъанлар пачаланы къалаларында болалар. ²⁶ Кимни гёрмеге деп баргъан эдигиз? Пайхаммарны гёрмегеми? Дюр! Сизге

айтаман: сиз гөрген адам пайхаммардан да уллудур. ²⁷ Ягья пайхаммарны гьякында Сыйлы Язывларда булай язылган:

Муна, Мен Сени алдынга Оьзюмню чавушумну йиберемен.

О Сени алдында ёлунгу гьазирлежек.

²⁸ Сизге айтаман: инсанланы арасында Ягьядан оьр болуп дагьы бирев де ёкьдур, амма Аллагьны гьякимлигини тюбюндегилени инг гиччиси де ондан уллудур.

²⁹ Исагья тынглагьан бары да халкь, гьатта ясакьчылар да, Аллагьны ёлу адилли экенине мюкюрлюк этген. Неге тюгюл де, сувгья чомуп, Ягья оьзлени Аллагьгья тапшурсун деп, олар ону янына гелелер.

³⁰ Фарисейлер ва дин алимлер буса Ягья, сувгья чомуп, оьзлени Аллагьгья тапшурмагьанына гёре, Ону ёлун гери уралар.

³¹ О заман Иса булай дей:

— Бу наслуну адамларын Мен ким булан тенглеширейим? Олар кимге ошайлар? ³² Олар майданда олтуруп: «Биз сизге зурнай сокьдукь, сиз буса бийимедигиз, биз сизге мунглу йырлар йырладыкь, сиз буса тююнуп йыламадыгьыз», — деп бир-бирине кьычырагьан яшлагья ошайлар.

³³ Ягья гелгенде, ораза тутду ва чагьыр ичмеди, амма сиз: «О жинли адам», — дейсиз. ³⁴ Мен, Инсанны Уланы, гелгенде, ашадым ва ичдим. Сиз буса: «Кьарагьыз, ашама ва чагьыр ичме сюеген адам, ясакьчыланы ва гюнагьыланы кьурдашы!» — дейсиз. ³⁵ Амма Аллагьны гьякьылыны гертилиги Ону ёлуна тюшгенлени ишлеринде гёрюнедир.

Иса ва бир гюнагьылы кьатын

³⁶ Фарисейлерден бириси Исаны тюш ашгья чакьыра. Фарисейни уьоне гирип, Иса ону тепсисинде олтура. ³⁷ Шонда о шагьарда яшайгьан гюнагьылы бир кьатын, Иса фарисейни уьюнде олтургьанны билип, ичинде бек атив ийисли майы булангьы чыны кажинни гелтире. ³⁸ Исаны аякьлары бар якьда токтап йылай туруп, бу кьатын Ону аякьларына гёзьяшларын акьдырмагья башлай. Сонг оьзюню чачлары булан гёзьяшларын сибирип, Ону аякьларын оьбе ва шо атив ийисли майны сюрте.

³⁹ Исаны уьюне чакьыргьан фарисей шону гёргенде: «Бу Адам герти пайхаммар болгьан эди буса, Оьзюне тиеген кьатын ким ва нечик кьатын экенни билер эди. Бу чу бир гюнагьылы кьатын», — деп ойлаша.

⁴⁰ Иса булай дей:

— Симон, мени сагья бир-эки айтагьаным бар.

— Айт чы, Устаз, — дей о.

⁴¹ — Бир бай адамны эки борчлусуну бири огьар беш юз гюмюш акьча, биревюсю элли гюмюш акьча борчлу болгьан. ⁴² Оланы телемеге бир заты да болмагьаны саялы, о экевюнден де гечген. Энни айт чы сен, шо адамланы кьайсы бай адамны кёп сюежек? — дей Иса.

⁴³ Оьзюне кёпню гечгени деп ойлайман, — деп жавап бере Симон.

— Сен тюз ойлайсан, — дей Иса.

⁴⁴ Кьатынгья багьып кьарап, Иса Симонгья булай айта:

— Гёремисен бу кьатынны? Мен сени уьюнге гелдим, сен Магья аякьларымны жувмагья сув сама бермединг. Бу кьатын буса Мени аякьларымны гёзьяшлары булан жувуп, чачлары булан сибириди. ⁴⁵ Сен мени оьпмединг, о буса Мен гелгенден берли токтавсуз Мени аякьларымны оьбюп тура. ⁴⁶ Сен Мени башыма зайтун май сюртмединг, о буса Мени аякьларыма атив ийисли май сюртдю. ⁴⁷ Мен сагья айтайым неге экенни: о кёп сюе, неге тюгюл де кёп гюнагьлары гечилген. Кимни гюнагьлары аз гечиле буса, о аз сюе. ⁴⁸ Иса кьатынгья:

— Сени гюнагьларынг гечилди, — дей.

⁴⁹ Ону булан бирче тепсиде олтургьанлар: «Гюнагьланы да гечеген Бу кимдир?» — деп ойлашмагья башлайлар. ⁵⁰ Амма Иса кьатынгья:

— Иманынг сени кьутгьарды, сен буса гьали паракатынга уьюнге гет, — дей.

Исаны узатагьан кьатынлар

8 ¹ Шондан сонг узакь кьалмай Иса, шагьарлагья ва юртлагья барып, Аллагьны гьякимлигини гьякьындагьы Сююнч Хабарны халкьгья билдирип юрюй. ² Ону булан бирче он эки де элчи, жинлерден ва аврувлардан сав болуп тазалангьан бир нече кьатын, оьзюню ичинден етти жин кьуваланып тайгьан Маждаллы Мариям, ³ Гьиродну уьй кьуллукьларыны башын тутгьан Гьузну кьатыны Ёгьанна, Сусанна ва кёп оьзгелери бола. Олар оьзлени харжы булан Исагья ва Ону элчилерине кёмек этелер.

Чачывчуну масалы

⁴ Кёп халкь жыйылып, бары да шагьарлардан Исаны янына адамлар гелген заманда, О олагья масал айтмагья башлай:

⁵ — Чачывчу урлукь чачмагья чыкьгьан болгьан. Чачагьанда, урлукьланы бирлери ёл ягьягья тюшюп, аякь тюпде тапталып кьала. Кьушлар гелип оланы чёплеп ашайлар. ⁶ Бирлери ташкьатыш ерге тюшюп, чыкьгьан сонг, кьуруп кьала, неге тюгюл онда дымлыкь ёкь. ⁷ Бирлери тегенекликте тюше. Тегенеклер оьсюп, оланы оьсме кьоймай, янча. ⁸ Башгья урлукьлар берекетли топуракьгья тюше ва оьсюп, юз керен артыкь тюшюм бере.

Буланы айтып, Иса:

— Кьулакьлары барлар эшитсинлер! — дей.

Масалны баяны

⁹ Исаны якъчылары Огъар:

— Бу масалны маънасы недир? — деп сорайлар.

¹⁰ Иса булай жавап бере:

— Аллагъ нечик гъакимлик этегенни сырларын билмеге сизге гюч берилген. Мен башгъалагъа масаллар булан сёйлейгенимни себеби: олар тынглап туражакълар, амма англамажакълар; къарап туражакълар, амма гёрмежакълар.

¹¹ Бу масалны маънасы будур: урлукъ Аллагъны каламыдыр. ¹² Ёлну ягъасына тюшгенлери — каламны эшитегенлер. Сонг, оланы янына иблис гелип, олар иман салмасын ва къутгъарылмасын деп, оланы юреклеринден каламны алып гете. ¹³ Ташкъатыш ерлеге чачылгъаны буса — сёзню эшитип, ону сююнч булан къабул этегенлер. Амма оланы тамурлары болмагъаны саялы, бир аз заман иман салалар, сынагъа тюшгенде буса, иманындан тайып къалалар. ¹⁴ Тегенекли ерге чачылгъанлары — каламны эшитегенлер, амма яшавну аваралары, байлыкъ ва кеп чегив булан бувулуп къала ва оланы тюшюмю болмай. ¹⁵ Берекетли топуракъгъа чачылгъанлары буса — каламны эшитип, ону яхшы ва таза юрекде сакълайгъанлар ва чыдамлыкъда тюшюм берегенлер.

Бары да зат аянгъа чыгъажакъ

¹⁶ — Бирев де чыракъ ягъып, ону устьюне я савут къапламас, яда тахны тюбюне салмас, уйге гирегенлер ярыкъны гёрсюн учун, гёрюнеген бийик ерге салыр. ¹⁷ Неге тюгюл де, ачыкъ болмай къалагъан бир сыр да ёкъдур, билинип аянгъа чыкъмай къалагъан бир яшырылгъан зат да ёкъдур. ¹⁸ Шолайлыкъда, сизин тынглайгъан кююгюзге тергев этигиз: кимники бар буса, огъар дагъы да берилежек. Кимники ёкъ буса, ону оъзю бар деп хыял этеген заты да алынажакъ.

Исаны анасы ва инилери

¹⁹ Бир керен Исаны янына Ону анасы ва инилери геле. Амма халкъны кёплюгюнден олар Ону ювугъуна барып болмайлар. ²⁰ Огъар:

— Сени ананг ва инилеринг, Сени гёрме сююп, къырда токътагъанлар, — деп билдирелер.

²¹ — Мени анам ва инилерим, Аллагъны каламына тынглап, ону кютегенлердир, — деп жавап бере Иса олагъа.

Иса алатолтанны токътата

²² Бир керен Иса, Оъзюню бир нече якъчылары да булан бир къайыкъгъа да минип, олагъа:

— Кёлню бириси ягъына барайыкъ, — дей.

²³ Олар юзюп барагъанда, Иса юхлап къала. Кёлде гючлю ел гётерилип гете. Толкъунлар къайыкъгъа урунуп, олар бир къоркъунчлу гьалгъа тюшелер. ²⁴ Ювугъуна барып, олар Исаны уятып:

— Устаз! Устаз! Биз батыла турабыз, — дейлер.

Уянып, О елни ва сувну гьалекленивюн токътата. Олар да токътап, бир шыплыкъ болуп къала. ²⁵ Иса олагъа:

— Сизин иманыгъыз къайдадыр? — дей.

Олар буса къоркъуп ва гъайран болуп, бир-бирине:

— Елlege де, сувлагъа да буйрукъ этеген ва олар да Оъзюне таби болагъан Бу Кимдир? — дейлер.

Жинли бир адамны сав болуву

²⁶ Олар Галилея кёлню къаршысында ерлешген герасалылары топурагъына гелелер. ²⁷ Иса ягъагъа чыкъгъанда, Огъар юртдан бир адам къаршылаша. Бу адам жинли болуп турагъаны, устьюне опуракъ гиймейгени ва уйде тюгюл, къабурларда яшайгъаны хыйлы заман бола болгъан.

²⁸ Исаны гёргенде, О акъырып, Ону аякъларына баш ура ва:

— Гъей Иса, Аллагъу-Тааланы Уланы! Менден не сюесен? Ялбараман Сагъа, магъа азап берме, — деп къычыра.

²⁹ Неге тюгюл де, Иса жинге шо адамдан чыгып тайсын деп буюргъан болгъан, о буса узакъ заманны боюнда огъар азап берип тургъан. О адамны енгмек учун, ону аркъанлар ва шынжырлар булан байлагъанлар. О адам буса байлавларын да уъзюп, жинлер къувалап, гиши турмайгъан ерге чыгып гете болгъан. ³⁰ Иса огъар:

— Сени атынг кимдир? — деп сорай.

— Легион*, — деп жавап бере о, неге тюгюл ону ичине кёп жинлер гирген болгъан.

³¹ Жинлер, оъзлеге оълюлер болагъан ерге тюшюп гетмекни буюрмасын деп, Исагъа ялбаралар. ³² Онда тав бетде отлайгъан бир уллу донгуз сирив болгъан. Жинлер де Исагъа оъзлеге донгузланы ичлерине гирмеге изну берсин деп тилейлер. Иса да изну бере. ³³ Жинлер де, адамлардан чыгып, донгузланы ичлерине гирелер. Сирив чабып йибериш, учурумдан таба кёлге тюшюп, сувгъа бата.

³⁴ Донгуз сакълайгъанлар, болгъан ишни гёрюп, къачып гете, шагъарда ва юртларда бу хабарны яя. ³⁵ Халкъ болгъан ишни гёрмеге чыгъа ва Исаны янына геле. Ичинден жинлер чыкъгъан адамны Исаны аякъларыны алдында гийинген кюйде ва гъакъылы да къайтып гелип,

* 8:30 *Легион* — румлулары бир нече минг адамы булангъы асгер бёлюгю. Мунда «оьтесиз кёп» деген маънада.

олтуруп турагъанын гѳрюп, бек кѳоркъа. ³⁶Бу ишни гѳргенлер буса жинли адам нечик сав болгъанны гелгенлеге англаталар. ³⁷Герасаны айланасындагы бютюн халкъ Исагъа ондан гетмекни тилей, неге десе олар бек кѳоркъа. О да къайыкъгъа да минип гете.

³⁸Ичинден жинлер чыкыгъан адам оъзюн Ону булан бармагъа кѳой-сун деп тилей. Амма Иса ону къайтарып йибере ва:

³⁹— Уъюнге къайт ва Аллагъ сагъа не этгенни айт, — дей. О да гетип, Иса оъзюне этген затны бютюн шагъаргъа билдире.

Тирилген къыз ва сав болгъан къатын

⁴⁰Иса гери къайтгъанда, Ону кѳп халкъ къаршылай. Ону барысы да гѳзлеп тура болгъан. ⁴¹Шонда синагогну башчысы болгъан Яир деген бир адам гелип, Исаны аякъларына баш ура ва Огъар оъзюню уъюне гелсин деп тилей. ⁴²Неге тюгюл де, ону он эки йыллыкъ бир къызы бек авруп оъле тура болгъан.

Иса онда бара. Халкъ Огъар ябурула ва айланасын кѳуршап ала. ⁴³Он эки йылдан берли къаны гетип авруйгъан, бары да байлыгъын эмчилеге берген, амма оланы гъеч бириси де оъзюн сав этип болмагъан бир къатын, ⁴⁴артындан таба барып, Исаны опурагъыны этегине тие ва шоссагъат ону къаны гетегени токътай. ⁴⁵Иса:

— Магъа ким тийди? — деп сорай.

Гъариси оъзю тиймегенни айта. Шо заман Петер:

— Устаз, сени айланангда кѳп халкъ бар ва бары да якълардан ябу-рулуп геле, — дей.

⁴⁶Амма Иса:

— Магъа ким буса да бирев тийди, неге тюгюл Мен оъзюмден чыгъып барагъан бир кѳудратны гъис этдим, — дей.

⁴⁷Шо къатын, болгъан зат билинмей кълмажагъын англагъанда, къартыллай туруп гелип, Ону аякъларына баш ура. Бютюн халкъны алдында Огъар не себепден тийгенин ва шоссагъат сав болгъанын айта.

⁴⁸Иса да огъар:

— Къызым, иманынг сени сав этди, эсен-аман бар, — дей.

⁴⁹Иса шо сѳзлени сѳйлеп турагъанда, синагогну башчысы Яирни уъюнден бир адам гелип:

— Сени кызынг оылдю. Устазны негъакъ авара этме, — дей.

⁵⁰Шо сѳзлени эшитгенде, Иса синагогну башчысына:

— Кѳоркъма, иман салып кѳой, о да тирилежек, — дей.

⁵¹Уъйге гелгенде буса, О Петерден, Югъандан, Якъубдан ва къызын ата-анасындан башгъа биревню де уъйге гирме кѳоймай. ⁵²Барысы да къызгъа тююнюп яс этип йылайлар. Амма О:

— Йыламагъыз, о оылмеген, юхлап тура, — дей.

⁵³Къызын оылгенин билип, олар Иса айтагъанны мысгъыллап кюле-ме къарайлар. ⁵⁴О буса къызын кѳолун тутта ва:

— Гъей къызым, тур! — дей.

⁵⁵Къызын ругъу гери къайта ва шоссагъат о аякъгъа тура. Иса да огъар ашама зат берсин деп буюра. ⁵⁶Къызын ата-анасы гъайран болуп къала. Иса буса болгъан бу ишни гъакъында биревге де сѳйлемегиз деп тапшура.

Иса он эки элчисин

Сююнч Хабарны билдирме йибере

9 ¹Он эки де элчисин чакъырып, Иса олагъа бары да жинлени кѳу-валамакъ ва аврувланы сав этмек учун гъакимлик ва кѳудрат бере.

²Оланы Аллагъны гъакимлиги гъакъда билдирмеге ва аврувланы сав этмеге йибере. ³Иса олагъа булай дей:

— Ёлгъа бир зат да алмагъыз: не таякъ, не дорба, не экмек, не де акъча, эки гийим опурагъыгъыз болмасын. ⁴Эгер де сиз биревню уъю-не гирсегиз, гетмеге заман болгъунча, онда кълалыгъыз. ⁵Сизин кълбул этмеген ерде буса, о шагъардан чыгъагъан заманда, аякъларыгъыздагы чангны да силкип тайдырыгъыз. Бу олар учун буварыв болажакъ.

⁶Исаны якъчылары ёлгъа чыгълар ва юртлагъа барып, Сююнч Ха-барны яя туруп, гъар ерде аврувланы сав этелер.

Гъиродну гълекленивю

⁷Гъирод гъаким, бу ишлени барын да эшитип, гъайран бола, неге тюгюл бирлери: «Ягъия пайхаммар оълумден тирилген», ⁸башгълары: «Илияс пайхаммар гелген», биревюлери буса: «Бырынгъы пайхаммар-ланы бири тирилген», — дейлер.

⁹— Мен Ягъияны башын гесдим. Оъзюню гъакъында мен бу затланы эшитеген Бу ким болажакъ дагъы? — дей Гъирод. Сонг о Исаны гѳр-меге сюе.

Беш минг адамны тойдурув

¹⁰Къайтгъан сонг, элчилер Исагъа оъзлер этген ишлени гъакъында айталар. О да оланы Оъзю булан алып, Байтсайда деп айтылагъан ша-гъарны ювугъундагы бир чет ерге гете. ¹¹Амма халкъ билип, Ону ар-тындан бара. Иса адамланы алив кълбул эте, олагъа Аллагъны гъаким-лиги гъакъда англата ва сав болмагъа сѳйгенлени сав эте.

¹²Гюн артылып, ахшам болмагъа башлай. Он эки де элчиси Исагъа ювукъ гелип:

— Халкъны къайтар, олар айланадагы юртларда ва махилерде оъзлеге турмагъа ер ва ашама аш тапсынлар, неге тюгюл биз мунда бир адам да ёкъ чет ердебиз, — дейлер.

¹³ — Олагъа ашама затны сиз беригиз, — дей Иса олагъа.

— Бизин мунда янгыз беш экмегибиз де, эки балыгыбыз да туюл ёкъ. Бары да бу адамлар учун ашама затны биз барып сатып алганны сюемисен? — деп сорайлар олар.

¹⁴ Олар онда беш мингге ювукъ адам болгъан. Иса якъчыларына:

— Оланы элли-элли этип, гюп-гюп этип олтуртугъуз, — дей.

¹⁵ Шолай этип, олар барысын да олтурталар. ¹⁶ Иса беш экмекни де, эки балыкны да алып, кёкге багып къарап, шюкюр дуа эте. Сонг сындырып, экмеклени якъчыларына бере, олар да халкъгъа пайлайлар. ¹⁷ Барысы да ашап тоя. Къалгъан гесеклени жыйып, он эки земгилни толтуралар.

Петер Иса Месиъ экенге шагъатлыкъ эте

¹⁸ Бир керен Иса янгыз ерде дуа этегенде, Ону янына якъчылары геле. Иса олагъа:

— Халкъ Мени ким деп гысап эте? — деп сорай.

¹⁹ — Бирлери Ягъия пайхаммар, башгъалары Илияс, биревюлер буса бырынгы пайхаммарлардан бири тирилген деп гысап эте, — деп жавап берелер олар.

²⁰ — Сиз Мен кимдир деп ойлашасыз? — деп сорай Иса олагъа.

— Аллагъ йиберген Месиъ! — деп жавап бере Петер.

²¹ Иса шо гъакъда биревге де айтмасын деп, олагъа къатты кюйде бу-вара ва ²² булай дей:

— Магъа, Инсанны Уланына, кёп азап чекмеге, тамазаланы, баш дин къуллукъчуланы ва дин алимлени янындан гери урулмагъа, олтюрюлмеге ва уьчюнчю гюн тирилмеге герек болажакъ.

²³ Сонг Иса барысына да булай дей:

— Ким Мени булан гелмеге сюе буса, оьзюню хыялларын гери урсун ва гъар гюн хачын да гетерип, Мени артыма тюшсун. ²⁴ Ким оьзюню жанын къутгъармагъа сюе буса, о шону тас этер. Амма ким жанын Мени учун тас этсе, о шону къутгъарар. ²⁵ Эгер инсан бютюн дюньяны къазанып, оьзюн пасат этсе яда оьзюне зарал этсе, ондан не пайда болур? ²⁶ Ким Менден ва Мени сёзлеримден илыкъса, Инсанны Уланы да Оьзюню, Атасыны ва Аллагъны малайиклерини сыйлы нюрю булан гелген заманда, о адамдан оьзюнден илыгъар. ²⁷ Гертисин сёйлеймен сизге: мунда токътагъанланы арасында Аллагъ нечик гъакимлик этежегин гёрмей туруп оьлмежеклер бар.

Исаны тюрленивю

²⁸ Бу сёзлени сёйлеп сегиз гюнден сонг, Петерни, Югъанны ва Якъубну да алып, Иса дуа этмек учун тавгъа чыгъа. ²⁹ Дуа этип турагъан заманда, Исаны гёрюнюшю алышынып гете ва уьстюндеги опурагъы гёз

къамашдырагъан кюйде ап-акъ болуп къала. ³⁰ Ону булан оьзлерден нюр тёгюлюп гелеген экев лакъыр эте. Олар Муса ва Илияс болгъан. ³¹ Олар Иса булан Ону бу дюньядан гетмеклиги гъакъында сёйлегенлер. Шо иш Ерусалимде кютюлме тарыкъ болгъан.

³² Петер ва ону булан болгъанлар терен юхугъа баталар. Уянгъанда буса, Исаны, Ону булан токътагъан экевню ва Исаны сыйлы нюрю гёрелер. ³³ Олар Исаны янындан гетме айланагъан заманда, Петер Огъар:

— Устаз, бизин мунда болмакътыгыбыз не яхшыдыр! Бирин Сени учун, бирин Муса учун, бирин де Илияс учун уьч чатыр къурайыкъ, — дей.

Шо заман не сёйлейгенин о оьзю де билмей. ³⁴ О бу сёзлени сёйлеп турагъанда, бир булут гелип, оланы уьстюнде салкъынлыкъ болдура. Оьзлер булутгъа гиргенде, Исаны якъчылары бек къоркъалар. ³⁵ Амма булутдан таба:

— Бу Мени Сайлангъан Уланымдыр, Огъар тынглагъыз, — деген бир сес чалына.

³⁶ Бу сес токътагъанда, олар онда Исадан башгъа дагъы биревню де гёрмейлер. Олар тынып токътайлар ва шо гюнлерде гёргенлерин биревге де айтмайлар.

Жинли яшны сав болуву

³⁷ Артындагъы гюн олар тавдан тюшюп гелегенде, Исаны кёп халкъ къаршылай. ³⁸ Бирден халкъны арасындан бирев къычыра:

— Устаз! Сагъа ялбараман, мени уланыма къара, о мени биргине-бир уланым! ³⁹ Бир жин уланымны тут, о да хапарсыздан къычырып йибере, ону аврув тут, авзундан гёбюк геле. Уланымны инжитген сонг да, ондан гъарангъа айрыла. ⁴⁰ Шону къуваласын деп, Сени якъчыларынга тиледим, тек олар болмадылар.

⁴¹ — Гьей имансыз ва бузукъ адамлар! Къачан болгъунча Мен сизин булан туражакъман? Къачан болгъунча сизге чыдап туражакъман? Гелтир мунда сени уланынгны! — дей Иса.

⁴² Яш гелегенде, жин ону ерге йыгып тёбелемеге башлай, амма Иса жинге чыкъ деп буюра ва, уланны сав этип, ону атасына къайтарып бере. ⁴³ Барысы да Аллагъны къудратына гъайранлыкъ этип къала. Олар Оьзю этген бары да затлагъа тамашалыкъ этип турагъанда, Иса якъчыларына:

⁴⁴ — Мен сизге айтагъангъа тынглап, ону эсигизде сакълагъыз: Мени, Инсанны Уланын, инсанланы къолуна бережек, — дей.

⁴⁵ Амма олар бу сёзлени англамайлар ва шолар олар учун сырлы кюйде къала. Шону олар Исагъа сорамагъа да къоркъалар.

«Ким уллудур?»

⁴⁶ Исаны якъчыларыны арасында оьзлени къайсы уллудур деген бир эришивлюк тува. ⁴⁷ Иса, оланы юреклериндеги ойну билип, бир гиччи яшны алып, Оьзю булан янаша сала ⁴⁸ ва олагъа:

— Бир гиччи яшны Мени атымны гьюрметинден ким къабул эте буса, шо Мени де къабул этер. Мени ким къабул эте буса, шо Мени йи-бергенни де къабул этер, неге тюгюл сизден ким барындан да гиччи буса, шо барындан да уллу болажакъ, — дей.

«Сизге къаршы тюгюллер сизин яныгъыздыр»

⁴⁹ Бу заман Югъан:

— Устаз! Биз Сени атынг булан жинлени къувалайгъан бир адамны гёрдюк, бизинки болмагъаны саялы, биз ону токътатмагъа къарадыкъ, — дей.

⁵⁰ — Ону токътатмагъыз, неге тюгюл сизге къаршы тюгюллер сизин яныгъыздыр, — дей Иса огъар.

Самариялылар Исаны сюймей

⁵¹ Оьзю дюньядан алынажакъ гюнлер ювукълашгъанда, Иса Ерусалимге бармагъа токъташа. ⁵² Оьзюнден алда О адамланы йибере. Ону къаршыламакъ учун, о адамлар бары да затны гъазирлемеге самариялыланы бир юртуна баралар. ⁵³ Онда Исаны къабул этмейлер, неге тюгюл о юртагъылар Ону Ерусалимге бармагъа чыкъгъанын гёре.

⁵⁴ Шону гёрюп, Ону якъчылары Якъуб ва Югъан:

— Я Рабби! Сюе бусанг, Илиас этгенде йимик, кёкден от ялын тюшюп, оланы къырсын деп айтайыкъмы? — дейлер. ⁵⁵ Иса, бурулуп къарап, олагъа шону этмесин деп къатты кюйде буvara. ⁵⁶ Сонг олар бир башгъа юртгъа гетелер.

Исаны якъчыларыны алдына салынагъан талаплар

⁵⁷ Олар ёлун узаталар. Ёлда бирев Исагъа:

— Сен къайда барсанг да, мен Сени артынг булан гележекмен, — дей.

⁵⁸ — Тюлкулени инлери, кёкде учагъан къушланы уялары сама бар. Мени, Инсанны Уланыны, буса башымны сыйындырмагъа ерим де ёкъ, — дей Иса огъар.

⁵⁹ Башгъа биревюне Иса:

— Гел, Мени артыма тюш, — дей.

— Я Раббим! Бир алдын уйге барып, атамны гёмюп гелмеге изну бер, — дей о.

⁶⁰ — Оьлюлени оьзлер оьлюлер гёмсюнлер, сен буса бар, Аллагъны гъакимлиги гъакъда билдир, — дей Иса огъар.

⁶¹ Башгъа бирдагъысы:

— Я Раббим, мен Сени якъчыларынга къошулажакъман, тек бир алдын магъа мени уйдегилерим булан савболлашма изну бер, — дей Исагъа.

⁶² — Сабан бутакъны тутгъан гъар ким артына гёз къарата буса, огъар Аллагъны гъакимлигини тюбюнде болмагъа къыйышмас, — дей Иса огъар.

Иса Оьзюню етмиш эки якъчысын йибере

10 ¹ Сонг Раббиз Иса, якъчыларыны арасындан дагъы да етмиш экисин* сайлап, Оьзю барма герекли гъар шагъаргъа ва юртгъа Оьзюню алдындан жут-жут этип, оланы йибере. ² Иса олагъа булай дей:

— Тюшюм кёп, амма ишчилер аз. Шолай болгъанда, Оьзюню тюшюмюм жыймагъа ишчилер йиберсин деп, тюшюмню Есине тилегиз!

³ Барыгъыз! Мен сизин бёрюлени арасына къозуланы йимик йиберемен. ⁴ Оьзюгюз булан не дорба, не хуржун, неде аякъгийим алмагъыз. Ёлда биревге де салам бермегиз.

⁵ Биревню уьюне гирсегиз, башлап: «Бу уйде парахатлыкъ болсун», — деп айтыгъыз. ⁶ Эгер онда парахатлыкъ сюеген адам бар буса, сиз ёрагъан парахатлыкъ огъар болажакъ, ёкъ буса, сизге къайтажакъ. ⁷ Шо уйде къалыгъыз, олар берген бар затны ашагъыз, ичигиз, неге тюгюл ишлейген адамгъа оьз къыйыны учун гъакъ тийишлидир. Уйден уйге гёчмегиз.

⁸ Къайсы шагъаргъа гелсегиз ва сизин къабул этсе, сизге берген затны ашап къоюгъуз. ⁹ Ондагъы аврувланы сав этигиз, олагъа: «Аллагъ сизге гъакимлик этежек заман ювукълаша тура», — дегиз. ¹⁰ Баргъан шагъарларыгъыздан къайсында сизин къабул этмесе, орамгъа чыгып:

¹¹ «Сизин шагъарыгъыздан аякъларыбызгъа къонгъан чангны да силкип, сизге къоюп гетебиз, тек, билип къоюгъуз, Аллагъ сизге гъакимлик этежек заман ювукълаша тура», — дегиз. ¹² Мен сизге айтаман: кыяматгюн Содомда яшагъан адамланы гъалы о шагъардагъы адамланын кинден къолай болажакъ!

Имансызлагъа буварыв

¹³ — Адаршай сагъа, Гьоразин! Адаршай сагъа, Байтсайда! Эгер сизде болгъан алааматлар Сурда ва Сайданда болгъан эди буса, олар тезокъ товба этер эди. Шону гёрсетмек учун, кирлер де гийип, кюлню ичинде олтурар эди**. ¹⁴ Къыяматгюн Сурда ва Сайданда яшайгъан адамланы

* 10:1 Бир-бир грекче къольязывларда бу санав етмиш деп геле.

** 10:13 Къайгъыны белгиси гъисапда уьстюне без гийип ва кюлню ичинде олтуруп, ону башына себе болгъанлар.

гъалы сизинкинден къолай болажакъ. ¹⁵Сен де, Капернагум, кёклеге ерли гётерилежекмен деп эсинге гелеми? Сен жагъаннемге ерли тёбен тюшюрюлежексен.

¹⁶Сизге тынглайгъан Магъа тынглар, сизин инкар этеген Мени де инкар этер. Мени инкар этегенлер буса Мени йиберген Атамны да инкар этер.

Жинлени таби болуву

¹⁷Исаны етмиш эки де якъчысы шат болуп къайта ва:

— Я Рабби! Сени атынгны айтгъанда, бизге жинлер де таби болду, — дейлер олар.

¹⁸Иса да олагъа булай дей:

— Мен яшмын йимик болуп кёкден тюшеген иблисни гёрдюм. ¹⁹Шолайлыкъда, сизге оъзюгюзге гъеч бир заралсыз йыланланы, акъы-рапланы ва душманны бютюн гючюн аякъ тюпге салып таптап янчмакъ учун ихтияр бермен. ²⁰Тек жинлер сизге таби бола деп сююнме-гиз, амма сизин атларыгъыз кёклерде язылгъанына сююнюгюз.

Исаны сююнчю

²¹Шо сагъатда Иса, Аллагъны Ругъундан сююнюп, булай дей:

— Гъей кёкню де, ерни де Раббиси болгъан Атам! Бу затланы гъакъыллылардан ва англавлулардан яшырып, яшлагъа ачгъанынг саялы, Сагъа шюкюрлюк этемен. Дюр, Атам! Сени сюегенинг де тап шолай эди.

²²Атам Магъа бары да затны инанып тапшурду. Атадан башгъа гъеч бирев Уланын танымас. Атаны да Уланындан ва Уланы Ону оъзюне аян этмеге сюеген гишиден къайры бирев де танымас.

²³Сонг Оъзюню якъчыларына багъып бурулуп, олагъа:

— Сиз гёрегенин гёрген гёзлер насиплидир. ²⁴Сизге айтаман: кёп пайхаммарлар ва пачалар сиз гёреген затланы гёрмеге сюйгенлер, тек гёрмегенлер, сиз эшитеген затланы эшитмеге сюйгенлер, тек эшитмегенлер, — дей.

Рагъмуду самариялыны гъакъында

²⁵Шонда Къанундан яхшы англагъан бир дин алими туруп, Ону сынама сююп:

— Устаз, даимлик яшав алмакъ учун, мен не этме герекмен? — деп сорай.

²⁶— Мусаны Къанунунда шо гъакъда не язылгъан? Нечик англайсан? — деп сорав булан жавап бере Иса.

²⁷— «Раббинг Аллагъны бютюн юрегинг булан, бютюн жанынг булан, бютюн гючюнг булан ва бютюн гъакъылынг булан сюй» ва «ювугъунгню оъзюнгню йимик сюй», — дей о.

²⁸— Тюз жавап бердинг, шолай эт, даимлик яшав алажакъсан, — дей Иса.

²⁹Тек о дагъы да мекенлешдирме сююп, Исагъа:

— Мени ювугъум кимдир? — деп сорай.

³⁰Иса огъар булай дей:

— Бир адам Ерусалимден Еригъонгъа барагъанда, къачакъланы къо-луна тюшюп къала. Олар ону тонап, токъалап, олю санлы кюйде къо-юп гетелер.

³¹Шо ёл булан гелеген бир дин къуллукъчу, ону гёрюп, ёлну бириси янына чыгъып оътюп гете. ³²Шолай левийлерден* болгъан бирев де о ерге бара, ону гёрюп, янындан оътюп гете.

³³Самариялы бирев буса шо ёлдан барагъанда, шо адамгъа къаршы бо-ла ва огъар языгъы чыгъа. ³⁴Ювугъуна барып, зайтун май ва чагъыр тёгюп, ону яраларын байлай. Оъзюню эшегине де миндирип, ону бир петерге гел-тирип, ону гъайын эте. ³⁵Артындагъы гюн оъзю гетегенде буса, эки гююш акъча чыгъарып, къонакъ уйню есине бере ва огъар: «Муну гъайын этер-сен ва эгер артыкъ харжласанг, мен сагъа къайтывда берермен», — дей.

³⁶Сен ойлашагъан кюйде, къачакъланы къолуна тюшген адамны ювугъу шо уъч де гишиден къайсыдыр?

³⁷— Огъар рагъму этген адамдыр, — дей о.

— Буса бар, сен де шолай этерсен, — дей Иса.

Иса Мартаны ва Мариямны уьюнде

³⁸Олар ёлун узатып барагъанда, Иса бир юртгъа геле. Мунда Марта де-ген бир къатын, Исаны уьюне чакъырып, Ону къабул эте. ³⁹Ону Мариям деген бир къызардашы да болгъан. О Раббибиз Исаны аякъларыны ал-дында олтуруп, Ону сёзюне тынглай. ⁴⁰Марта буса уллу къонакълыкъ эт-мек учун, гъаракат этип айлана. Исагъа ювукълашып, о булай дей:

— Мени Раббим! Къызардашым бары да ишни магъа саллап къой-гъанына Сен тергев этмеймисен? Огъар айт дагъы, магъа кёмек этсин!

⁴¹— Марта, Марта! Сен кёп затны гъайын этип талашып айланасан, ⁴²янгыз бир зат тарыкъ. Мариям буса оъзюнден чыгъарылып алынма-жакъ яхшы пайын сайлагъан, — деп жавап бере Иса огъар.

Дуаны гъакъында

11 ¹Бир керен Иса бир ерде дуа этип тура болгъан. Битген заманда, Оъзюню якъчыларындан бири Огъар:

— Я Раббим, Ягъия оъзюню якъчыларын уйретьгени йимик, Сен де бизин дуа этмеге уйреть, — дей.

* 10:32 *Левийлер* — ибадатхананы къуллукъчулары. Сёзлюкге де къара.

² Иса да булай дей:

— Сиз булай дуа этигиз:

Гъей бизин Атабыз!

Инсанлар Сени сыйлы атынгны гъюрметлесин дагъы.

Сени гъакимлигинг токъташсын дагъы.

³ Бугюн бизге гюнлюк азыгъыбызны бер.

⁴ Бизин гюнагъларыбыздан геч!

Бизге яманлыкъ этгенлерден барындан да биз де гечебиз.

Бизин артыкъ сынавлагъа салма.

⁵ Сонг Иса олагъа булай дей:

— Айтайыкъ, сизин биригизни бир ювугъугъуз бар. Гечортада гелип, огъар булай дейсиз: «Ювугъум! Магъа борчгъа уъч экмек бер. ⁶ Магъа йыракъ ёлдан бир ювугъум гелген, ону алдына салмагъа мени бир затым да ёкъ».

⁷ О буса уйню ичинден туруп, сизге: «Мени авара этме. Эшиклер бегитилген, мени булан ятып тёшекде яшларым да бар. Туруп сагъа бир зат да берип болмайман», — деп жавап бере. ⁸ Сизге айтаман: о адам ятгъан еринден туруп, сагъа герек затынгны ювукълукъну гъюрметин этип де бермесе, эгер сен къаныгъып къарышсанг, огъар туруп, сагъа тарыкъ затны бермеге тюшер.

⁹ Шо саялы Мен айтаман сизге: тилегиз — сизге бережек, излегиз — табажакъсыз, эшикни къагъыгъыз — сизге ачажакъ. ¹⁰ Неге туюл де, гъар тилеген — алар, излеген — табар, эшикни къакъгъангъа да — ачылар.

¹¹ Арагъыздан къайсы ата, уланы аш тилегенде, таш берер яда балыкъ тилегенде, балыкъны орнуна йылан берер? ¹² Яда йымырткъа тилеген заманда, огъар акъырап берер? ¹³ Шолайлыкъда, эгер сиз оъзюгюз яман бусагъыз да, авлетлеригизге яхшы савгъатлар берип бола бусагъыз, кёклердеги Атагъыз буса Оъзюнден тилейгенлеге Ругъун дагъокъ да берер.

Иса ва Зензебил

¹⁴ Бир керен Иса сёйлеп болмагъан бир адамдан тилсизликни жини къувалай. Жин чыкъгъан заманда, тилсиз сёйлемеге башлай ва халкъ бек гъайран болуп къала. ¹⁵ Олардан бирлери:

— Жинлени О жинлени башчысы болгъан Зензебилни* гючю булан къувалай, — дейлер.

¹⁶ Башгъалары Исаны сынап къарамакъ учун, О оъзлеге кёкден бир алапат гёрсетсин деп тилейлер. ¹⁷ Амма шо адамлар не ойлашагъанны билип, Иса олагъа булай дей:

* 11:15 *Зензебил* — иблисге айтылагъан атлардан бириси.

— Оъз ичинде бёлюнген гъар пачалыкъ тозулар ва оъз ичинде бёлюнген уй йыгъылар. ¹⁸ Иблис де оъз ичинде бёлюнсе, ону пачалыгъы бузулмай нечик токътар? Муна сиз жинлени Мен Зензебилни гючю булан къувалай деп айтасыз. ¹⁹ Эгер Мен жинлени Зензебилни гючю булан къувалай бусам, сизин якъчыларыгъыз оланы кимни гючю булан къувалай дагъы? Шо саялы сизге дуванны оъзюгюзню якъчыларыгъыз эте турсун. ²⁰ Эгер де Мен жинлени Аллагъны кудраты булан къувалай бусам, шо Аллагъны гъакимлигини бир белгисидир.

²¹ Гючлю бир адам оъзюню уёун савут булан сакълай буса, ону мюлкюне къоркъунч ёкъдур. ²² Шо адамдан да гючлю бириси огъар чапгын этип, ондан устыон гелсе, шо заман ону аркъа таягъан бары да савутун алып ва мюлкюн де сюйген кюйде пайлар.

²³ Мени булан туюллар Магъа къаршылардыр, Мени булан жыймайгъанлар яягъанлардыр.

²⁴ Адамны ичинден чыкъгъан сонг, жин къургъакъ дангылларда айлана, оъзюне сыйынма ер ахтара, амма тапмай. Сонг о: «Мен чыкъгъан уёме къайтып бараман», — дей. ²⁵ Къайтып гелгенде буса, о уйню сибирилип, жыйылып таба. ²⁶ Сонг барып оъзюнден де яман дагъы да етти жинни алып гелип, жин адамны ичине гирип яшай. Натижада, адамны гъалы алдагъысындан да бузукъ бола.

Герти насип

²⁷ Иса бу сёзлени айтып турагъанда, халкъны арасындан бир къатын чыгып, Огъар:

— Насиплидир Сени къурсагъында гётерип юрюген ва Сени эмдирген! — деп къычыра.

²⁸ — Дагъы да насиплидир, Аллагъны каламын эшитип, ону кютегенлер, — деп жавап бере Иса.

Юнусу аламаты

²⁹ Исаны айланасына дагъы да кёп адамлар жыйыла. Иса олагъа сёйлемеге башлай:

— Не ямандыр бу гъалиги наслу. О алапатлар ахтара, амма огъар Юнус пайхаммарны аламатындан башгъа алапат гёрсетилмес. ³⁰ Ниневияны халкъына Юнус нечик алапат болгъан буса, Мен де, Инсанны Уланы, бу наслу учун шолай алапат болажакъман.

³¹ Шебаны пача къатыны къыяматгюн туруп йиберип, бу наслуну айыплажакъ, неге туюл Сулайманны гъакъыллы сёзлерине тынгламакъ учун, о дюньяны бир къырийындан гелген. Гъали буса Сулаймандан да уллусу мундадыр! ³² Къыяматгюн ниневиялы адамлар, гъалиги

наслу булан туруп йибери, о наслуну айыплажакълар. Неге туюл де, Юнусну сёйлевюнден сонг олар товба этгенлер. Гъали буса Юнусдан да уллусу мундадыр.

Къаркъараны чырагъы

³³ — Яллайгъан чыракъны бирев де яшыртгъын ерге я савутну туюбуне салмас. Гирегенлер ярыгъын гёрсюн учун, ону бийик ерге салыр. ³⁴ Гёз къаркъара учун бир чыракъ йимикдир. Эгер гёзлеринг сав буса, къаркъаранг бютюнлей ярыкъдан толур. Эгер гёзлеринг бузукъ болса, къаркъарангны къарангылыкъ къуршар. ³⁵ Шолайлыкъда, къара, ичингдеги ярыкъ къарангылыкъгъа айланып къалмасын! ³⁶ Эгер бютюн къаркъаранг ярыкъдан толгъан буса ва сенде бир де къарангы ер ёкъ буса, чыракъ оъзюню шавласы булан ярыкъ берегени йимик, бютюн къаркъаранг да ярыкъ болуп къалажакъ.

«Адаршай сизге, фарисейлер»

³⁷ Иса сёйлеп битгенде, бир фарисей Ону тюш ашгъа чакъыра. Иса барып уйню ичине гирип олтура. ³⁸ Ашны алдында Иса къолларын жувмагъанын гёрюп, фарисей бек тамаша бола. ³⁹ Раббиз огъар булай дей:

— Гъали сиз, фарисейлер, сукараланы ва бошгъапланы тыш ягъын таза сакълайсыз, ичигиз буса сутурлукъдан ва яманлыкъдан толуп тура. ⁴⁰ Авлиялар! Тышын Ким яратгъан буса, ичин де О яратмагъанмы? ⁴¹ Сиз оъзюгюзню бар затыгъыздан пакъырлагъа садагъа беригиз, шо заман сизин бары да затыгъыз таза болур.

⁴² Адаршай сизин гъалыгъызгъа, гъей фарисейлер! Нананы, гийиготну ва гъар тюрлю яшылчаланы ондан бир пайын секет чыгъарып бересиз, адилликни ва Аллагъны сюювюню гъакъында буса ойлашмайсыз. Бу агъамиятлы затланы юрютмеге герексиз, бирисилерин де унутуп къойма герек туюлсюз!

⁴³ Адаршай сизин гъалыгъызгъа, гъей фарисейлер! Синагогларда төрге чыгып олтурмагъа сюесиз, базар майданларда адамлар гъюрметлегенни сюесиз.

⁴⁴ Адаршай сизин гъалыгъызгъа! Сиз устьюнден адамлар билмей таптап турагъан белгисиз бир къабурлар йимиксиз.

⁴⁵ Шо заман дин алимерден бириси Огъар къаршы чыгып:

— Устаз, булай сёйлеп, Сен бизин де хатирибизни къалдырасан, — дей.

⁴⁶ Иса огъар:

— Адаршай сизин де гъалыгъызгъа, гъей дин алимер! Сиз инсанлагъа къатты дин талаплар салып, оланы устьюне авур, кютмеге къыйынлы намусланы саласыз. Оъзюгюз буса оланы кютмек учун бармагъыгъызны сама тербетмеге де сюймейсиз.

⁴⁷ Адаршай сизин гъалыгъызгъа. Сиз пайхаммарлар учун зияратлар ишлейсиз. Оланы буса сизин ата-бабаларыгъыз олтюрген. ⁴⁸ Шолайлыкъда, сиз ата-бабаларыгъыз этгенине рази болуп къаласыз, неге туюл пайхаммарланы олар олтюргенлер, сиз буса о пайхаммарлагъа зияратлар ишлейсиз. ⁴⁹ Шону учун Аллагъ булай терен ойлу сёзлени айтгъан: «Мен ягъудилени ва дин алимлени янына пайхаммарлар ва элчилер йибережекмен, оланы бирлерин олтюрежеклер, башгъаларын буса гъызарлажакълар».

⁵⁰ Шогъар гёре дюнья яралгъандан берли бары да пайхаммарланы тёгюлген къаны учун Аллагъ бу наслудан жавап талап этежек. ⁵¹ Гъабилни къанындан башлап, ибадатхананы къурбанлыкъны салагъан ерини де, Сыйлы Ерини де арасында олтюрюлген Закарияны* къанына ерли тёгюлген бары да къан учун жавап талап этежек. Сизге айтаман: бары да зат учун бу наслудан жавап талап этилежек.

⁵² Адаршай сизин гъалыгъызгъа, гъей дин алимер! Сиз Аллагъны илмусуну ачгъычларын алгъансыз, амма ону ичине не оъзюгюз гирмейсиз, неде гирме сюегенлени гирме къоймайсыз.

⁵³ Шо заман Иса гете. Амма дин алимер ва фарисейлер, Огъар ачувланып, бир хыйлы суаллар бермеге сюелер. ⁵⁴ Исаны авзундан терс сёз къаравуллап, Ону айыпламагъа къаст этелер.

Экиюзлюлюкню гъакъында

12 ¹ Бу арада минглер булан адамлар жыйылып, бир-бирине ябурулмагъа башлай. Иса башлап якъчыларына сёйлей:

— Фарисейлени маясындан, демек экиюзлюлюгюнден сакъ туругъуз.

² Бир яшыртгъын зат да билинмей къалмажакъ, бир сыр да ачылмай къалмажакъ. ³ Къарангылыкъда сёйлегенигиз гюнню ярыгъында эшитилежек, уйню ичинде шыбышлап айтгъаныгъызны къалкъыбашдан къалкъыгъа чыгып къычырып айтажакълар.

«Бир Аллагъдан къоркъугъуз»

⁴ — Сизге айтаман, къурдашларым: къаркъараны олтюрюп, ондан сонг дагъы бир зат да этип болмайгъанлардан къоркъмагъыз. ⁵ Кимден къоркъма герекни Мен сизге гёрсетермен: гишини олтюрмеге ва олтюрген сонг жагъаннемге ташлама да гючю бар бир Аллагъдан къоркъугъуз. Сизге айтаман чы, ондан къоркъугъуз! ⁶ Беш жымчыкны эки увакъ акъчагъа сатып бермейми? Аллагъ буса оланы гъеч бирисин де

* 11:51 Гъабил пайхаммар Сыйлы Язывларда эсгерилеген олтюрювню биринчи къурбаны, Закария пайхаммар буса ахырынчыларындан бириси болуп токътайлар.

унутмагъан. ⁷Сизин буса башыгъыздагъы бары да тюрклеригиз саналгъан. Къоркъмагъыз! Бары да жымчыкълардан сиз хыйлы артыкъсыз.

⁸Сизге айтаман: инсанланы алдында Магъа ачыкъдан-ачыкъ мюрлюк этген гъар кимге Аллагъны малайиклерини алдында Мен де, Инсанны Уланы, шолай мюрлюк этежекмен. ⁹Инсанланы алдында Мени инкар этген гъар кимни Аллагъны малайиклерини алдында Мен де инкар этежекмен. ¹⁰Инсанны Уланына къаршы сёйлегенден гечилмеге бола. Амма Аллагъны Ругъуна къаршы кафир сёйлегенден гечилмес.

¹¹Сизин синагоглагъа башчыланы ва гъакимлени алдына гелтирген заманда, нечик ва не жавап бережигизни яда не сёйлежигизни гъайын этмегиз. ¹²Шо сагъатда не сёйлеме герекни сизге Аллагъны Ругъу уйреретер.

Гъайгев байны гъакъындагъы масал

¹³Халкъны арасындан бирев чыгып, Исагъа:

— Устаз, мени агъама атамдан къалгъан варисликден пай берсин деп айтсана, — дей.

¹⁴Иса шо адамгъа:

— Гъей адам, сизге дуван этмеге яда сизин малыгъызын бёлмеге Магъа ким тапшургъан? — дей. ¹⁵Сонг барысына да:

— Къарагъыз, вёре, дамагъкарлыкъдан сакъ болугъуз, неге тюрлю инсанны яшаву ону малыны кёплугюнден асылы болмай, — дей.

¹⁶Иса олагъа булай бир масал айта:

— Бир бай гишини топурагъы яхшы тюрлюм берген. ¹⁷«Гъали мен не этейим? Тюрлюмюню салмагъа ерим ёкъ чу», — деп ойлаша о. ¹⁸Сонг о: «Булай этейим: гъамарларымны бузуп, дагъы да уллуларын ишлейим, бары да ашлыгъымны ва бютюн байлыгъымны онда жыйайым».

¹⁹Озьюме де айтайым: «Гъали сени кёп йыллагъа топлангъан хыйлы байлыгъынг бар, энни рагъатлан, аша, ич, кеп чек», — деп токъташа.

²⁰Амма Аллагъ огъар: «Гъей гъайгев! Бу гече гелип сени жанынг алынажакъ, сен жыйгъан зат кимге къалажакъ?» — дей.

²¹Аллагъ учун тюрлю, озью учун байлыкъ топлайгъан гъар-бир адамны ахыры шолай болажакъ.

Къоркъмай турмакъны гъакъында

²²Иса якъчыларына булай дей:

— Шогъар гёре сизге айтаман: яшамакъ учун не ашажагъыгъызын, чархыгъыз учун не гиежигизни де гъайын этмегиз. ²³Яшав ашдан, чарх да опуракъдан артыкъдыр. ²⁴Къаргъалагъа бир къарагъыз чы: олар я чачмайлар, я ормайлар, оланы я гъамарлары, я беженлери ёкъ, тек оланы Аллагъ ашатып сакълай. Сиз къушлардан хыйлы да артыкъсыз чы!

²⁵Башгъа къайгъы этмек булан къайсыгъыз омурюгюзню бираз сама

да узатып болажакъсыз? ²⁶Шолай бир гиччи затны да этип болмай бусагъыз, къалгъан затланы не учун гъайын этесиз?

²⁷Авлакъ чечеклени нечик оьсегенине бир къарагъыз чы: не загмат тёмейлер, неде йип ийирмейлер. Амма сизге айтаман: Сулайман оьзюню инг макъталгъан заманында да оланы бири йимик де гийинмеген. ²⁸Эгер бугюн авлакъда оьсюп, тангала ялламагъа ташланып къалагъан ону сама Аллагъ шолай гийиндиреген болгъан сонг, гъей имандан языкълар, сизин дагъы да артыкъ гийиндирежекми? ²⁹Сиз не ашажагъыгъызын ва не ичежигизни ахтарып айланмагъыз ва шогъар авара болмагъыз. ³⁰Бу дюньяны бары да имансыз халкълары шоланы гъайын этип айлалар. Сизин Атагъыз буса сизге шолар бары да тарыкъ экенни биле. ³¹Сиз Аллагъны гъакимлигине таби болмагъа да къаст этигиз. Къалгъан затланы барысын да сизге О Оьзю бережек.

³²Къоркъма, гъей Мени гиччи сиривюм. Неге тюрлю де, сизин Атагъызын рагъмулу буйругъу шолай: сизге Оьзюню гъакимлигини тюрлюнде яшамагъа имканлыкъ бережек. ³³Бар чакъы затыгъызын сатып, пакъырлагъа садагъа этип беригиз. Оьзюгюзге кёклерде тозулмайгъан киселер ва арты битмейген байлыкълар гъазирлегиз. Онда уручу ювукълашмас ва ону гюе ашап бузмас. ³⁴Неге тюрлю де, байлыгъыгъыз къайда буса, юрегигиз де шонда болажакъ.

Гъазир болуп турув

³⁵— Даим гъазир кюде туругъуз: сизин беллеригиз байланып ва чыракъларыгъыз янып турсун. ³⁶Оьзюню есини тойдан къайтмакълыгъын къаравуллайгъан къуллукъчулагъа ошагъыз: гелип эшикни къакъгъандокъ, шоссагъат ону ачыгъыз. ³⁷Еси гелген заманда, уяв табулажакъ къуллар насиплидир. Гертисин сёйлеймен сизге: чечинип, о уьстюне къуллукъчуланы опуракъларын гиежек, оланы тепсиде олтуртажакъ, гелип, оьзю олагъа къуллукъ этежек. ³⁸Эгер гечортада ва дагъы да геч гелип, о оланы уяв тапса, шо къуллар насиплилердир. ³⁹Билип къоюгъуз: эгер уьй есине уручуну къачан гележеги белгили эди буса, о уручуну уьюне гирмеге къоймас эди. ⁴⁰Шо саялы сиз де гъазир болуп туругъуз. Инсанны Уланы сиз къаравулламайгъан бир заманда гелип къалажакъ.

⁴¹— Я Раббим, бу масалны Сен янгыз бизге айтамысан яда бары да къалгъанлагъа да айтамысан? — деп сорай Петер Огъар.

⁴²Рабби Иса булай дей:

— Оьзге къулларына заманында аш-сув берип къарасын деп, оланы уьстюнде еси къоюп гетген инамлы ва англавлу къул йимик болугъуз. ⁴³Еси уьюне къайтгъанда, шолай ишлей туруп табулгъан къул насиплидир. ⁴⁴Гертисин сёйлеймен сизге: еси ону оьзюню бютюн малыны-мурлюкюню уьстюне салажакъ. ⁴⁵Эгер шо къул оьз-оьзюне:

«Есим тез гелмежек», — деп айтып, къулланы ва къаравашланы тюймеге, оъзю буса ашап-ичип, эсирип айланса, ⁴⁶ о къулну еси гёзлемейген бир гюн, билмейген бир сагыатда гелип къалажакъ. Ону къатты кюйде жаза-лажакъ, имансызлар булан бир къысмагъа тарытажакъ. Онда йылав-яс болажакъ, тишлер къыжыражакъ.

⁴⁷ Есини мурадын билип, ону кютмеге къарамайгъан къул буса кёп туюлежек. ⁴⁸ Билмей туруп такъсырланма туюшеген иш этгени буса аз туюлежек. Кимге кёп берилген буса, ондан кёп де талап этилежек. Кимге кёп инанылгъан буса, ондан кёп де къаравулланажакъ.

Иса учунгъу эришивлюклер

⁴⁹ — Мен дюньягъа от яндырмагъа гелгенмен, о къызышып янгъан-ны нече де сюемен. ⁵⁰ Мен кёп уллу азаплар чегежекмен. Шо яшавгъа чыкыгъынча, Мени юрегим зарланып туражакъ. ⁵¹ Мен бу дюньягъа паракхатлыкъ бермеге гелгенмен деп ойлаймысыз? Тююл деймен сиз-ге, айрылыв гелтирмеге гелгенмен. ⁵² Гъалиден сонг бир уйде яшай-гъан беш адам бир-биринден айры болажакъ: учев экевге къаршы, экев учевге къаршы болажакъ. ⁵³ Атасы уланына къаршы, уланы ата-сына къаршы, анасы къызына къаршы, къызы анасына къаршы, къай-нанасы гелинине къаршы, гелини къайнанасына къаршы болажакъ.

Заманны белгиси

⁵⁴ Иса халкъгъа булай дей:

— Гюнбатышдан булут гётерилип гелегенин гёрген заманда, сиз шоссат: «Янгур болажакъ», — деп айтасыз ва шолай болма да бола. ⁵⁵ Кыб-ладан ел уфюреген заманда: «Яллава болажакъ», — деп айтасыз, шолай бол-ма да бола. ⁵⁶ Гъей экиюзлюлер! Ерге ва кёкге къарап, чакъ нечик болажа-гъын англап билесиз, гъалиги заманны англамагъа неге болмайсыз дагы?

⁵⁷ Оъзюгюз учун не зат яхшы экенни неге оъзюгюз айырып болмай-сыз? ⁵⁸ Оъзю булан эришген адам булан дуванханагъа барагъанда, ону булан ёлда ярашмагъа къаст эт. Ёгъесе, о сени дуванчыны янына гел-тирер, дуванчы да сени туснакъчыны къолуна берер, туснакъчы да се-ни туснакъгъа салар. ⁵⁹ Сагъа айтаман: лап ахырынчы нохуратынга ерли борчунгуну бермесенг, сен туснакъдан чыкъмассан.

Товбаны гъакъында

13 ¹ Шо заман биревлер гелип, Исагъа бир нече галилеялыланы гъа-къында айталар. Пилат оланы ибадатханада къурбан соягъан за-манында оыльтюрген болгъан. ² Иса олагъа:

— Олагъа шолай болгъанлыгъы къалгъан бары да галилеялылардан эсе оланы гюнагъы артыкъ экени саялы деп ойлашамысыз? ³ Тююл,

башгъаланыкинден оланы гюнагъы кёп тююл деп айтаман Мен сизге. Амма товба этмесегиз, барыгъыз да олар йимик дагытылып къала-жакъсыз! ⁴ Яда устюне Силогъам къала авуп оылген о он сегиз адам Ерусалимде яшайгъанланы барысындан да артыкъ гюнагъы болгъан деп ойлашамысыз? ⁵ Тююл деп айтаман Мен сизге. Амма товба этмесегиз, барыгъыз да олар йимик дагытылып къалажакъсыз! — дей.

Емиш бермейген терек

⁶ Иса олагъа булай бир масал айта:

— Биревню юзюм бавунда орнатылгъан бир инжир тереги болгъан. О гелип, ондан емиш излей, тек тапмай. ⁷ Сонг барып юзюмчюге айта: «Бу инжир терекден емиш излеп гелегеним ва тапмайгъаным муна бу уычюнчю йыл. Гесип ташла муну. Бу негъакъ ерни елеп не эте?»

⁸ Бавчу огъар: «Бийим! Муну бу йыл да къоюп къарайыкъ, мен ону айланасын къазып ва покълукъ тёгюп кюйлермен, ⁹ къарайыкъ, гелеген йыл емиш бермесми экен. Эгер бермесе, гесерсен», — деп жавап бере.

Сонгугюн бир къатынны сав болуву

¹⁰ Иса синагоглары биринде сонгугюн Аллагъыны каламын англалып тура болгъан. ¹¹ Онда он сегиз йылны узагъында ичинде зайыплыкъны жини булангъы бир къатын болгъан. Ону бели бюкленип къалгъан ва язылып болмай болгъан. ¹² Иса ону гёргенде, чакъырып, огъар:

— Гъей къатын, сен гъали аврувунгдан сав болажакъсан, — дей.

¹³ Иса къатынны устюне къолларын сала. О шоссагъат язылып, Ал-лагъгъа макътавлар этмеге башлай. ¹⁴ Синагогну башчысы, Иса сонгу-гюн адамлары сав этгени саялы къазапланып:

— Ишлемеге герекли алты гюн бар. Шогъар гёре сав болмакъ учун сонгугюн тююл, шо гюнлерде гелигиз, — дей.

¹⁵ Рабби Иса огъар:

— Гъей экиюзлюлер! Сизин биригиз де сонгугюн оыгюзюгюзню яда эшегигизни отлукъдан чечип, сув ичирме элтмеймисиз? ¹⁶ Бу къатын-ны буса муна он сегиз йылны узагъында иблис байлап сакълагъан. Муну, Ибрагъимни наслусундан болгъан къатынны, сонгугюн* шо байлавун чечме герекмейми эди дагы? — деп жавап бере.

¹⁷ Иса бу сёзлени айтгъанда, Огъар къаршы чыкыгъанлар барысы да уяла. Бютюн халкъ Ону бары да макътавлу ишлеринден сююне.

* 13:16 Сонгугюн — ягъудилерде сыйлы саналагъан гюн. Мусаны Къанунуна гёре, шо гюн Аллагъгъа ибадат этмекден оъзге ишни кютмек гери урула болгъан. Сёзлюкте де къара.

Гиччинева урлукъ ва мая

¹⁸ Иса булай дей:

— Аллагъны гъакимлик этивюн не зат булан тенглешидирме бола? Ону Мен негер ошатаман? ¹⁹ Айтайыкъ, муна бир гиччинева урлукъ. Бир адам ону алып, оъзюню бавуна орната, о буса оъсюп, бир уллу терек бола. Къушлар гелип, ону бутакъларында уялар тиге.

²⁰ Дагъы да Иса:

— Аллагъны гъакимлик этивюн дагъы да не зат булан тенглешидирме бола? ²¹ Бир къатынгиши уьч оьлчев унну ичине къошгъан бир увуч маягъа ошайдыр. Шо бары да хамурну гёпюрте, — дей.

Тар къапну

²² О Ерусалимге барагъан ёлунда, шагъарлардан ва юртлардан оьтюп, адамлагъа Аллагъны каламын англатып юрюй. ²³ Бирев Огъар:

— Я Раббим, аз адамдан къайрылар къутгъарылмажакъмы? — деп сорай.

²⁴ Иса булай дей:

— Тар къапудан гирмеге къаст этигиз, неге тююл, сизге айтаман, кёп-лер гирмеге сюежеклер, тек болмажакълар. ²⁵ Уьй еси туруп къапуну яп-гъанда, сиз къырдан туруп къапуну къакъмагъа башлап: «Я есим, ач биз-ге!» — деп айтажакъсыз. О буса сизге: «Сизин танымайман, сиз къайдан-сыз?» — деп соражакъ. ²⁶ О заман сиз: «Биз Сени булан бирче ашап-ичип турдукъ ва Сен бизин орамларда уьйретдинг», — демеге башлажакъсыз. ²⁷ О да сизге: «Мен сизин танымайман, сиз къайдансыз? Менден ари ге-тигиз, сиз барыгъыз да яманлыкъ этегенлерсиз!» — деп айтажакъ.

²⁸ Ибрагъимни, Исгъакъны, Якъубну ва бары да пайхаммарланы Аллагъ гъакимлик этеген ерде, оъзюгюз буса ондан къуваланып къырда къалгъа-ныгъызны гёрген заманда, онда йылав-яс этежексиз ва тишлеригизни къыжыратажакъсыз. ²⁹ Гюнтувушдан ва гюнбатышдан, темиркъазыкъдан ва къыбладан Аллагъ гъакимлик этеген ерге гелип, тепсини айланасында олтуражакълар. ³⁰ Гъали ахырынчы болгъанлар шо заман биринчилер бо-лажакълар ва гъалиги биринчилер буса ахырынчылар болажакълар.

Ерусалимге яс этив

³¹ Шо заман бир нече фарисей гелип, Огъар:

— Сен мундан чыгъып гетме герексен. Гъирод Сени оьлтюрме сюе, — дейлер.

³² Иса олагъа булай дей:

— Барып шо тюлкюге айтыгъыз: Мен бугюн де, тангала да жинлени къувалажакъман ва адамланы сав этежекмен, уьчюнчю гюн буса иш-леримни битдирежекмен. ³³ Сонг да Мен бугюн, тангала ва бирисигюн

ёлумну узатма герекмен, неге тююл пайхаммар Ерусалимден тышда оьлтюрюлмеге болмай.

³⁴ Гъей Ерусалим! Пайхаммарланы оьлтюрюген ва оьзюнге багъып йи-берилгенлени таш урушгъа тутагъан Ерусалим! Къуш оьзюню балаларын къанатларыны тюбюне жыягъанда йимик, Мен де сени авлетлерингни нече керен жыймагъа сюйген эдим, амма сиз жыйылма сюймедигиз! ³⁵ Гъали, Ерусалим, Аллагъ сени къоюп гетежек. Сагъа айтаман: «Раб-бибизни атындан гелегенге Аллагъны яхшылыгъы болсун!» — деп сен айтажакъ заман болгъунча, Мени дагъы гёрмежексен.

Иса бир фарисейни уьюнде

14 ¹ Бир керен сонгугюн Иса лап белгили фарисейлени бирини уьюне тюш аш ашамагъа бара. Онда болгъанлар Огъар тергев этелер. ² Шонда Ону къаршысында сув тюшюп авруйгъан бир адам ол-тургъан болгъан. ³ Иса дин алимлеге ва фарисейлеге:

— Сонгугюн адамланы сав этмеге ихтияр берилеми яда берилмей-ми? — деп сорай.

⁴ Олар пысып туралар. О адамгъа къолун тийдирип, Иса ону сав этип, уьюне йибере. ⁵ Иса олагъа булай дей:

— Эгер сонгугюн сизин биригизни уланыгъыз яда оьгюзюгюз йи-гъылып, къуюгъа тюшюп къалса, ону гъазиринде чыгъармасмы эди-гиз? ⁶ Олар Исаны бу суалына гъеч жавап къайтарып болмай къалалар.

⁷ Чакъырылып гелген къонакълар төрге чыгып олтурагъанын гёрюп, Иса олагъа булай бир масал айта:

⁸ — Сени бирев тойгъа чакъырса, төр якъгъа чыгып олтурма, бали-ки, чакъырылгъанланы арасында сенден де гьюрметли бириси болмагъа ярай. ⁹ Шо заман сени де, ону да чакъыргъан той еси ювугъунга гелип: «Туруп, бу ерни бу адамгъа бер», — деп айтар. Шо заман биябур болуп, лап артдагъы ерге чыгып олтурмагъа борчлу болурсан.

¹⁰ Чакъырылып баргъанда буса, сени чакъыргъан адам ювугъунга ге-лип: «Ювугъум! Төрге чыгып олтур», — деп айтсын учун, артдагъы ерде олтур. О заман оьзюнг булан олтургъанланы арасында сен абурлу болурсан. ¹¹ Неге тююл де, оьзю оьзюн оьр тутагъан гъар ким төбен болажакъ, төбен тутса, оьрленежек.

«Кимни къонакъ чакъырма тюше?»

¹² Оьзюн чакъыргъан фарисейге Иса дагъы да булай дей:

— Эгер къушлукъ аш яда тюш аш эте бусанг, не ювукъларынгни, не къардашларынгни, не бай хоншуларынгни чакъырма, неге тююл олар да сени чакъыра ва сагъа гъагъын къайтарар. ¹³ Къонакълыкъ этегенде, пакъырланы, сакъатланы, акъсакъланы, сокъурланы чакъыр.

¹⁴Муна шо заман сагъа Аллагъны яхшылыгы болур: олар сагъа ону гъагъын къайтарып болмас. Муъминлени тирилтеген заманда буса, сагъа ону гъагъы къайтарылажакъ.

Уллу къонакълыкъны гъакъында

¹⁵Шону эшитип, къонакълардан бириси Исагъа:

— Насиплидир Аллагъ гъакимлик этеген янгы дюньяда Ону къонакълыгында ортакъчылыкъ этежеклер! — дей.

¹⁶Иса огъар булай дей:

— Бир адам, уллу къонакълыкъ этмеге сююп, кѣп къонакълар чакъыр-гъан болгъан. ¹⁷Тепсиде олтурмагъа вакъти гелгенде, чакъырылгъанлагъа: «Гелигиз, бары да зат гъазир болду», — деп айтмакъ учун, о къулун йибере.

¹⁸Барысы да, бир-бири булан сѣйлешгенде йимик, багъышлап къоймакъны тилемеге башлайлар. Биринчиси: «Мен бир ер сатып алгъанман, барып шогъар къарамагъа герекемен. Тилеймен сагъа, мени багъышлап къой», — деп айтып гете. ¹⁹Экинчиси: «Мен беш жут оыгюз сатып алгъанман, шоланы сынап къарамагъа бараман. Тилеймен сагъа, мени багъышлап къой», — дей. ²⁰Уъчюнчюсю: «Мен янгы къатын алгъанман, шо саялы гелип болмайман», — дей.

²¹Къайтып гелип, къул шону оызюню есине билдире. Шо заман ачулангъан уый еси: «Тез барып, шагъарны орамларындагъы ва тыгъырыкъларындагъы бары да пакъырланы, сакъатланы, акъсакъланы ва сокъурланы мунда жыйып гелтир», — деп буюра къулуна. ²²«Бийим, сен букюргъан кюйде этгенмен, тепсиде дагъыдалагъа олтурма ерлер бар», — деп жавап бере къул. ²³Шо заман еси къулуна: «Барып ѳл бойлардан ва чыр тюплерден ахтарып къара, адамлар гелеген кюй болсун, уюм халкъдан толсун. ²⁴Муна айта тураман сагъа: шо алда чакъырылгъанлардан бириси де мени уюмде тепсиде олтурмажакъ», — дей.

Исаны якъчылары

²⁵Иса булан бирге кѣп адам гетип бара болгъан. Бурулуп къарап, Иса олагъа булай дей:

²⁶— Эгер яныма гелегенлер оызюню атасындан, анасындан, къатынын-дан ва яшларындан, агъа-инилеринден ва къызардашларындан, гъатта оызюню яшавундан эсе Мени артыкъ скоймей буса, о якъчым болуп болмас. ²⁷Оызюню хачын* да гѳтерип, Мени артыма тюшмейген адам Мени якъчым болуп болмас.

* 14:27 Оылом дуван гесилген адам оылтюрюлеген ерге ерли хачын оызю гѳтерип юрюй болгъан. Бу аятда «хачын гѳтермек» деген сѳз тагъым гѳчом маънасында къоллангъан. Сѳзлюкте де къара.

²⁸Сизин биригиз, бийик къала къурмагъа суюгенде, ону тамамламакъ учун, тарыкълы харжы бармы-ѳкъму деп, бир алдын олтуруп гысабын этмесми? ²⁹Шолай болмаса, о кюрчюсюн салып, ишин битдирип болмай къалар. Шо заманда ону гѳргенлер барысы да огъар кюлеп: ³⁰«Бу адам къурмагъа чы башлады, амма битдирмеге гючю етишмеди», — деп сѳйлемеге башламасмылар?

³¹Яда бир пача башгъа пачагъа къаршы дав этмеге бара буса, он минг асгер булан о оызюню уыстюне гелеген йигирма минг асгерге гючю чатармы яда чатмасмы деп, бир алдын олтуруп гысап этмесми? ³²Гючю чатмай деп гысап эте буса, огъар элчилер йибери-п, о ярашывлукъ этмекни тилер. ³³Сиз де шолай: бары да бар-ѳгъугъузну инкар эт-месе-гиз, Мени якъчым болуп болмассыз.

Татыву ѳкъ туз

³⁴— Туз — яхшы зат. Амма туз тузлу татывун тас этсе, огъар тузлу татывну не булан бермеге болур? ³⁵О шо заман бир затгъа да ярамайгъан болур, ону гъатта топуракъгъа кюйлевюч гысапда къошмагъа да яра-мас. Ону ташлап къоярлар. Къулакълары барлар эшитсинлер!

Тас болгъан кюйну масалы

15 ¹Исагъа тынгламакъ учун, бир керен Ону янына бир кѣп ясакъ-чылар ва башгъа гюнагълылар гелелер. ²Фарисейлер ва дин алим-лер буса:

— Бу Адам гюнагълыланы къабул эте ва гъатта олар булан бирче ол-туруп ашай, — деп кант эте.

³Шо заман Иса олагъа булай бир масал айта:

⁴— Айтайыкъ, сизин биригизни юз кююгъуз бола, оланы да бири тас болуп къала. Къалгъан токъсан тогъузун авлакъда да кююп, тас болгъаны табулгъанча, ону артындан излемеге бармасмы эдигиз? ⁵Тап-гъанда буса, ондан сююнюп, ону инбашыгъызгъа гѳтермесми эдигиз? ⁶Уыйге къайтгъан заманда, ювукъларыгъызны ва хоншуларыгъызны да чакъырып: «Мени булан бирче сиз де сююнюгюз, мен тас болгъан кююмну тапгъанман», — деп айтмасмы эдигиз? ⁷Сизге муну айтагъа-ным — кюймагъа тарыкъ гюнагъ ишлери ѳкъ токъсан тогъуз муъминден эсе, товба этген бир гюнагълы учун кѳклерде сююнч артыкъ болажакъ.

Тас болгъан акъчаны масалы

⁸— Яда, айтайыкъ, бир къатынны он гююш акъчасы бола. Ону бир акъчасы тас болуп къала. Шо къатын, чыракъ да ягъып, уюон сиби-рип, ону тапгъынча, тындырыкълы кюйде излемесми? ⁹Тапгъанда бу-са, къурдашларын ва хоншуларын да чакъырып: «Мени булан бирче

сююнююз, мен тас болгъан акъчамны тапдым», — деп айтажакъ о.
¹⁰ Инаныгъыз Магъа, товба этген бир гюнагълы учун Аллагъны мала-йиклерини де шолай сююнчю болажакъ.

Тас болгъан уланны масалы

¹¹ — Бир адамны эки уланы бола. ¹² Оланы гиччиси атасына: «Атам, мюлкюнню магъа тиеген пайын бѐлюп бер», — дей. Атасы да мюлкню уланларыны арасында пайлай.

¹³ Бир нече гюнден сонг гиччи уланы, бары да затын да сатып ва акъчасын да алып, йыракъ бир элге чыгып гете. Онда пасат яшав сюрюп, бютюн барын-ѳгъун пуч эте. ¹⁴ Бар чакъы затын пуч этип битгенден сонг, о уылкеде уллу ачлыкъ бола. Гиччи уланы тарчыкъ гьалгъа тюшмеге башлай. ¹⁵ Шондан сонг о барып шо уылкеде яшайгъанланы бирини алдында ялчы бола, о да ону авлакъгъа донгузларын сакълама йибере. ¹⁶ О улан донгузлагъа береген ем булан къарнын толтурмагъа да рази бола, тек огъар шону да бирев де бермей.

¹⁷ Сонг о бир керен ойлашып, оз-оюзюне булай айтып сѳйлей: атамны нечакъы ялчылары бар, оланы барысыны да тойгъунча ашама ашы бар, мен буса мунда ачымдан оле тураман! ¹⁸ Атамны янына барып, огъар: «Атам! Мен Аллагъны ва сени алдында гюнагъ иш этгенмен, ¹⁹ мен дагъы сени уланынгман деп айтмагъа тийишли тюгюлмен. Мени озюнгню ялчыларынгдан бириси деп гысап этип къой», — деп айттым.

²⁰ О шоссагъат къайтып атасыны янына гете. Хыйлы арекденюк да ону гелегенин гѳрюп, атасы огъар языкъсына. Чабып барып, ону бойнундан къучакълап оьбе. ²¹ Уланы огъар: «Атам! Мен Аллагъны ва сени алдында гюнагъ иш этгенмен ва дагъы сени уланынгман деп айтмагъа тийишли тюгюлмен», — дей. ²² Атасы буса озюню къулларына: «Тез болугъуз! Инг яхшы гийимлер де гелтирип, муну гийиндиригиз, бармагъына юзюк ва аякъларына аякъгийимлер беригиз. ²³ Семиз бир тана гелтирип союгъуз: ашап йыбанайыкъ. ²⁴ Неге тюгюл де, бу мени уланым. Бу оылген эди, гъали тирилген, тас болгъан эди, гъали табулгъан», — дей. Олар ашап-ичип, йыбанмагъа башлайлар.

²⁵ Ону уллу уланы шо заман авлакъда болгъан. Къайтыгда, уйге ювукъ болгъанда, о бир йырлав ва бийив тавушлар эшите. ²⁶ Къуллукъчулардан бирисин чакъырып, о: «Бу не зат болмагъа бола?» — деп сорай. ²⁷ Къуллукъчу огъар: «Сени ининг къайтып гелген. О сав-саламат къайтгъаны саялы, атанг огъар семиз бир тана сойгъан», — деп жавап бере. ²⁸ О ачувлана ва уйге гирмеге сюймей. Атасы буса чыгып, ону чакъыра. ²⁹ О да атасына: «Муна, мен сени бир къулунг йимик болуп сагъа ишлейгеним нечесе йыллар бола. Мен бир де сени буйругъунгдан

чыкъмагъанман. Амма сен буса, къурдашларым булан йыбансын деп, магъа бир улакъ сама да бермегенсен. ³⁰ Сени бу уланынг, пасат къа-тынлар булан кеп чегип юрюп, озюню бютюн барын-ѳгъун да пуч этип гелген заманда, сен огъар семиз бир тана сойгъансан!» — деп жавап бере. ³¹ Атасы огъар: «Балам! Сен даим мени булансан, мени бютюн байлыгъым да сеникидир. ³² Бу ининг оьлюп тирилгени ва тас болуп табулгъаны саялы, сагъа сююнмеге ва йыбанмагъа герек эди чи», — дей.

Герти байлыкъ

16 ¹ Иса якъчыларына булай дей:
 — Бир бай гишини уй къуллукъчусу болгъан. Шо къуллукъчу ону малын пуч эте деп байгъа хабар геле. ² Къуллукъчуну чакъырып, еси огъар: «Сени гъакъынгдан мен эшитеген бу не хабардыр? Сен юрютеген ишни гъакъында гысап бер, дагъы сен уйню ишин юрютмеге болмайсан», — дей. ³ О заман къуллукъчу: «Гъали мен не этмеге герекмен? Есим уй къуллукъ юрютювден мени тайдыра: ер къазып болмайман, тиленмеге уяламан. ⁴ Гъа, уй къуллукъ юрютювден мен тайдырылгъан заманда, мени башгъалар оьзлени уйлерине къабул этсин учун, не этме герекни билемен», — деп ойлаша.

⁵ Оюзюню есине борчуланы гъарисин гезик булан чакъырып, биринчисине: «Сен мени есиме нечакъы борчлусан?» — деп сорай. ⁶ О: «Юз бѳчке зайтун май», — деп жавап бере. Огъар: «Муна сени шагъатнаманг, тез ал, элли деп яз», — дей. ⁷ Сонг бирисине сорай: «Сен нечакъы борчлусан?» О: «Минг дорба будай», — деп жавап бере. Огъар да: «Муна сени шагъатнаманг, сегиз юз деп яз», — дей. ⁸ Гъакъыллы кюйде иш гѳргени учун, еси гъарам къуллукъчусун макътай. Гертилей де, бу дюньяны адамлары оьзлер йимиклер булангъы ишлерде нюрню адамларынган эсе хыйлы да гъакъыллы.

⁹ Мен сизге айтаман: бу пана дюньяда сизге берилген байлыкъдан пайдаланып, озюгюзге къурдашлар къазанып къоюгъуз. Неге тюгюл де, бу дюньяда къазангъан чакъы бары да малыгъыздан магърюм къалгъан заманда, даимлик уйде сиз сююп къабул этилежексиз. ¹⁰ Аз затда гъалал болгъан кѳпде де гъалалдыр, аз затда гъалал тюгюл буса, кѳпде де гъалал тюгюлдюр. ¹¹ Эгер сизге бу дюньяны байлыгъын инанып тапшурма ярамай буса, герти байлыкъны сизге ким инанып къояжакъ? ¹² Эгер сизге башгъа гишини малын инанып къоймагъа ярамай буса, озюгюзнюкин сизге ким берир?

¹³ Гъеч бир къуллукъчу бир вакътини ичинде эки гъакимге къуллукъ этме болмас: о бирин сюежек, башгъасын буса сюймежек; я бирине амин болажакъ, башгъасына буса намартлыкъ этежек. Сиз де эки затгъа — Аллагъгъа да, байлыкъгъа да бирче къуллукъ этме болмассыз.

¹⁴ Акъчагъа сутур фарисейлер, бары да бу сёзлени эшитип, Исаны устынден кюлеме башлайлар. ¹⁵ Иса олагъа булай дей:

— Сиз инсанланы алдында оъзюгюзню муъминлер этип гёрсетмеге сюесиз, амма Аллагъ сизин юреклеригизни биле. Инсанланы алдында оър даражалы саналагъан зат Аллагъны алдында жиргенч затдыр.

¹⁶ Мусаны Къануну ва пайхаммарланы девюрю Ягъияны заманына ерли болгъан. О замандан берли Аллагъны гъакимлиги гъакъда Сююнч Хабар билдириле ва гъар ким шо гъакимликни тюбуне тюшмеге бек къаст эте. ¹⁷ Амма Къанундан бир гъарп тайгъынча, кёк ва ер ёкъ болур.

¹⁸ Оъзюню къатынындан айырылып, башгъа къатын алмакъ ва шолай да эринден айрылгъан къатын булан уйленмек зина этивге тенг геле.

Бай адам ва Лазар

¹⁹ — Бир бай адам болгъан. Пача гийимлер де гийип, о кепи гелгенни этип яшап тура. ²⁰ Лазар деген бирдагъы бир пакъыр адам болгъан. Къотурлагъа да батып, о байны къапусуну алдында ятып тура. ²¹ О байны тепсисинден къайтгъан ашлар булан къарнын тойдурмагъа умут эте. Гъатта итлер гелип ону яраларын ялай. ²² Пакъыр оъле, малайиклер ону Ибрагъимни янына элтелер. Бай да оъле, ону да гёмелер.

²³ Бай гиши жагъаннемде азап чегип турагъан заманда, бирден гёзлерин ачып къарап, йыракъда Ибрагъимни ва ону янында олтургъан Лазарны гёре. ²⁴ «Гъей Ибрагъим атам! Магъа бир языкъсын, Лазарны йибер, барып бармагъыны учун сувгъа чомуп, мени тилимни бавукъ этсин. Мен бу от-ялынны ичинде бек азап чегип тураман!» — деп къычыра бай. ²⁵ Ибрагъим де огъар: «Гъей балам! Эсинге гелтир чи, оъз яшавунгда сен кёп-кёп ниъматланы алдынг, Лазар буса янгыз азап гёрюп турду. Гъали буса о мунда кеп чеге, сен азап чегесен. ²⁶ Ондан къайры да, бизин де, сизин де арабызда бек уллу бир къакъа бар. Мундан сизин якъгъа чыкъма сюегенлер де чыгып болмажакълар, шолай ондан бизин якъгъа да чыгып болмажакълар», — деп жавап бере.

²⁷ Шо заманда бай: «Олай буса, атам, тилеймен сагъа, ону мени атамны уюне йибер, ²⁸ мени беш агъа-иним бар, олар да азап береген бу ерге гелмесинлер деп, Лазар олагъа буварсын», — дей. ²⁹ Ибрагъим огъар: «Оларда Мусаны ва пайхаммарланы Сыйлы Язывлары бар. Къой, агъа-инилеринг оланы Сыйлы Язывларына гёре юрюсюнлер», — деп жавап бере. ³⁰ Бай да: «Тюгюл, Ибрагъим атам. Олюлерден бирев сама оланы янына гелсе, олар товба этерлер», — дей. ³¹ О заман Ибрагъим огъар: «Эгер агъа-инилеринг Мусагъа ва пайхаммарлагъа тынгламай буса, оланы бирев де, гъатта олюлерден бири тирилсе де, инандырып болмаслар», — деп жавап бере.

Иман къардашдан гечив

17 ¹ Иса якъчыларына булай дей:

— Инсан оъзюн гюнагъгъа тартагъан затлардан къутулмагъа болмай, тек шо гюнагъгъа чакъырагъан адамны гъалына адаршай. ² Магъа аявулардан бирин гюнагъ ёлгъа салгъан гишини бойнуна тирменташ да тагып, денгизге ташламакъ ону учун яхшы болар эди. ³ Вёрегиз, сакъ болугъуз! Эгер иман къардашынг сагъа къаршы гюнагъ иш этсе, огъар айып эт, эгер этеген гюнагъ ишине гёкюнсе, ондан геч. ⁴ Эгер гюнде етти керен о сагъа къаршы гюнагъ иш этип ва гюнде етти керен о сагъа: «Айыплыман, геч», — деп айтса, ондан геч.

Къулланы борчлары

⁵ Шо заман элчилер Рабби Исагъа:

— Иманыбызны артдыр, — дейлер.

⁶ Рабби Иса булай дей:

— Эгер сизин бир гиччинеу урукъ чакъы иманыгъыз бар эди буса, бу тут терекге: «Мундан чыгып, денгизде орнатыл!» — деп айтсагъыз, о сизге таби болур эди.

⁷ Айтайыкъ, сизин ер сюреген яда къойлар багъагъан бир къулугъуз бар. Къулугъуз авлакъдан къайтгъанда, огъар: «Тез гел, тепсиде олтур», — деп сиз къайсыгъыз айтарсыз? ⁸ Терсине, огъар: «Магъа ахшамгъа аш гъазирле, мен ашайгъан ва ичеген заманны ичинде магъа къуллукъ этип тур, оъзюнг сонг ашарсан ва ичерсен», — деп айтмасмысыз? ⁹ Оъзю кютме герекли буйрукъларыгъызны кютгени учун, къулунга сен баракалла бермесен чи? ¹⁰ Сиз де шолай, сизге буюрулгъан бары да затны кютюп битген заманда: «Биз янгыз бир къулларбыз, биз оъзюбюзге этме тюшеген затны этип турдукъ», — деп айтыгъыз.

Яман гён аврувланы сав болуву

¹¹ Ерусалимге барагъан ёлунда Иса Самария булан Галилеяны арасындагъы дазу бойдан оъте. ¹² Бир керен бир юртгъа гиреген заманда, Огъар яман гён аврувлу он адам къаршы бола. Олар йыракъда да токътап:

¹³ — Иса, Устаз, бизге бир рагъму эт! — деп къычыра.

¹⁴ О адамланы гёрюп, Иса олагъа:

— Барып дин къуллукъчуларыгъызгъа гёрюнюгюз, — дей.

Олар барагъанда, ёлдокъ да аврувундан тазаланалар. ¹⁵ Олардан бири, оъзю сав болгъанын гёрюп, къычырып Аллагъгъа макътав эте туруп, гери къайта ¹⁶ ва Исаны аякъларына баш уруп, Огъар алгъыш эте. Шо адам самариялы болгъан. ¹⁷ Шо вакъти Иса:

– Тазалангъанлар он адам тююлюмю эди? Къалгъан тогузу къайда?

¹⁸ Оланы бу ят тухумдан болгъанындан башгъа бири де гери къайтып Аллагъгъа алгъыш этмедими? – деп сорай.

¹⁹ Сонг огъар:

– Туруп бар. Сени иманынг къутгъарды, – дей.

«Аллагъны гъакимлиги къачан башланажакъ?»

²⁰ Бир керен фарисейлер Огъар Аллагъны гъакимлиги не заман гележек деп сорайлар. Иса олагъа:

– Аллагъны гъакимлиги гёрюп болардай зат тююл. ²¹ «О, муна, мунда!» яда «Она, онда!» – деп бирев де айтып болмас. Неге тююл де, Аллагъ сизин арагъызда* гъакимлик этедир, – деп жавап бере.

²² Сонг Иса якъчыларына булай дей:

– Олай бир гюнлер гележек чи, Инсанны Уланыны гюнлеринден бирисин гёрмеге сюежексиз, тек гёрюп болмажакъсыз. ²³ Сизге: «О мунда!» яда «О онда!» – деп айтажакълар. Еригизден тербенмегиз ва артындан чапмагъыз. ²⁴ Яшмын кёкню бир ягъасындан чыгып, бириси ягъасында нечик лансыллай буса, Инсанны Уланы да къайтып гележек гюнюнде шолай болажакъ. ²⁵ Амма шолай болгъунча, кёп азап чекмеге ва бу наслуну янындан инкар этилмеге борчлу болажакъ.

²⁶ Нугъну гюнлеринде нечик болгъан буса, Инсанны Уланыны гюнлеринде де шолай болажакъ: ²⁷ Нугъ гемеге минген гюнге ерли инсанлар ашап, ичип, къатын алып, эрге барып тургъанлар, сонг сув алып, оланы барын да дагъытгъан.

²⁸ Лутну гюнлеринде де шолай болгъан: инсанлар ашап, ичип, сатып-алып, чачып, уй къуруп тургъанлар. ²⁹ Лут Содомдан чыкыгъан гюн, кёкден от ялын тюшюп, барын да къыргъан. ³⁰ Инсанны Уланы къайтып гележек гюн де муна шолай болажакъ.

³¹ Шо гюн къалкъыдагъылар, уйдеги затын алабыз деп, тюпге тюшмесинлер. Авлакъдагъылар, уст опуракъларын алабыз деп, уюне къайтмасынлар. ³² Лутну къатынын эсге алып къююгуз! ³³ Ким оюзюню жанын къутгъарма айланса, о ону тас этер, ким ону тас этсе, о ону къутгъарар. ³⁴ Сизге айтаман: шо гече бир тёшекде экев болажакъ: бири алынажакъ, бириси буса къалажакъ. ³⁵ Бирче тирмен тартагъан эки къатын болажакъ: бири алынажакъ, бириси буса къалажакъ. [³⁶]**

³⁷ Шо заман Исаны якъчылары Огъар:

* 17:21 Грек тилден къумукъ тилге «арагъызда» деп гёчюрюлген сёзю «ичигизде» деп де гёчюрюл бола.

** 17:36 Бир-бир грекче къольязывларда «Авлакъда экев болажакъ: бири алынажакъ, бириси къалажакъ» деген гесек ёлукъмай.

– Бу затлар бары да къайда болажакъ, я Рабби? – деп сорайлар.

– Къайда оюлю сюек болса, шонда къаракъуш да болур*, – деп жавап бере Иса.

Тул къатынны ва дуванчыны гъакъында

18 ¹ Иса якъчыларына къаныгып дуа этмекни ва гъеч ругъдан тюшмей турмакъны гъакъында бир масал айта:

² – Бир шагъарда Аллагъдан къоркъмайгъан ва адамлардан уялмайгъан бир дуванчы болгъан. ³ Бу шагъарда бир тул къатын да болгъан. Бу къатын, гъар заман дуванчыны янына гелип: «Душманымдан мени якъла», – дей болгъан. ⁴ Кёп заманлар дуванчы ону тилевюн кютме сюймей тургъан. Сонг оьз-оьзюне: «Мен Аллагъдан къоркъмасам да, адамлардан уялмасам да, ⁵ бу къатын мени беззер этип тура. Дагъы да гелип мени инжитмесин учун, ону тилевюн кютейим чи», – деп ойлаша.

⁶ Сонг Раббиз Иса булай дей:

– Гъарамчы дуванчы не айтгъанны эшитдигизми? ⁷ Сайлангъанларын, Оьзюне гече де, гюн де ялбарагъанланы Аллагъ якъламай къояжакъмы? Аллагъ олагъа шоссаят кёмек этмеге алгъасамажакъмы?

⁸ Сизге айтаман: О шоссаят кёмек этежек. Амма Мен, Инсанны Уланы, гелген заманда, ер юзюнде иман табажакъманмы экен?

Фарисейни ва ясакъчыны гъакъында

⁹ Оьзлени муьмин болгъанына инанып, башгъаланы тёбен гёреген биревлеге Иса булай бир масал айта:

¹⁰ – Эки адам дуа этмек учун ибадатханагъа геле, оланы бири – фарисей, биревюсю – ясакъчы. ¹¹ Фарисей эретуруп, оьз-оьзюне булай дуа эте: «Я Аллагъ! Мен башгъа адамлар йимик талавурчу, гишини хатирин къалдырагъанлардан, зиначы яда шу ясакъчы йимик тююлюм учун Сагъа шюкюрлюк этемен. ¹² Жумада эки керен ораза тутаман, алагъан бары да затымны ондан бир пайын беремен». ¹³ Ясакъчы буса, арекде токътап, гёзлерин кёкге гётерип къарап да болмай, тёшюне уруп тююнюп: «Я Аллагъ! Мен гюнагылыгъа рагъмул бол!» – дей.

¹⁴ Сизге айтаман: фарисей тююл, Аллагъны ягъындан бу адам къабул этилип, уюне гетген. Неге тююл де, оьзю оьзюн оьр гёрежек гъар ким тёбен болажакъ, тёбен гёрегени буса оьрленежек.

* 17:37 Бу айтыв: «оюлю сюек бар ерде къаракъушлар болагъаны мекенли йимик, бу затлар болажагъы да мекенли» деген маънаны бере.

Иса ва яшлар

¹⁵ Иса кьолун тийдирсин деп, Ону янына яшланы да гелтирелер. Якъчылары буса оланы гирме кьоймай, алып гелгенлеге урушма башлайлар. ¹⁶ Амма Иса, яшланы янына чакъырып:

— Къоюгъуз, яшлар Мени яныма гелсинлер, олагъа пуршав этме-гиз! Неге тююл, Аллагъны гьакимлиги тап яшлар йимиклер учундур. ¹⁷ Гертисин сёйлеймен сизге: ким яшлар йимик Аллагъны гьакимлигини тюбуне тюшмесе, о бир заманда да шо гьакимликни тюбуне тюшмес, — дей.

Бай гьаким

¹⁸ Бир гьаким адам Исагъа:

— Яхшы Устаз, даимлик яшав алмакъ учун, мен не этме герекмен? — деп сорай.

¹⁹ — Не учун сен Магъа яхшы деп айтасан? Бир Аллагъдан башгъа дагъы бирев де яхшы тююлдюр. ²⁰ Сен Ону буйрукъларын билемисен? Зина этме, адам оьлтюрме, урлама, ялгъан шагъатлыкъ этме, атанга ва ананга гьюрмет эт, — дей Иса огъар.

²¹ — Мен буланы барысын да яш заманымдан берли юрютемен, — дей о.

²² Шону эшитген сонг, Иса огъар:

— Сагъа дагъы да бир зат етишмей: бар чакъы малынгны сатып, пакъырлагъа уьлеш. Шо заман кёклерде сени хазналарынг болур. Сонг гел, Мени артыма тюш! — дей.

²³ Бу сёзлени эшитгенде, о адам бек пашман бола, неге тююл о бек бай гиши болгъан. ²⁴ Ону пашман болгъанын гёрюп, Иса:

— Бай гишиге Аллагъны гьакимлигини тюбуне тюшмеге нечик кыйындыр. ²⁵ Бай гишиге Аллагъны гьакимлигини тюбуне тюшмекден эсе, тюеге инени гёзюнден оьтмеге рагъатдыр, — дей.

²⁶ Бу сёзлени эшитгенлер:

— Олай буса, ким кьутгъарылмагъа болур дагъы? — деп сорайлар.

²⁷ — Инсанлар учун имкансыз зат Аллагъ учун имканлы, — дей Иса.

²⁸ Шо заманда Петер:

— Муна, биз бары да затыбызны да къоюп, Сени артынг булан юрюп турабыз, — дей.

²⁹ — Гертисин сёйлеймен сизге: Аллагъны гьакимлигини тюбуне тюшмек учун, уьюн-эшигин, агъа — инилерин, кызардашларын, ата-анасын кьатынларын, яда яшларын ким кьойса, ³⁰ бу дюньяда дагъы да артыгъын алажакъ ва гележек девюрде даимлик яшав алажакъ, — дей Иса олагъа.

Иса оьлюп тирилежегин янгъдан билдире

³¹ Он эки якъчысын янына чакъырып, Иса олагъа:

— Муна биз Ерусалимге бара турабыз. Онда Инсанны Уланы гъакъында пайхаммарлар язгъан бары да зат яшавгъа чыгъажакъ. ³² Мени, Инсанны Уланын, ят халкъланы кьолуна бережеклер. Олар Мени хорлажакълар, Магъа сёгюшежеклер, бетиме тюкюрежеклер, ³³ къамучу булан тюежеклер ва оьлтюрежеклер. Мен буса уьюнчю гюн кыйтып тирилежекмен, — дей.

³⁴ Амма олар бу сёзлерден гъеч бир зат да англамайлар. Исаны бу сёзлерини маънасы олардан яшырыла ва олар шону билмейлер.

Иса бир сокъурну гёзлерин сав эте

³⁵ Иса Еригъонгъа ювукъ болгъан заманда, бир сокъур ёл ягъада олтуруп садагъа тилей болгъан. ³⁶ Оьзюню янындан кёп адам оьтюр баргъан тавушну эшитгенде:

— Бу недир? — деп сорай сокъур.

³⁷ Огъар назаретли Иса гетип бара деп айтала. ³⁸ Шо заман сокъур:

— Гъей Давутну Наслусу Иса! Магъа бир рагъму эт! — деп кычыра.

³⁹ Алда барагъанлар ону сёйлеме кьоймай токътатмагъа къарайлар. Сокъур буса: — Давутну Наслусу! Магъа бир рагъму эт! — деп бирден-бир бек кычыра.

⁴⁰ Иса, токътап, ону Оьзюню янына алып гелсин деп буюра. Сокъур ювукълашгъан заманда, Иса Огъар:

⁴¹ — Мен сагъа не этгенни сюесен? — деп сорай.

— Я Раббим! Мен гёрмеге сюемен, — деп жавап бере сокъур.

⁴² — Сен гёрежексен! Сени иманынг кьутгъарды, — дей Иса огъар.

⁴³ Сокъур шоссагъат гёреген болуп къала ва Аллагъгъа алгъыш эте туруп, Исаны арты булан гете. Ону гёрген бютюн халкъ да Аллагъгъа макътавлар эте.

Иса ва ясакъчы Закай

19 ¹ Еригъон шагъаргъа гирип, Иса ону орамларындан юрюй. ² Онда Закай деген бир адам бола. Закай ясакъчылары башчысы ва бир бай гиши болгъан. ³ О Исаны гёрмеге ва Ону ким экенин билмеге сюе. Амма Закайны бою гиччи болгъаны саялы ва халкъны да кёплюгюнден Ону гёрюп болмай. ⁴ Исаны гёрмек учун, о чабып алгъа чыгып, бир тут терекге мине. Иса шо терекни янындан оьтме герек болгъан.

⁵ Иса шо ерге гелген заманда, къарап Закайны гёре ва огъар:

— Закай! Тез ерге тюш, бугюн Магъа сени уьюнде болмагъа герек болажакъ, — дей.

⁶О чалт тюшюп, Исаны бек сююп къабул эте. ⁷Муну гёрюп, халкъ къазапланмагъа башлай ва:

— О бу гюнагълы адамны уюне неге гирди экен? — деп сёйлей.

⁸Закай, Раббини алдында токътап, Огъар:

— Я Раббим, бар байлыгъымны яртысын мен пакъырлагъа бережекмен ва кимден артыкъ алгъан бусам, дёрт керен артыкъ этип къайтарып бережекмен, — дей.

⁹— Бугюн бу уйге къутгъарылыв гелди, неге тюгюл бу адам да Ибрагъимни уланларындан биридир. ¹⁰Мен, Инсанны Уланы, адашгъанланы табып, оланы къутгъармакъ учун гелгенмен, — дей Иса огъар.

Аллагъ бергени булан пайдаланыв

¹¹Иса Ерусалимге ете тура болгъанына гёре, бир-бир адамлар буса узакъ къалмай Аллагъ гъакимлик этегени белгили болажакъ деп гысап эте болгъан. ¹²Иса булай масал айта:

— Бай тухумдан бир адам пача болмакъ учун йыракъ бир элге ёлгъа онгарыла. О ондан оъзюню халкъына пача болуп къайтып гелмеге тарыкъ болгъан. ¹³Къулларындан он адамны чакъырып, олагъа он алтын акъча берип: «Мен гелгинче, булар булан пайдаланып, къазанып туругъуз», — дей. ¹⁴Ватандашлары буса ону гёрюп ярамай болгъан ва ону артындан элчилер йибери: «Бу адам бизин устьюбюзде пача болгъанын сюймейбиз», — деп айтмакъны тапшуралар.

¹⁵Пача да болуп гери къайтгъандан сонг, о оъзлеге акъча берген къулларын янына чакъырты ва ким нечакъты къазангъанны билмеге сюе. ¹⁶Биринчиси гелип: «Есим, сени алтынынг булан дагъы да он алтын къазандым», — дей. ¹⁷Пача огъар: «Яхшы, яравлу къулум! Аз затда гъалал болгъанынг учун, он шагъарны устьюнде гъакимлик къуллукъну алажакъсан», — дей. ¹⁸Экинчиси гелип: «Есим, сени алтынынг булан дагъы да беш алтын къазандым», — дей. ¹⁹Бугъар да: «Сен де беш шагъарны устьюнде гъакимликни алажакъсан», — дей пача.

²⁰Шо заман уъчюнчюсю гелип: «Есим, муна сени алтынынг, мен муну явлукъгъа да чырмап сакълап турдум. ²¹Сен бек рагъмусуз адам экенинг саялы, мен сенден къоркъдум. Сен оъзюнг салмагъан затны аласан, оъзюнг чачмагъан затны жыясан», — дей. ²²Пача огъар: «Гъей ярахсыз къул! Мен сени оъзюнгню сёзлеринг булан жазалажакъман. Мен рагъмусуз адам экенини, салмагъанымны алагъанымны ва чачмагъанымны жыягъанымны сен биле эдинг чи. ²³Хайыр алмакъ учун, акъчаны адамлагъа сама неге бермединг? Къайтгъанда шо хайыры да булан магъа берир эдинг», — дей. ²⁴Сонг къуллукъчуларына: «Мундан алтынны алыгъыз ва он алтыны булангъысына беригиз», — дей. ²⁵«Есибиз, ону булай да он алтыны бар чы!» — дей олар. ²⁶«Сизге айтаман

чы, кимники бар буса, огъар берилежек, онукине дагъы да къошулажакъ, ёкънуки буса бар заты да алынажакъ. ²⁷Мен оъзлени устьюнде пача болгъанны сюймейген шо мени душманларымны буса мунда гелтиригиз ва мени гёзюмню алдында оьлтюрюгюз», — дей пача.

Исаны Ерусалимге геливю

²⁸Бу масалны да айтып, Иса алгъа, Ерусалимге багъып гете. ²⁹Ерусалимни къырындагъы Зайтун тавну бетинде ерлешген Байтагия булан Байтаниягъа ювукълашгъан заманда, якъчыларындан экевюн алгъа йибере туруп, ³⁰Иса олагъа булай дей:

— Тувра къаршыгъыздагъы юртгъа барыгъыз. Юртгъа гиргенде, оъзюне бирев де минмеген байлангъан бир къодукъну табажакъсыз. Ону чечип мунда гелтиригиз. ³¹Эгер сизге: «Неге чечесиз?» — деп сораса: «Бу Раббибизге тарыкъ», — деп айтарсыз.

³²Йиберилген Исаны якъчылары онда баргъанда, гъар затны О айтгъан кюйде табалар. ³³Олар къодукъну чечеген заманда, ону есилери:

— Къодукъну неге чечесиз? — деп сорайлар.

³⁴— Бу къодукъ Раббибизге тарыкъ, — деп жавап берелер олар. ³⁵Къодукъну Исаны янына гелтирелер ва огъар уьст опуракътарын юклеп, ону уьстюне Исаны миндирелер. ³⁶Иса барагъанда, адамлар уьст опуракътарын чечип, ёлгъа яялар.

³⁷Иса Зайтун Тавну тюбюне ювукълашгъан заманда, кёп санавдагъы бары да Ону якъчылары, оъзлер гёрген бары да аламатлардан сююнуп, шат бола ва къычырып Аллагъгъа макътавлар этмеге башлайлар:

³⁸— Раббибизни аты булан гелеген Пачагъа Аллагъны яхшылыгъы болсун! Кёклерде паракъатлыкъ ва Аллагъгъа макътав болсун! — дейлер.

³⁹Халкъны арасындан фарисейлерден бирлери чыгып, Огъар:

— Устаз, Сен якъчыларынгны токътат! — дейлер.

⁴⁰— Инаныгъыз, эгер олар токътаса, ташлар оькюрежеклер, — деп жавап бере Иса олагъа.

⁴¹Ерусалимге ювукълашгъанда, шагъаргъа къарап, Иса йылай ва:

⁴²— Агъ, бугюн сама сени халкъынг учун паракъатлыкъны ёлун гёрген эдинг буса. Амма о гъали сени гёзлеринге гёрюнмей. ⁴³Сагъа олай бир гюнлер къобажакъ: душманларынг айланангда бекликлер къуражакълар. Айланангны къуршап алажакълар, бары да якътардан сени къысажакълар. ⁴⁴Сени дагъытажакълар, халкъынгны къыражакълар, ташынгны уьстюнде ташынгны да къоймажакълар. Неге тюгюл де, Аллагъ сени къутгъармакъ учун гелген заманны сен билмединг, — дей.

Иса ибадатханада

⁴⁵ Сонг Иса, ибадатханагъа гирип, ондагъы сатывчуланы къувалама-гъа башлай. ⁴⁶ Олагъа:

— Сыйлы Язывларда: «Мени уьум дуа этеген уйдюр», — деп язылгъан. Сиз буса ону талавурчуланы уясына айландыргъансыз! — дей.

⁴⁷ Иса гъар гюн ибадатханада Аллагъны каламын англатып тура. Баш дин къуллукъчулар, дин алиmlер ва халкъны башчылары буса Ону оьлтюрмек учун кюй излеп айлана. ⁴⁸ Амма олар шону нечик этме герекни билмей, неге тюгюл бютюн халкъ Исаны янындан таймай, Огъар бек агъамият берип тынглай.

Иса баш дин къуллукъчулагъа жавап бере

20 ¹ Бир керен Иса ибадатханада халкъгъа Аллагъны каламын англатып ва Сююнч Хабарны билдирип турагъанда, Огъар баш дин къуллукъчулар, дин алиmlер ва тамазалар ювукълашып:

² — Сагъа бу ишлени этмеге ихтияр къайдан гелгенни ва Сагъа бу ихтиярны ким бергенни бизге айт, — дейлер.

³ Иса олагъа:

— Мен де сизге бир зат сорайым ва сиз Магъа жавап беригиз:

⁴ Ягъияны, адамланы сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурмагъа ихтияры Аллагъданмы эди яда инсанларданмы эди? — деп сорай.

⁵ Олар бир-бири булан эришмеге башлай:

— Эгер: «Аллагъдан эди», — десек, шо заман О: «Неге дагъы сиз огъар инанмадыгъыз?» — деп соражакъ. ⁶ Эгер: «Инсанлардан эди», — десек, бютюн халкъ бизин ташгъа тутажакъ, неге тюгюл халкъ Ягъияны пайхаммар деп гысап эте. ⁷ Олар Исагъа:

— Биз билмейбиз, — деп жавап берелер.

⁸ — Бу ишлени кимден ихтияр булан этегенимни сизге Мен де айтмасман, — дей Иса олагъа.

Юзюм бавну къуллукъчуларыны гъакъында

⁹ Иса халкъгъа булай бир масал айта:

— Бир адам, юзюм бав орнатып, ону юзюмчулеге ижарагъа бере ва узакъ замангъа оьзю ят ерге чыгып гете. ¹⁰ Юзюм бишген заманда, юзюмню тюшюмюнден оьзюне тиеген пайны берсин деп, о юзюмчулени янына бир къулун йибере. Юзюмчулер буса, ону токъалап, бир зат да бермей, къайтарып йиберелер. ¹¹ О янгъдан бирдагъы къулун йибере. Олар ону да токъалап, сёгюшюп, бир зат да бермей къайтаралар. ¹² Уьчюнчюсюн де йибере. Олар ону да яралап, къувалап йиберелер.

¹³ О заман юзюм бавну еси: «Мен гъали не этейим? Къой, кёп сюеген уланымны йиберип къарайым, балики, ону гёрюп, олар огъар сама абур этерлер», — деп ойлаша.

¹⁴ Юзюмчулер буса, ону гелегенин гёрюп: «Бу гелегени — варис. Гелигиз, ону да оьлтюрейик, шо заман ону мюлкю бизинки болуп къа-лыр», — деп бир-бири булан сёйлешелер. ¹⁵ Ону юзюм бавдан арекге чыгъарып, оьлтюрелер.

Энни юзюм бавну еси олагъа не этежек? ¹⁶ Гелип, шо юзюмчулени оьлтюрюп, юзюм бавну башгъаларына ижарагъа бережек.

Муну эшитгенлер буса:

— Шолай болурдан Аллагъ сакъласын! — дейлер.

¹⁷ Иса, олагъа тикленип къарап:

— Олай болгъан сонг Сыйлы Язывларда: «Усталар ташлап къойгъан таш кюрчюню аслу ташы болуп токътады», — деп язылгъан сёзлер не демекдир?

¹⁸ Бу ташгъа сюрюнюп йыгъылгъан гъар ким пара-пара болажакъ, о кимни уьстюне тюшсе, ону янчажакъ, — дей.

¹⁹ Шо заман баш дин къуллукъчулар ва дин алиmlер, бу масалны Иса оьзлени гъакъында айтгъанны англап, шоссагъат Ону тутмагъа сюелер, амма халкъдан къоркъалар.

«Пачаныкин — пачагъа»

²⁰ Исаны нечик буса да бир терс сёзюн тапмакъ учун, Ону артындан муьмин адамлар болуп гёрюнеген бир нече тилчилени тергев юрютме-ге салалар. Ону Рум гъакимини къолуна бермеге къаст этелер. ²¹ Олар Исагъа:

— Устаз, биз билебиз, Сен гъакъ затны сёйлейсен ва уйретесен. Биревню де бетин этмейсен, Аллагъны ёлуна гъакъ кюйде уйретесен.

²² Биз Румну пачасына ясакъ бермеге герекбизми яда тюгюлбюзмю? — деп сорайлар.

²³ Иса, оланы гылласын англап:

²⁴ — Магъа бир гюмюш акъча гёрсетигиз. Бу сурат кимникидир? Мунда кимни аты язылгъан? — деп сорай.

— Румну пачасыныки, — деп жавап берелер олар.

²⁵ — Шолай буса, Румну пачасыныкин пачагъа, Аллагъныкин Аллагъгъа беригиз, — дей Иса олагъа.

²⁶ Халкъны алдында Исаны терс сёзюн тапма болмай ва Ону жавабына тамашалыкъ этип, олар иннемей токътайлар.

Тириливню гъакъында

²⁷ Оълумден сонг тирилмек ёкъ деп сёйлейген сэддукейлени* бирлери, шо заман Исаны янына гелип, Огъар булай сорайлар:

²⁸ — Устаз, Муса Къанунда бизин учун булай язгъан: эгер биревню къатыны булангъы агъасы оылсе ва о авлетсиз къала буса, иниси авлетсиз оылген агъасыны наслусун узатмакъ учун, ону къатынын алмагъа герек деп айтыла. ²⁹ Етти агъа-ини болгъан. Биринчиси къатын алып, авлетсиз оыле, ³⁰ экинчиси де шо къатынны ала ва о да авлетсиз оыле. ³¹ Уъчюнчюсю де шо къатынны ала. Шолай еттиси де, оъзлерден сонг авлет къалмай, оылер. ³² Ахырда къатын да оыле. ³³ Энни оылюлер тирилегенде, о къатын етти де агъа-иниден къайсыны къатыны болажакъ? Неге тюгюл, оланы барысы да ону эри болгъан эди чи.

³⁴ Иса олагъа булай жавап бере:

— Бу дюньяны адамлары къатын алар, эрге барар. ³⁵ Оълумден тирилмеге ва о дюньяда яшамагъа лайыкълы саналгъанлар буса не къатын алмажакълар, неде эрге бармажакълар. ³⁶ Олар дагъы оылюп болмажакъ, неге тюгюл олар малайиклер йимик болуп къалажакъ. Оълумден тирилгени саялы, олар Аллагъыны авлетлеридир. ³⁷ Оылюлени тирилегени гъакъда буса Муса оъзю яллайгъан тегенекни гъакъында сёйлейген заманда айтгъан ва Аллагъыны гъакъында: «Ибрагъимни Аллагъы, Ис-гъакъны Аллагъы ва Якъубну Аллагъы», — деген. ³⁸ Шоллукъда Аллагъ оылюлени Аллагъы тюгюл, савланы Аллагъы, неге тюгюл Ону учун барысы да савдур.

³⁹ Дин алимлерден бирлери:

— Устаз, Сен яхшы айтдынг, — дей.

⁴⁰ Дагъы гъеч бирев де Огъар бир зат да сорамагъа болушлукъ этмей.

«Месигъ кимни Уланыдыр?»

⁴¹ Иса олагъа булай дей:

— Месигъ Давутну Наслусу деп нечик айтма болалар? ⁴²⁻⁴³ Оъзю Давут Забур китапда булай дей:

Аллагъ Мени Раббиме айтды:

«Мен Сени душманларынгни аякъ тюбюнге салгъынча,

гелип Мени онг ягъымда олтуруп тур».

⁴⁴ Давут Исагъа Рабби деп айта болгъан сонг, О Давутну Наслусу нечик бола дагъы?

⁴⁵ Бютюн халкъ бу сёзлеге тынглайгъан вакътиде, Иса якъчыларына:

* 20:27 *Сэддукейлер* — ягъудилени арасында тувулунгъан дин ва сиясат бёлюк. Сёзлюкге де къара.

⁴⁶ — Дин алимлерден сакъ болугъуз. Олар узун опуракълар гийип юрюмеге сюелер. Базар майданларда халкъ оъзлени гюрметлегенни, синагогларда алгъа чыгып, шатлыкъ мажлислерде де тёрге чыгып олтурмагъа сюелер. ⁴⁷ Олар тул къатынланы мал-матагъын талайлар ва гёземелик учун узакъ дуалар этелер. Оланы лап къатты жаза къаравул-лап тура, — дей.

Тул къатынны садагъасы

21 ¹ Иса къарап, садагъа сандыкъгъа акъча салагъан бай гишилени гёре. ² Онда эки увакъ акъча салагъан бир ярлы тул къатынны да гёре. ³ Сонг:

— Гертисин сёйлеймен сизге: бу ярлы тул къатын барындан да артыкъ акъча салды. ⁴ Олар барысы да оъзлени байлыгъыны кёплюгюнден садагъа этдилер. Бу къатын буса оъзюню ярлылыгъындан яшавлукъ учун къойгъан бары да акъчасын берди, — дей.

Иса ибадатхананы бузулажагъын айта

⁵ Ибадатханада болгъанлар ону гъакъында о багъалы ташлардан ишленгенни ва багъалы савгъатлар булан безенгенни гъакъында сёйлейгенде, Иса:

⁶ — Олай бир гюнлер гележек, сиз гъали мунда къарап сукъланагъан затланы бирини де ташыны уъстюнде ташы да къалмажакъ, бары да зат дагъытылажакъ, — дей.

Аламатлар ва гъызарлавлар

⁷ — Устаз, Сен айтагъан затлар къачан болажакъ? Шо заманны геливюн гёрсетеген не алаMAT болур? — деп сорайлар Исагъа.

⁸ О булай дей:

— Вёрегиз, сакъ болугъуз, сизин алдатмасынлар! Бир кёплер Мени атым булан гележеклер. «Мен Месигъмен» ва: «О вакъти ювукъда», — деп айтажакълар. Оланы арты булан бармагъыз. ⁹ Сиз гележекде давланы да, оланы гъакъындагъы хабарланы да эшитгенде, къоркъмагъыз! Олар болмагъа герекли затлар. Амма шо заманда да ахыр заман гелип битмегендир.

¹⁰ Сонг Иса олагъа булай дей:

— Бир миллет башгъа миллетге, бир пачалыкъ башгъа пачалыкъгъа къаршы гётерилежек. ¹¹ Гючлю ер тербенивлер, хыйлы ерлерде ачлыкъ ва къыргъынлар, кёкде бек къоркъунчлу агъвалатлар ва тамаша алаMATлар болажакъ.

¹² Буланы барысы да болгъунча, Мени атымны макътап юрюгенигиз саялы, сизин тутажакълар, такъсырлажакълар, синагогларда дуван

этежеклер ва туснакъялга тыгъажакълар, пачаланы ва гъакимлени алдына алып баражакълар. ¹³Шо заман Мени гъактымда шагъатлыкъ этежексиз. ¹⁴Объююзню якълап не жавап бережекбиз деп алданокъ ойлашмагъыз. ¹⁵Мен сизге тилде пасигълик ва гъакъыл бережекмен, сизге къаршылыкъ гёрсетегенлени гъеч бириси де не ону инкар этмеге, неде огъар къаршы турмагъа болмажакъ. ¹⁶Гъатта ата-аналарыгъыз ва агъа-инилеригиз, къардашларыгъыз ва къурдашларыгъыз да, сизге на-мартлыкъ этип, сизин бирлеригизни олтюртежеклер. ¹⁷Мени атымны макътап юрюгенигиз саялы, бары да халкълар сизин гёрюп ярамай-гъан болажакълар. ¹⁸Амма сизин башыгъыздан бир тюк де тюшмежек. ¹⁹Чыдамлыкъ этсегиз, сиз гёрти яшав алажакъсыз.

Иса Ерусалимни дагъылажагъын айта

²⁰— Ерусалимни асгерлер къуршагъанны гёрген заманда, билип къою-гъуз, о дагъылажакъ заман ювукълашгъандыр. ²¹Шо заман ягъудеяда-гъылар тавлагъа къачсынлар, Ерусалимни ичиндегилер ондан чыгып тайсынлар, ондан тышдагъылар шагъаргъа къайтмасынлар, ²²неге тю-гюл шо гюнлер Сыйлы Язывларда язылгъан бары да затлар яшавгъа чыгъагъан жаза гюнлери болажакъ. ²³Шо гюнлерде айлы болгъан ва эмчек ичиреген къатынланы гъалына адаршай! Бу улкеге уллу пелекет къобажажакъ ва бу халкъны устюне Аллагъны къазапланыву тюшежек. ²⁴Оланы бирлери къылычдан къырылажакъ, озгелерин башгъа улке-леге есир этип элтежеклер. Озлени болжалы битгинче, ят халкълар гелип Ерусалимни таптап туражакълар.

Инсанны Уланыны гелию

²⁵— Гюнешде, айда ва юлдузларда уллу аламатлар болажакъ. Ер юзюн-деги халкълар, гъалекленеген денгизни къайнашагъан толкъунларыны алдында къоркъуп, титирежеклер. ²⁶Дюнъягъа къобажажакъ пелекетлерден къоркъуп, инсанлар эслерин тас этежеклер. Неге тюгюл де, кёкдеги затлар чайкъалажакъ. ²⁷О заман олар Инсанны Уланыны булутда къуд-рат ва сыйлы нюр булан гелегенин гёрежеклер. ²⁸Бу ишлер болмагъа башлагъанда, сиз белигизни языгъыз ва башларыгъызны оьрге гётери-гиз. Неге тюгюл де, сизин къутгъарылывугъуз ювукълаша турадыр.

Исаны сёзлери даим яшажакъ

²⁹Сонг Иса олагъа булай бир масал айта:

— Инжирге ва бары да озге тереклеге бир къарагъыз: ³⁰олар япы-ракъ ачагъан заманда, сиз ону гёрюп, яй лап ювукълашып турагъан-ны билесиз. ³¹Шолай, сиз бу затланы болагъанын гёрген заманда, Ал-лагъ сизге гъакимлик этежек заман ювукълашгъанны билип къоюгъуз.

³²Гертисин сёйлеймен сизге: бу затлар барысы да, гъали бар наслу-яшай туруп яшавгъа чыгъажакъ. ³³Кёк де, ер де ёкъ болуп таяжакъ, амма Мени сёзлерим бир заманда да ёкъ болмажакъ.

«Айыкъ туругъуз»

³⁴— Сакъ болугъуз! Кеп чегив ва ичкичилик булан, яшавну къайгъы-лары булан юреклеригиз авурлашмасын. Шо гюн сизге хапарсыздан гелип къалмасын. ³⁵Ер юзюнде яшайгъанланы барысына да о гюн бир тузакъ йимик рас гелип къалажакъ. ³⁶Айыкъ туругъуз! Болажакъ бары да балагъардан къутулмагъа ва Инсанны Уланыны алдында токътама-гъа гючюгюз етишсин учун, гъар заман дуа этип туругъуз.

³⁷Гюндозлер Иса ибадатханада Аллагъны каламын англатып, гечелени буса ондан чыгып, Зайтун Тавда оьтгерип тура. ³⁸Исагъа тынгламакъ учун, бютюн халкъ эртенден тутуп Ону янына ибадатханагъа гелип тура.

Ягъуда Исагъа хыянатлыкъ эте

22 ¹Ягъуди Пасха деп айтылагъан Маясыз Экмекни байрамы ювукъ-лашып геле болгъан. ²Баш дин къуллукъчулар ва дин алимлер Исаны олтюртме кюй излей, амма халкъдан да къоркъа.

³Шо заман Исаны он эки якъчысыны бири болгъан Ягъуда Искари-етни юрегин иблис елей. ⁴Баш дин къуллукъчуланы ва ибадатхананы сакълавчуларыны янына барып, о Исаны оланы къолуна нечик берме герекни гъакъында сёйлеше. ⁵Олар сююнуп, огъар акъча берме рази болалар. ⁶Ягъуда рази къала. Халкъ ёкъ ерде Исагъа хыянатлыкъ этмек учун онгайлы мюгълет ахтарып айлана.

Пасхагъа гъазирлик

⁷Маясыз Экмекни гюню етише. Шо гюн ягъуди Пасха къурбанын сойма герек бола. ⁸Иса:

— Барып, бизге Пасха ашын гъазирлегиз, — деп, Петерни ва Югъан-ны йибере.

⁹— Биз къайда гъазирлегенни сюесен? — деп сорай Огъар олар.

¹⁰Иса олагъа булай дей:

— Сиз шагъаргъа гирген заманда, сизге кажин булан сув алып бара-гъан бир адам расланажакъ. Арты булан о гирежек уйге барыгъыз ¹¹ва уйню есине: «Сагъа Устаз Объюзню якъчылары да булан бирге Пасха аш ашажакъ къонакъ уй къайдадыр?» — деп сорайгъанны айтыгъыз. ¹²О сизге оьрде ясалгъан, бары да зат гъазирленген бир уллу отав уй-ню гёрсетежек. Бизин учун ашам ашны шонда онгарыгъыз.

¹³Якъчылары ёлгъа тюшелер ва бары да затны Иса айтгъан кюйде болуп табалар. Онда олар ягъуди Пасха ашны гъазирлейлер.

Пасха ашы

¹⁴Сагыаты гелген заманда, элчилери де булан Иса тепсиде олтура.
¹⁵Сонг:

– Мен азап чекме башлагынча, бу Пасха ашын сизин булан бирче олтуруп ашамагъа нече де кѣп сюер эдим. ¹⁶Шо саялы сизге айтаман: Аллагъ гъакимлик этеген заман, шо герти Пасханы гюню гелмей туруп, Мен ону ашамажакъман, – дей Иса олагъа.

¹⁷Аякъны алып, О шюкюр дуа эте ва:

– Муну алыгъыз ва оъз арагъызда бѣлюгюз. ¹⁸Сизге айтаман: Аллагъ толу кюйде гъакимлик этеген заман гелгинче, Мен юзюмден этилген чагъырны дагъы ичмежекмен, – дей.

¹⁹Иса экмек алып, шюкюр дуа да этип, сындырып якъчыларына пайлай. Сонг:

– Бу сизин учун берилеген Мени къаркъарамдыр. Муну Мени эсде сакъламакъ учун ашагъыз, – дей.

²⁰Ахшам ашдан сонг да, бир аякъ алып, булай дей:

– Бу аякъ сизин учун тѣгюлежек къанымдыр. О къан Аллагъны ва Ону халкъыны арасындагъы янгы разилешивню белгисидир. ²¹Къарагъыз: муна, Магъа хыянатлыкъ этегенни къолу да Мени булан бир тепсидедир. ²²Сыйлы Язывларда Оъзюню гъакъында язылгъаны йимик, Мен, Инсанны Уланы, оылме герекмен. Амма Инсанны Уланына хыянатлыкъ этген адамны гъалына адаршай!

²³– Бу ишни къайсыбыз этмеге болурбуз? – деп бир-бирине сорамагъа башлайлар олар.

«Ким уллудур?»

²⁴Оъзлерден ким инг уллу саналмагъа герек деп де Исаны якъчыларыны арасында эришивлюк бола. ²⁵Иса олагъа булай дей:

– Бу дюньяда пачалар оъз халкъларына буйрукъ эте ва олар оъзлеге «яхшылыкъ этегенлер» деп айтмакъны талап эте. ²⁶Амма сизин арагъызда олай болмасын! Арагъызда инг уллу болгъаныгъыз инг гиччи йимик турсун, гъакимлик этегенигиз де къуллукъчу йимик болуп къалсын. ²⁷Ким уллудур дагъы? Тепсиде олтургъанымы яда айланып огъар къуллукъ этегеними? Тепсиде олтургъаны тюгюлмю? Муна, Мен сизин арагъызда бир къуллукъчу йимикмен. ²⁸Сиз Мени булан бирче бары да сынавлардан оътдюгюз. ²⁹Атам Магъа берген гъакимлик ихтиярны Мен де сизге бермен. ³⁰Сиз Мен толу кюйде гъакимлик этеген заман тепсимде олтуруп ашажакъсыз ва ичежексиз. Исрайылны он эки уланындан болгъан къавумларына, демек савлай ягъуди халкъына дуван этмек учун, он эки тахгъа минип олтуражакъсыз.

Петер Исаны инкар этежегини гъакъында

³¹– Петер, Петер! Будайны елпип къувугъундан айырагъанда йимик, сизин имандан айырмагъа иблисте ихтияр берилген. ³²Тек сен имандан айрылмасын деп, Мен сени учун дуа этгенмен. Сен де, бир заман Магъа къайтып иман салып, иман къардашларынга къуват берерсен, – дей.

³³– Я Раббим, Сени булан туснакъгъа бармагъа да, оълумге бармагъа да гъазирмен, – деп жавап бере о Исагъа.

³⁴– Сагъа айтаман, Петер, бугюн хораз къычыргынча, сен Мени таныйгъанынгны уъч керен инкар этежексен, – дей Иса.

³⁵Иса якъчыларына:

– Мен сизин дорбасыз, акъчасыз ва аякъгийимсиз йиберген заманда, сиз гъеч бир затдан тарчыкъ болдугъузму? – деп сорай.

– Гъеч бир затдан да тарчыкъ болмадыкъ, – деп жавап берелер.

³⁶Шо заман Иса олагъа булай дей:

– Гъали акъчасы барлар акъчасын алсынлар, дорбасы барлар дорбасын алсынлар, къылычы ёкълар буса, палтарын сатып, къылыч алсынлар.

³⁷Шо саялы сизге айтаман: «О жинаятчылардан саналды», – деп Сыйлы Язывларда язылгъан сѣз Менден таба яшавгъа чыкъма герек. Неге тюгюл де, Мени гъакъымда язылгъан бары да сѣзлер гъали яшавгъа чыгъажакъ.

³⁸– Раббибиз! Муна мунда эки къылыч бар, – дей олар.

– Таман, – дей О.

Иса Зайтун Тавда дуа эте

³⁹Иса, уйден чыгып, гъар заман барагъан кюйде Зайтун Тавгъа бара. Ону арты булан якъчылары да бара. ⁴⁰Иса олагъа:

– Болажакъ сынавлардан оътмек учун, дуа этигиз, – дей.

⁴¹Оъзю буса таш атгъанда етишеген мезгилге олардан ари тайып ва тизлеринден токътап:

⁴²– Гъей Атам! Тилеймен Сенден, бу къысметдан Мени къртгъар. Амма Мен сюеген кюйде тюгюл, Сен сюеген кюйде болсун, – дей туруп дуа эте.

⁴³Кѣкден бир малайик гелип, Огъар ругъ якъдан гюч бере. ⁴⁴Азап чеге туруп, О дагъы да къасткъылып дуа эте. Ондан тѣгюлеген тер ерни уъстюне тюшеген къан тамчылар йимик бола*.

⁴⁵Дуа этип битгенде, О якъчыларыны янына геле ва оланы дерт басмакъдан юхлай туруп таба. ⁴⁶Олагъа:

– Сиз неге юхлайсыз? Туруп, болажакъ сынавлардан оътмек учун, дуа этигиз, – дей.

* 22:43-44 Бир-бир грекче къольязывларда бу аятлар ёлукъмай.

Исаны тутулуву

⁴⁷ Иса бу сёзлени айтып тураганда, гелеген кёп халкъ гёрюне. Оланы алды булан буса Ону он эки якъчысындан Ягъуда деп айтылагъан бири-си геле. Исаны ыпмек учун, Ягъуда Огъар ювукълаша. ⁴⁸ Иса огъар:

— Ягъуда! Инсанны Уланын оьбюп къолгъа беремисен? — дей.

⁴⁹ Иш не ерде экенни англап, Иса булан бирче болгъан Ону якъчылары Огъар:

— Я Рабби! Къылычланы къоллайыкъмы? — деп сорайлар.

⁵⁰ Олардан бири дин къуллукъчуланы башчысыны къулуна ура ва ону онг къулагъын гесип тюшюре. ⁵¹ Шо заман Иса:

— Токътагъыз, таман! — дей. Сонг, къулагъына къолун тийдирип, ону сав эте.

⁵² Жыйылып Оьзюне къаршы чыкъгъан баш дин къуллукъчулагъа, ибадатхананы сакълавчуларына ва тамазалагъа Иса булай дей:

— Мени тутмакъ учун, бир къачакъгъа йимик, сиз къылычлар ва та-якълар булан неге чыкъдыгъыз? ⁵³ Мен гъар гюн сизин булан ибадатха-нада болуп турдум, сиз Магъа къол да узатмадыгъыз. Гъали буса сизин заманыгъыз, къарангылыкъны гъакимлиги гелген.

Петер инкар эте

⁵⁴ Олар Исаны тутуп алып юрюйлер ва Ону дин къуллукъчуланы башчысыны уьюне гелтирелер. Петер буса арекден Ону арты булан юрюп тура. ⁵⁵ Адамлар абзарны ортасында от ягъып, отну айланасында олтургъанда, Петер де оланы арасына гирип олтура. ⁵⁶ Къуллукъчу къа-тынлардан бири ону отну ягъында олтургъанын гёре ва огъар тикле-нип къарап:

— Бу да Ону булан эди, — дей.

⁵⁷ Петер буса къатынгъа:

— Мен Ону танымайман, гъей къатын, — деп, Исаны таныйгъанын инкар эте.

⁵⁸ Бираздан сонг башгъасы ону гёрюп:

— Сен де олардансан, — дей.

Петер шо адамгъа да булай дей:

— Тюгюлмен, ювугъум.

⁵⁹ Бир сагъат вакъти оьте ва бирдагъы бирев къаныгъып:

— Гертиден де, бу да Ону булан эди, бу да галилеялы, — дей.

⁶⁰ Тек Петер о адамгъа да:

— Сен не айтагъанны мен англамайман, — дей.

О сёйлеп тураганда, шоссагъат хораз къычыра. ⁶¹ О заман Рабби бурулуп Петерге къарай. Петерни де Рабби Иса оьзюне: «Хораз

къычыргъынча, сен Мени бугюн уьч керен инкар этежексен», — деп айтгъан сёзлери эсине тюше. ⁶² Петер къыргъа чыгъып, гъынкъ этип йыламагъа башлай.

Асгерлер Исаны хорлай

⁶³ Исаны тутуп, Огъар къаравул этеген адамлар Ону хорлай ва токъа-лай. ⁶⁴ Ону гёзлерин байлап, бетине ура ва:

— Пайхаммар бусанг, Сагъа ким ургъанны бил? — дей. ⁶⁵ Ону дагъы да хыйлы яман затланы айтып хорлайлар.

Исадан сорап алына

⁶⁶ Эртен болгъанда, халкъны тамазалары, баш дин къуллукъчулар ва дин алимлер жыйылып, Исаны ягъудилени оьр мажлисине гийирелер.

⁶⁷ Сонг:

— Сен Месигъ бусанг, айт бизге, — дейлер.

— Эгер сизге айтсам, инанмажакъсыз. ⁶⁸ Эгер сизге сорасам, Ма-гъа жавап бермежексиз. ⁶⁹ Гъалиден сонг буса, Мен, Инсанны Ула-ны, Аллагъу-Тааланы онг ягъында олтуражакъман, — деп жавап бере Иса.

⁷⁰ Олар бары да:

— Буса Сен Аллагъны Уланысан дагъы? — деп сорай.

— Сиз оьзюгюз де айтдыгъыз чы, — деп жавап бере Иса олагъа.

⁷¹ — Бизге дагъы не шагъатлыкъ тарыкъдыр? Ону авзундан биз оьзю-бюз эшитдик чи! — дейлер олар.

Иса Пилат гъакимни алдында

23 ¹ Шо заман олар хозгъалып, Исаны Пилат гъакимни янына алып баралар. ² Исаны айыплама башлап:

— Биз Бу Адам ягъуди халкъны тюз ёлдан чыгъара, Румну пачасына ясакъ бермекни гери ура ва Оьзюне Месигъ деп ва пачаны атын къоя туруп тапдыкъ, — дейлер.

³ — Сен ягъудилени пачасымысан? — деп сорай Пилат Огъар.

— Оьзюнг айтып бердинг чи! — деп жавап бере Иса огъар.

⁴ Пилат баш дин къуллукъчулагъа ва халкъгъа:

— Мен Бу Адамны такъсыргъа тартар йимик бир айыбын да тапмай-ман, — дей.

⁵ Амма олар бек къаныгъып:

— Бу Адам, бютюн Ягъудеяда Оьзюню уьйретивюн яйып, халкъны хозгъап тура. Галилеядан башлап гъали мунда да гелген, — дейлер.

Гыродну дуваны

⁶ Галилеяны гыакъында эшитип, Пилат:

— Иса галилеялымы дагъы? — деп сорай. ⁷ Иса Гыродну вилаятын-дан экенни билгенде, Ону Гыродну янына йибере. Шо гюнлерде Гы-род оъзю де Ерусалимде болгъан.

⁸ Исаны гёрюп, Гырод бек сююнуп гете. О кёпден Исаны гёрме суйген, Ону гыакъындан кёп эшитген ва ондан бир алапат гёрмеге къастлы болгъан. ⁹ Гырод Огъар кёп соравлар бере, амма Иса огъар гъеч жавап бермей. ¹⁰ Баш дин къуллукъчулар ва дин алимлер буса, токътап, Ону бек айыплай. ¹¹ Гырод буса асгерлери булан, Исаны хор-лап ва иришхат этип, устьюне яхшы аба да гийдирип, Ону къайтара Пилатны янына йибере. ¹² Шо гюнден башлап Пилат да, Гырод да бир-бири булан къурдашлар болуп къалалар. ондан алда буса оланы арасында душманлыкъ болгъан.

Исагъа оълум дуван этиле

¹³ Пилат, баш дин къуллукъчулары, халкъны ва ону башчыларын жыйып, ¹⁴ олагъа булай дей:

— Халкъгъа хозгъавул сала деп, сиз Бу Адамны мени яныма гелтир-генсиз. Муна, мен алдыгъызда ондан сорав алдым. Ону сиз айыплай-гъан затларда гъеч биринде сама мен бу Адамны бир айыбын да тапма-дым. ¹⁵ Гырод да шолай бир зат да тапмай, къайтарып бизге йибери-п гелди. Ону оьлтюрме тюшеген кюйде бир айыбы да табулмады. ¹⁶ Шо-гъар гёре, мен ону такъсырлап, йиберип къояжакъман. [¹⁷]*

¹⁸ Бютюн халкъ бир тавушдан:

— Ону оьлтюр! Бизге Бараббаны туснакъдан чыгъар! — деп къычыр-магъа башлай. (¹⁹ Барабба башгётеривню заманында адам оьлтюрмени ва шагъарны халкъын хозгъагъаны саялы туснакъгъа салынгъан бирев болгъан.)

²⁰ Исаны чыгъарып йиберип къойма сююп, Пилат олагъа дагъы да сёйлей. ²¹ Амма олар:

— Ону хачгъа ил! Хачгъа ил! — деп къычыралар.

²² Пилат уъчюнчю керен де олагъа:

— Бу Адам не яманлыкъ этген? Мен Ону оьлтюрме тюшеген кюйде бир айыбын да тапмадым, шогъар гёре, Ону такъсырлап, йибери-п къояман, — дей.

* 23:17 Бир-бир грекче къольязывларда «Пилатны гъар ягъуди Пасха байрамда халкъ учун бир адамны туснакъдан чыгъарагъан адаты болгъан» деген аят да ёлугъа.

²³ Амма олар, Ону хачгъа илме гереке деп талап этип, гючлю тавуш булан къычырып туралар. Ахырда да оланы талаплары уьст чыгъа.

²⁴ Пилат да халкъ сюегенни этмеге токъташа. ²⁵ Халкъны хозгъагъаны ва гиши оьлтюрмени учун туснакъгъа салынгъан олар тилейген адамны чыгъара. Исаны буса суйгенин этмек учун оланы къолуна бере.

Исаны хачгъа илелер

²⁶ Исаны оьлтюрмеге алып барагъанда, авлакъдан гелеген киринея-лы Симон деген биревню тутуп, Исаны арты булан алып юрюсюн деп, огъар хачны гётертелер. ²⁷ Исаны арты булан оьтесиз кёп халкъ ва Огъар тююнуп йылап яс этеген къатынлар юрюй. ²⁸ Иса олагъа буру-луп къарап булай дей:

— Гьей Ерусалимни къатынлары, Магъа йыламагъыз. Оьзюгюзге ва яшларыгъызгъа йылагъыз. ²⁹ Сизге олай бир гюнлер гелир, о заман: «Насиплилердир яш болмайгъан къатынлар, яш тапмагъан ва яшын ичирмейген къатынлар», — деп айтажакълар. ³⁰ О заман тавлагъа: «Уьс-тюбюзге авугъуз!», тебелеге: «Бизин басдырыгъыз!» — деп айтажакълар. ³¹ Эгер яшылланып гелеген терекге шолай эте болгъан сонг, къуругъан терекни гъалы нечик болур? Эгер айыпсыз халкъгъа шолай эте буса, айыплы халкъны иши нечик болур?*

³² Иса булан жинаятчылыкъ этген дагъы да эки адамны да оьлтюр-меге алып баралар. ³³ Такъа деп айтылагъан ерге гелген заманда, онда Ону булан бирге, бирин онг ягъында, биревюн де сол ягъында, эки жинаятчыны да хачгъа илелер.

³⁴ Иса булай дей:

— Атам! Булардан гечип къой. Неге тюгюл де, булар не этегенин билмейлер**.

Асгерлер чёп салып, Ону опуракъларын пайлап алалар. ³⁵ Халкъ токътап къарай. Олар булан бирге башчылар да, Ону мысгъыллай туруп:

— Башгъаланы къутгъара эди, эгер О Месигъ буса, Оьзюн де къут-гъарсын гъали, — дей.

³⁶ Асгерлер де Исаны хорлайлар. Ювукъ барып, Огъар ачыгъан ча-гъыр бермеге къарайлар.

³⁷ — Эгер Сен ягъудилени пачасы бусанг, Оьзюгню къутгъар, — дей олар.

* 23:31 Грек тилден таржума этгенде, «Эгер айыпсыз халкъгъа шолай эте буса, айыплы халкъны иши нечик болур?» деп англама да бола.

** 23:34 Бир-бир грекче къольязывларда «Атам! Булардан гечип къой. Неге тю-гюл де, булар не этегенин билмейлер» деген гесек ёлукъмай.

³⁸ Ону уьстюнде «Ягъудилени пачасы» деп язылган языв бола.
³⁹ Хачгъа илинген жинаятчылардан бириси, Огъар сёгюшюп:

— Эгер Сен Месигъ бусанг, Оьзюнгю де, бизин де къутгъар! — дей.

⁴⁰ Биревюсю буса, огъар айып этип булай дей:

— Сен Аллагъдан къоркъмаймысан? Сен оьзюнг де шолай жазагъа тарыгъансан чы! ⁴¹ Биз чи энни гъакъ кюйде, оьзюбюз этген ишлери-бизге лайыкты жаза алгъанбыз. О чу бир яман зат да этмеген.

⁴² Сонг Исагъа:

— Иса, Сен пача болуп гелген заманда, мени де эсге аларсан, — дей.

⁴³ — Гертисин сёйлеймен сагъа: бугюн сен Мени булан бирче женетде болажакъсан, — деп жавап бере Иса огъар.

Исаны оьлюмю

⁴⁴ Тюшде сагъат он экиден уьчге ерли бютюн уьлкени къарангылыкъ къуршай. Шо гъал сагъат уьчлер болгъунча узатылып тура. ⁴⁵ Гюн тутула ва ибадатханадагъы перде ортасындан эки ярыла. ⁴⁶ Иса гючлю тауш булан кычырып:

— Гъей Атам! Мен ругъумну Сени къолунга беремен, — дей.

Шону да айтып, Иса жан бере. ⁴⁷ Юз асгерни башчысы буса, болгъан ишлени гёрюп, Аллагъгъа макътав эте ва:

— Гертилей де, Бу Адам муьмин адам болгъан, — дей.

⁴⁸ Бу тамашагъа къарамагъа жыйылган бютюн халкъ болгъан затланы гёргенде, къайгъырагъанлыкъдан тёшлерин туюе туруп, уйлерине къайта. ⁴⁹ Исаны таныйгъанланы барысы да ва Ону артындан Галилеядан гелген къатынлар, ареке токътап, бу ишлеге къарап туралар.

Исаны гёмюв

⁵⁰⁻⁵¹ Онда Юсуп деген яхшы амаллы ва муьмин бир адам болгъан. Оьзю ягъудилени оьр мажлисини ортакъчысы болса да, о ёлдашлары этеген дувангъа рази болмагъан. Юсуп Ягъудеяны Ариматея деген шагъарындан ва Аллагъны гъакимлик этеген заманын къаравуллайгъанлардан бири болгъан. ⁵² Пилатны янына гелип, о Исаны сюегин берсин деп тилей. ⁵³ Ону илинген еринден тюшюрюп, кетен гебинге чырмай, яргъа къазылып этилген ва ичине бирев де гёмюлмеген къабургъа сала. ⁵⁴ Шо гюн сонгугюнге гъазирлик гёреген гюн болгъан.

⁵⁵ Иса булан Галилеядан гелген къатынлар да, Юсупну артындан гелип, къабурну ва Ону сюеги нечик салынгъанны гёрелер. ⁵⁶ Уйлерине къайтгъан сонг, олар атир сувлар ва арив ийисли майлар гъазирлейлер ва сонгугюн, Мусаны Къанунуна гёре, рагъатланалар.

Исаны тириливю

24 ¹ Къаттыгюн танг вакътиде, оьзлер гъазирлеген атирлени де алып, къатынлар къабурну янына гелелер. ² Амма олар къабурну алдындагъы ташны авгъанын гёрелер. ³ Ону ичине гирип къарагъанда, онда Рабби Исаны сюегин тапмайлар. ⁴ Къатынлар бу ишге гъайран болуп турагъанда, бирден оланы алдында йыртыллайгъан опуракълар гийген эки гиши гелип токътай. ⁵ Къатынлар къоркъуп, бетлерин эниш бакъдыргъан заманда, олар:

— Неге сиз сав адамны оьлюлени арасындан излейсиз? ⁶ Иса мунда тюгюл, О тирилди. О Галилеяда болгъан заманда, сизге не айтгъанны эсге алыгъыз. ⁷ О: «Инсанны Уланы гюнагълы адамланы къолуна берилмеге, хачгъа илинмеге ва уьчюнчю гюн тирилмеге герек болажакъ», — деп айтмагъанмы эди? — дейлер. ⁸ Оланы эсине Исаны сёзлери геле.

⁹ Къабурдан къайтгъандан сонг, олар бары да бу хабарны Исаны он бир де элчисине ва башгъалагъа айталар. ¹⁰ Элчилеге бу хабарны айтгъанлар Маждаллы Мариям, Ёгъанна, Якъубну анасы Мариям, олар булан бирче онда болгъан оьзге къатынлар болгъан. ¹¹ Амма бу сёзлер элчилеге маънасыз йимик гёрюне ва олар олагъа инанмайлар. ¹² Буса да Петер, туруп, шоссагъат къабургъа багъып чаба. Къарап, ону ичинде янгыз кетен гебинни гёре ва болгъан ишге оьз-оьзюне гъайранлыкъ эте туруп, уьюне къайтып геле.

Эммаусгъа барагъан ёлда

¹³ Шо гюн Исаны якъчыларыны экевю Ерусалимден он бир чакътырым ареке ерлешген Эммаус деген юртгъа бара. ¹⁴ Олар бир-бирине бары да бу агъвалатланы гъакъында хабарлай. ¹⁵ Экевю де бир-бири булан сёйлей ва эрише туруп барагъанда, Иса олагъа ювукъ геле ва олар булан янаша юрюй. ¹⁶ Гёзлери сокъур болгъандай, олар Ону танымайлар. ¹⁷ Иса олагъа:

— Юрюп барагъанда, бир-биригиз булан сиз нени гъакъында сёйлей эдигиз? — деп сорай.

Олар пашман юз булан токътайлар. ¹⁸ Олардан Клеопа деген бириси:

— Бугюнлерде мунда болгъан затланы билмей къалган савлай Ерусалимдегилени арасында биргине-бир сенмисен? — деп сорай.

¹⁹ Не затланы? — деп сорай Иса.

Экевю де Огъар булай дейлер:

— Аллагъны ва бютюн халкъны алдында ишде ва сёзде гючлю пайхаммар болгъан назаретли Исагъа болгъан затланы. ²⁰ Огъар оьлюм жаза гесдирмек учун, баш дин къуллукъчуларыбыз ва башчыларыбыз Ону тутуп гъакимни къолуна бердилер ва хачгъа илдирдилер. ²¹ Биз

буса Исрайылны азат этежек адам Одур деп умут эте эдик. Шону булан да битип къалмай. Шо ишлер болгъанлы, муна бу уьчюнчю гюн. ²² Бизинкилерден бир-бир къатынлар бизин гъайран этдилер: олар эртен тангда къабургъа барып, ²³ онда Ону сюегин тапмагъанлар. Къайтып гелип, О сав деп айтгъан малайиклени озлер гьргенин айтгъанлар. ²⁴ Бизинкилерден бирлери къабургъа барып, къатынлар айтагъан кюйде болуп тапгъанлар, амма Исаны Оьзюн гьрмегенлер.

²⁵ Шо заман Иса олагъа:

— Сиз нечик англавсуз адамларсыз! Пайхаммарлар айтгъан затлагъа нече де гечден инанасыз. ²⁶ Оьзюню даражасына етишмек учун, Месигъ бары да бу азапланы чекмеге герек тюгюлмю эди дагъы? — деп сорай.

²⁷ Иса олагъа Мусадан башлап бары да пайхаммарлагъа ерли Сыйлы Язывларда Оьзюню гъакъында язылгъан затланы англата. ²⁸ Эки де адам озлер барагъан юртгъа етишмеге ювукъ болалар ва Иса Оьзю дагъы да ари гетме сюегенде йимик гьрюне. ²⁹ Амма олар:

— Бизин булан къал, гюн де артылмагъа башлагъан ва ахшам бола тура, — деп Огъар тилемеге башлайлар.

Иса да, уйге гирип, олар булан къала. ³⁰ Иса олар булан тепсиде олтургъанда, экмекни де алып, шюкюр дуа эте ва ону сындырып олагъа бере. ³¹ Шо заман оланы гьзлери ачылып, олар Исаны таныйлар. Амма О якъчыларына дагъы гьрюнмейген болуп къала. ³² Олар бир-бирине:

— О ёлда бизин булан сьйлегенде ва Сыйлы Язывланы бизге англатагъанда, бизин юреклерибиз сююнчден толуп къалмадымы? — дейлер.

³³ Шосагъат туруп, олар Ерусалимге къайталар ва он бир де элчини ва олар булан бирче болгъанланы бир ерде табалар. ³⁴ Олар:

— Раббибиз гертиден де тирилген ва Петерге гьрюнген, — дейлер.

³⁵ Олар экевю де ёлда озлер булан болгъан затланы ва экмекни сындырагъанда, озлер Ону нечик таныгъанын айталар.

Тирилген Иса якъчыларына гьрюне

³⁶ Якъчылары сьйлеп турагъанда, Иса бирден Оьзю оланы арасына гелип токътай ва:

— Уьюгюзге яхшылыкъ, — дей.

³⁷ Олар тартынып ва къоркъуп, биз гьреген бу бир ругъдур деп ойлашалар. ³⁸ Иса олагъа:

— Неге булай къоркъдугъуз? Неге юреклеригизге булай шеклик олар геле? ³⁹ Мени къолларыма ва бутларыма къарагъыз. Бу — Мен Оьзюммен. Магъа тийип къарагъыз, ругъну Меники йимик эти ва сюеклери болмай, — дей.

⁴⁰ Шону да айтып, Иса олагъа къолларын ва бутларын гьрсете. ⁴¹ Олар сююнмекден инанып битмей ва тамаша болуп турагъанда, О:

— Мунда сизин гъеч ашамагъа затыгъыз бармы? — деп сорай олагъа.

⁴² Якъчылары Огъар бир гесек бишген балыкъ берелер. ⁴³ Иса да алып, оланы алдында шону ашай. ⁴⁴ Сонг Иса олагъа:

— Мени гъакъымда Мусаны Къанунунда, пайхаммарланы китапла-рында ва Забур китапларда язылгъан бары да затлар яшавгъа чыкъмаса къутулмай деп, сизин булан бирче болгъан заманда Мен сизге сьйлеген сьзлер муна булардыр, — дей.

⁴⁵ Иса оланы Сыйлы Язывланы маънасына тюшюндюре. ⁴⁶ Олагъа булай дей:

— Онда Месигъ азап чекме герек болажакъ ва уьчюнчю гюн оьлюмден тирилежек, ⁴⁷⁻⁴⁸ эгер де адамлар товба этсе, Аллагъ олардан гечежек. О гъакъда адамлагъа айтылма тарыкъ деп язылгъан. Мени атымдан Ерусалимден башлап бары да халкълагъа сиз шо гъакъда билдирме тарыкъсыз.

⁴⁹ Мен де Атам сизге Оьзю ваъда этген затны йибережекмен. Сиз буса кьклерден сизге йиберилген шо къуват гелгинче, шо шагъарда къалып туругъуз.

Исаны кькге чыгъыву

⁵⁰ Иса оланы шагъардан чыгъарып, Байтаниягъа ерли етишдире ва къолларын гьтерип, олагъа Аллагъны яхшылыкъын тилеп дуа эте. ⁵¹ Дуа этеген заманда, Иса, оланы къююп, кькге гьтериле. ⁵² Олар Исагъа сужда этелер ва уллу сююнч булан Ерусалимге къайталар ⁵³ ва даим Аллагъгъа макътав эте туруп, ибадатханада туралар.